

HET LAND VAN NEVELE

MAART
2016

JAARGANG
XLVII

AFLEVERING
1

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

A. Stevens	
De Nevelse emigratie naar Amerika tijdens de 19 ^{de} en 20 ^{ste} eeuw	3
V. Hajtó	
De 'Hongaartjes' - Belgisch-Hongaarse kinderacties (1923-1927 en 1946-1948)	46
A. Bollaert	
Kindermigratie in een klein dorp in Vlaanderen: de Poeselse 'Hongaarkes'	54
A. De Logi	
Het archeologisch onderzoek aan de Meirebeekstraat in Bachte-Maria-Leerne: stand van zaken eind december 2015	64
P. Huys	
Advertenties betreffende Het Land van Nevele, gepubliceerd in de 'Gazette van Gend' (1792-1800)	70
S. De Groote	
Verwaarloosde kapel in de Izegemstraat Vinkt kreeg opnieuw kleur: een stukje geschiedenis	111
F. Bastiaen	
Verdwaalde archivalia? Inventaris oud archief parochie en heerlijkheden Lotenhulle	114

DE NEVELSE EMIGRATIE NAAR AMERIKA TIJDENS DE 19de EN 20ste EEUW

Nevele, bestaande uit de deelgemeenten Hansbeke, Landegem, Merendree, Nevele, Poesele en Vosselare, kende een belangrijke emigratie naar Amerika die begon in de 19de eeuw en halfweg de 20ste eeuw ten einde liep. Niet minder dan 2.250 personen vertrokken naar de verre horizons, het grootste gedeelte kwam uit Hansbeke en Nevele (827 en 642), verder waren er 315 uit Landegem, 233 uit Merendree, 114 uit Poesele en ten slotte 92 uit Vosselare.

In de 19de eeuw bleef de emigratie nog vrij beperkt. Uit Hansbeke vertrokken 259 inwoners, uit Nevele 90, Merendree 82, Landegem 37, Vosselare 19 en Poesele 12, wat in totaal ongeveer 25 % van de totale emigratie tijdens de 19de en 20ste eeuw betekende.

Overzicht emigranten Nevele

	totaal USA	In USA geboren*	Canada	T
Landegem	315	34*	4	319/34
Hansbeke	827	18*	6	833/18
Merendree	233	10*	1	234/10
Nevele	642	32*	14 / 1**	656/33
Poesele	114	6*	-	114/6
Vosselare	92	10*	2	94/10
Huidig Nevele totaal	2223	110*	27 / 1**	2250/111

* Deze personen zijn in Amerika geboren en met hun ouders naar België gekomen, later zijn een deel van hen terug naar Amerika vertrokken en er gebleven.

** In Canada geboren.

Pioniers

De eerste vertrekkers werden in 1832 in de gemeente Hansbeke geregistreerd, voor Nevele was dit in 1840, Landegem 1856, Merendree 1860, Vosselare 1879 en ten slotte Poesele in 1889.

Uit Hansbeke vertrok voor het eerst een groep van 10 emigranten in het jaar 1860 wat me doet besluiten de afgrenzing van de pionierstijd in dat jaar te situeren.

De eerste Hansbeekse pionier was priester Louis De Seille (°Sleidinge 14-7-1795). Hij vertrok op 12 juni 1832 als missionaris naar Indiana St Joseph County te South Bend en overleed te Pokogan op 26 september 1837.

De Nevelse pioniers waren Lodewijk Buysse¹ en Theresia De Brabandere (weduwe Cackaert). Zij vertrokken in 1840 naar South Bend.

Bernard De Meyer (°Landegem 29-4-1837), zoon van Jean Francois en Jeanne Marie Van Huffel, was de eerste Landegemnaar die in 1856 zijn familie verliet in de Landwegel nr. 6. Bij de oproeping om zijn dienstplicht te vervullen in 1857 was hij niet aanwezig.

Kettingemigratie: ontvolking van ons heem

Het moet een ware schok onder de bevolking hebben gegeven in Hansbeke toen tussen 1900 en 1907 niet minder dan 251 personen hun hebben en houden nalieten. In het piekjaar 1906 vertrokken niet minder dan 56 personen hun dorp.

In diezelfde periode zag men het aantal dorpelingen te Nevele zelf met 317 verminderen, met 66 vertrekkers in het jaar 1906.

Landegem zag in dezelfde periode zijn bevolking met 104 personen dalen, met een piek van 29 emigranten in 1901.

In Merendree bedroeg dat aantal slechts 50, met 20 vertrekkers - het grootste aantal - in 1901.

Uit Poesele vertrokken in dezelfde periode 31 personen met het grootste aantal van 11 inwoners in 1902.

Ten slotte vertrokken uit Vosselare nog steeds in diezelfde periode 15 personen waarvan het grootste aantal in 1905: 5 personen.

¹ Over Lodewijk of Louis Buysse zie o.m.: J. Van Parys, *Het leven niets dan het leven. Cyriel Buysse & zijn tijd*, Antwerpen/Amsterdam, 2007, p. 96.

Beroepsanalyse van de vertrekkers

Bij het onderzoek naar de beroepen in Hansbeke stellen we vast dat de grootste groep vertrekkers landbouwers waren (96 in totaal), gevolgd door landman, landwerker en/of werkster: 59 personen; huisvrouw, huiswerkster: 25; werkman, arbeider, werkvrouw: 21; dagloner: 19 en kantwerkster: 17. De lijst wordt verder aangevuld met bakkers, herbergiers, kleermakers, kloefkappers, timmerlui, smeden en wagenmakers.

De analyse van de beroepen in Merendree toont aan dat het gros van de landverhuizers uit de landbouwsector komt: dagloner, landarbeider, landwerker, landman: 19; landbouwer en landbouwster: 19.

Leeftijd van de vertrekkers

Uit een onderzoek van de Hansbeekse emigranten bleek dat heel wat kinderen hun eigen dorp niet kenden daar ze eventueel als foetus vertrokken. Zo zie je dat 28 kinderen pas geboren tot één jaar oud waren toen ze met hun ouders vertrokken. Verder dient vermeld dat een tiental kinderen het levenslicht zag in Amerika, zij kwamen later terug met hun ouders om zich in onze contreien te vestigen of bleven in Amerika.

Verder onderzoek van de emigrerende kinderen toont aan dat er 59 kinderen waren tussen 2 en 5 jaar, 35 waren tussen 6 en 11 jaar en 42 tussen 12 en 19 jaar.

Het gros van de 314 emigranten had de leeftijd van 20 tot 29 jaar; 149 bevinden zich in de leeftijdsgroep tussen 30 en 39 jaar.

Tussen 40 en 49 jaar waren er 41 vertrekkers, tussen 50 en 59 jaar 20 en 11 waren ouder dan 60 jaar. De hekkensluiter Frederik Coppens die gehuwd was met Melanie Martens uit Reibroek 61 te Hansbeke, was bij zijn vertrek in 1892 al 68 jaar.

Gegevens over de leeftijd van de emigranten uit Nevele geeft volgende resultaten: 18 waren bij hun vertrek pas geboren tot 1 jaar oud. 25 nazaten van de volksverhuizers werden in Amerika geboren, weinigen zagen ooit het moederland van hun ouders terug.

De oudste emigrant te Nevele was de 70-jarige Eugene Diericx uit de Blasiusdriesstraat, hij was geboren in 1823 en vertrok in 1893.

De oudste emigrant te Merendree was Jacobus Franciscus Claeys (°Merendree 1-1-1800). Hij was gehuwd met Carolina Martens eveneens

uit Merendree. Zij vertrokken uit Velde 55 Merendree op 10 april 1880 naar Amerika, hij was dan 80 jaar en zijn echtgenote telde 69 jaren.

In Landegem is de oudste emigrant de 70-jarige August De Baets geboren in 1840, hij vertrok met het stoomschip Potsdam uit Rotterdam op 27-4-1910.

In Vosselare vertrok op 31 juli 1905 uit Dorp 46 als oudste emigrant de 69-jarige Ivo Ghislenus Verstraete geboren te Dentergem 4 december 1836.

In Poesele waren Charles en Pauline De Witte de oudste emigranten; op 62-jarige leeftijd vertrokken ze met de met ss Kroonland op 31 januari 1908.

Waar trokken ze naartoe

Bij het merendeel van de emigranten staat in de bevolkingsregisters naast hun naam simpelweg als plaats van bestemming 'Naar Amerika'. Op basis van de gegevens uit verschillende bronnen werd dan volgend overzicht gemaakt.

Ondanks de sterke concentratie van de emigranten te Indiana en Illinois was de spreiding in Amerika vrij groot. Locaties zoals California, Colorado, Manitoba, Michigan, Ohio, Oregon en Washington komen eveneens aan bod.

De Hansbekenaren tref je aan in Indiana - Mishawaka (356), Illinois – Moline (55), Michigan - Detroit (45), Illinois - Kewanee (31), Illinois - Chicago (21).

Uit Nevele vertrekt men in de eerste plaats naar Illinois - Rock Island (91), Illinois – Kewanee (28), Illinois – Moline (25), Indiana –Mishawaka (21), South Bend – Indiana (18).

In Landegem kiest men als bestemming voornamelijk Indiana – Mishawaka (21), Indiana South Bend (19), Illinois – Kewanee (13), Illinois – Moline (10), Portland – Oregon (9).

De landverhuizers uit Merendree treffen we voornamelijk aan te South Bend – Indiana (61) en Illinois - Chicago (11), Michigan - Detroit (9).

De keuze van de Poeselse bevolking gaat in de eerste plaats naar Illinois – Moline (14), Indiana – Mishawaka (10) en Illinois - Rock Island (9).

Voor Vosselare zijn twee plaatsen vermeldenswaard: Illinois - Rock Island (12) en Illinois – Kewanee (8).

Overzicht van de vertrekkende families

Uit Nevele:

De meest vernoemde namen in Nevele waren De Vreese (26x), Kerres (23x), De Paepe (22x), Hancq (15x), De Smet (13x), Van Gansbeke (14x), Pauwels (13x), Pieters (12x), Schyvens (12x), Verplaetse (11x), Snoeck (11x), Van Lerberghe (10x), Joos (10x), De Witte (10x), Coddens (9x), Dierickx (8x), De Cloet (8x), De Smeyter (8x), Oosterlinck (8x), Van De Maele (8x), Balduck (7x), Basuyn (7x), De Brabander (7x), Van Dorpe (7x) Van Haeseboeck (7x), Van Rissegem (7x), De Clercq (6x), Henry (6x), Mortier (6x), Reynders (6x), Schauwbroeck (6x), Telleir (6x), Bettens (5x), Van Heirsele (5x), Van Nevele (5x), Van Onderbeke (5x), De Vos (5x), De Wulf (5x), Haenebalcke (5x), Heyse (5x), Kneuvelds (5x), Lievens (5x), Maenhout (5x), Martens (5x), Schatteman (5x), Slock (5x), Standaert (5x), 'T Kint (5x), Van Branteghem (5x) en Van Daele (5x), De Sloovere (4x), Maerschallck (4x), Van Hese (4x), Van Houtte (4x), Van Speybroeck (4x), Dhooge (4x), Janssens (4x), Van Den Braembussche (4x) en Van Der Vennet (4x).

Voor de overige familienamen verwijs ik naar de overzichtslijst opgenomen op de website van 'Het Land van Nevele' (www.landvannevele.com).

"Ik ben het leven, en wie in mij geloofd zal eeuwig leven."

BID VOOR DE ZIEL VAN

Mijnheer

Leon Leonard De Cloedt

Bemide Echtgenoot van Mevrouw

Irma Marie Bauters

Geboren te Nevele, België, den 8 Octobre 1897, en godvruchtig overleden te Mishawaka, Indiana, den 7 Juni 1971.

GEBED

Ominnelijk Hert van Jezus immer tegenwoordig in het H. Sacrament des Altaars en immer benied met eene brandende liefde voor de zielen in het vagevuur heb medelijden met de ziel van uwe dienaar Leon. Het is in Uwen naamen door de verdiensten van Maria uwe Heilige Moeder dat wij voor zen barmhartigheid vragen.

Mijn Jezus barmhartigheid.

Barmhartige Jezus, geef hem de eeuwige rust.

 Thallemer - Goethals Funeral Home, ITALY

Uit Hansbeke:

De meest vernoemde namen in Hansbeke waren De Clercq (24x), Claeys (22x), Lootens (21x), Van De Walle (21x), De Vreese (18x), Coppens (17x), Reyniers (16x), Van Renterghem (16x), Van Ooteghem (16x), Van De Voorde (14x), Staes (13x), De Groote (12x), De Vleeshouwer (12x), Martens (11x), Bultinck (10x), De Keyser (10x), Onderbeke (10x), Van Holsbeke (10x), Van Huffel (10x), De Decker (9x), De Wulf (9x), D'haenens (9x), Mortier (9x), Nieuwland (9x), Soens (9x), Van Hoecke (9x), Beelaert (8x), De Witte (8x), Van Belleghem (8x), Van Hulle (8x), Waerniers (8x), Bijl (Byl) (7x), Buysse (7x), Coddens (7x), De Meyer (7x), Mynsberghe (7x), Van Hove (7x), Andries (6x), De Cocker (6x), De Neve (6x), Roets (6x), Saelens (6x), Benoodt (5x), Biliet (5x), De Boever (5x), De Maegd (5x), De Meester (5x), De Vriendt (Vriendt) (5x), Gillis (5x), Goemaere (6x), Goethals (6x), Hautekeete (5x), Lancksweert (5), Van Den Bossche (5x), Van Wassenhove (5x) en Verhegge (5x).

Uit Landegem:

De meest vernoemde namen in Landegem waren Claeys (18x), De Clercq (13x), Beelaert (10x), Martens (7x), Mestdagh (7x), Pynaert (7x), Rutsaert (7x), Baele (6x), Reyniers (6x), Sergeant (6x), De Vleeshouwer (Vleeshouwer) (6x), Van Laecke (6x), De Merode (5x), De Pestel (5x), Van Renterghem (5x), Van Wassenhove (5x), Verplaetse (5x), De Graeve (4x), De Moor (4x), De Vogelaere (4x), D'haese (4x), Dierickx (4x), Goethals (4x), Neyrinck (4x), Pauwels (4x), Roose (4x), Vertriest (4x) en Wille (4x).

Uit Merendree:

De meest vernoemde namen in Merendree waren Claeys (17x), Van De Walle (12x), De Waegenaere (9x), Hertoghe (9x), Dryoel (7x), Wille (7x), Thys (6x), De Paepe (5x), Dobbelaere (5x), Mouton (5x), Sergeant (5x), Van Vynckt (5x), Caron (4x), Casiers (4x), Cocquyt (4x), De Dapper (4x), Roets (4x), Van Holsbeke (4x), Van Huffel (4x), Van Leeuwen (4x) en Versmesse(n) (4x).

Uit Poesele:

De meest vernoemde namen in Poesele waren De Witte (12x), Bauters (8x), Lievens (8x), Cornelis (7x), De Clercq (6x), Standaert (5x), Van De Maele (7x), De Meulenaere (6x), Baele (4x), De Cloedt (4x), De Vreese (4x), Madou (4x) en Vlaeminck (4x).

Uit Vosselare:

De meest vernoemde namen in Vosselare waren Kerres (13x), Pauwels (8x), Kneuvelds (7x), Michiels (7x), De Graeve (5x), De Weirde (5x), Martens (4x) en Verstraete (4x).

EMIGRANTEN UIT NEVELE IN BEWEGING

Het zou ons te ver leiden om de emigratie van al deze personen uit elk van deze gemeenten in detail te beschrijven. Wij beperken ons hier tot een nader onderzoek naar de emigranten van de deelgemeente Nevele. Bij deze diepgaander analyse dienen we er rekening mee te houden dat de bestemming van heel wat personen nog helemaal niet gekend is. In de bevolkingsregisters die aan de basis liggen van dit onderzoek staat vaak de vermelding 'In Amerika'. In Merendree schreef de secretaris zelfs "Naar den vreemden". Een verdere zoektocht dringt zich op in de database van 'Ellis Island Foundation', de database van 'Red Star Line', de Venesoenrapporten, de Death Memorial Cards en familieboeken. Spijtig genoeg blijven er nog heel wat hiaten.

IN MEMORIAM

+

BASIEL BETTENS

Dear Widower of the late
MRS. B. BETTENS (DE WULF)

Born in Nevele, Belgium, October 11, 1882.
Passed away in Mishawaka, Indiana, April 27, 1970.

PRAYER

O God, the Creator and Redeemer of all the faithful, grant unto the souls of Thy servants departed the remission of all their sins; that, by pious supplications, they may obtain that pardon which they have always desired. Grant this, O God, Who livest and reignest for ever and ever. Amen.

Eternal rest grant unto them, O Lord, and let perpetual light shine upon them. May they rest in peace. Amen.

Sweet Heart of Mary, be my salvation! Mary, Mother of Perpetual Help, pray for us.

Our Father, Hail Mary.

Farewell dear Stepson, Sisters, Relatives and Friends.

PRINTED IN ITALY

DE VOS CHAPEL-3

Waar trokken de Nevelaars naar toe?

We vinden hen voornamelijk terug in de staten Illinois (174), Indiana (54), Iowa (19), Michigan (15) en Wisconsin (9) en verder zijn nog een aantal enkelingen over andere staten verspreid.

Illinois (174)

Niet minder dan 97 vonden hun bestemming te Rock Island in Illinois:

Blancke, Coddens (2x), Damman, De Dapper, De Paepe (8x), De Sloovere, De Smet (4x), De Smeyter (2x), De Vos, De Vriese (14x), Van Haesebroeck (7x), De Weirdt, De Witte (5x), D'hooge (2x), Dierickx (2x), Hancq (6x), Hayman, Henry, Kerres, Kneuvelds, (6x), Lievens, Oosterlinck (3x), Pauwels (5x), Santens, Snoeck (4x), Schyvens (5x), Standaert (3x), Telleir (2x), Van De Kerckhove, Van De Maele, Van De Voorde, Van Dorpe, Van Holsbeke, Van Lerberghe en Van Risseghem.

Een tweede belangrijke locatie in Illinois was Kewanee waar 28 hun intrek deden:

Callewyns, De Paepe (2x), De Ruyter, De Smet, De Taeye, De Vos (3x), De Vriese (5x), Gryp (2x), Henry, Hanssens, Joos, Kerres (9x), Michiels, Saelens, Van Branteghem, Van Den Eynde, Van Gansbeke, Van Renterghem, Verplaetse (4x).

Een zelfde aantal vinden we terug te Moline:

Bonne, De Baets, De Loof, De Meyer, De Mol, De Smet, De Smeyter, De Vriese, Himpe, Kerres, Lievens (5x), Paermentier, Van Den Braembussche, Van De Maele, Van Haesebroeck, Van Nevel (2x), Van Lerberghe (2x), Van Speybroeck (2x), Van Wassenhove en Verplaetse (2x).

Verder vinden we Nevelaars nog te Chicago, Waukegan, Silvis, Coal Valley en Lake Forrest.

Chicago in Illinois (10), Carreel, Lievens (4x), Paermentier, Van De Maele (4x) en Van Der Vennet.

Waukegan in Illinois (3): Bettens (2x), Van Nevel.

Silvis in Rock Island Illinois (2): De Mol, De Witte.

Coal Valley in Illinois (2): Maenhout, Van Avermaet.

Lake Forest in Illinois (2): Bettens.

Illinois (niet gespecificeerd) (1): Bekaert.

Indiana (54)

De belangrijkste bestemming in Indiana was Mishawaka met 29 emigranten uit Nevele, waaronder: Buysse, Cackaert, Cornelis (2x), De Brabandere, De Cloedt (2x), De Witte (3x), Gillis, Hanssens, Heyse (5x), Reyniers (6x) Steyaert, Van Den Braembussche, Van Der Sypt, Van De Walle, Van Hecke, Vlaemynck.

Een tweede locatie was South Bend in Indiana met 19 emigranten:

Bettens, Buysse, De Baere, De Brabandere, De Clercq, De Wilde, Duchateaux (2x), Madou, Maerschallck (2x), Mortier, T'Kindt (3x), Van Schoubroeck (2x), Van De Walle en Van Hese.

Andere bestemmingen in Indiana waren Benton County: Basuyn (3) en St Joseph County Indiana: Van Der Vennet.

Iowa (19)

De bestemmingen in Iowa zijn Belle Plain: Basuyn (6x), Van Nevel; Tama in Iowa: Basuyn.

Clinton in Iowa: Basuyn; Poweshiek County in Iowa: Basuyn; Coblain in Iowa: Van Gansbeke.

Victor in Iowa: Basuyn, Lievens, Naessens en Paermentier; Fairfield in Iowa: Lievens; Warden in Iowa: Lievens en Iowa (niet gespecificeerd): Van Nevel (2).

Michigan (15)

We vinden Nevelaars in Detroit Michigan: Balduck, Buysse, Dekeyser (3x), Notte, De Paepe, en Vermeersch; in Solbyn Michigan: Snoeck; Frankforth Michigan: Brossé; Norway in Michigan: De Vlieger en Michigan (niet gespecificeerd): Mortier, Planckaert (2x) en Van Overbeke.

In Loving
Memory of

Tot Zalig
Aandenken van

MARY VANDE MAELE

wife of vrouw van

THEOPHIL LIEVENS

Born at Nevele, Belgium, Nov. 27, 1889.
Died at Moline, Ill., August 14, 1950.
Fortified by the last Holy Sacraments.
Member of Altar and Rosary, and St.
Vincent de Paul societies.

PRAYER

Absolve, we beseech Thee, O Lord,
the soul of Thy departed servant, that
being dead to this world, she may live
to Thee and whatever sins she has
committed in this life through human
frailty, do Thou wipe away by the par-
don of Thy most merciful goodness.
Amen.

Geboren te Nevele, Belgie, 27 Nov.,
1889. Overleden te Moline, Ill., 14 Aug.,
1950. Voorzien der laatste Rechten.

GEBED

Aanhoort, O Heer, onze gebeden, in
welk wij U nederig smeeken, voor een
plaats van licht en vrede voor de ziel
van uw dienares, welk Gij van deze
wereld wegnam, en voegt haar met het
getal der Heiligen in den Hemel.

MODEL PRINTERS—MOLINE, ILL.

Wisconsin (9)

Racine Wisconsin: Everaert, Pauwels, Van Daele, Verhaeghe, Vermeire en Verplaetse (4x).

Manitoba (2)

Winnipeg in Manitoba: Bakeland en Bellens.

Nebraska (2)

Antelope County in Nebraska: Basuyn; Creighton in Nebraska: Basuyn.

California (1)

California: Van Nevel.

Montana (1)

Warm Springs in Montana: Lievens.

Ohio (1)

Toledo in Ohio: Basuyn.

Tennessee (1)

Knoxville (Bean Station)Tennessee: Van Overbeke.

Beroepsanalyse van de Nevelaars in Amerika

Zoals blijkt uit bovengaande gegevens vinden we heel wat families terug op eenzelfde plaats maar ook vinden we een aantal van hen terug in dezelfde bedrijven. Het waren nu juist die bedrijven die heel wat emigranten aantrokken.

Fabriek van Landbouwmachines, Landbouwbenodigheden, Ploegenfabriek te Rock Island:

De Vriese, De Witte, Dhooge, Henry, Van De Voorde, Van Haesebroeck en Van Lerberghe.

Werken bij pachter te Racine Wisconsin: De Paepe (3x), Schyvens (2x), Van Holsbeke.

Gieterij te Kewanee: Joos, Kerres, De Vriese en Verplaetse.

Mechanische Zagerij te Rock Island: De Smedt, De Witte en Schyvens.

Gieterij te Rock Island: De Paepe, De Smet, Henry en Kerres.

Herbergier, caféhouder te Rock Island: Hancq, Van De Voorde.

Werkman Railroad maatschappij te Victor Iowa: Basuyn (2x).

Farmer te Belle Plain Iowa: Basuyn (2x).

Schoenfabriek te Mishawaka: De Cloedt, De Witte.

Verder zijn er nog volgende gegevens:

Pachter te Rock Island: De Smedt.

Pachter te Mishawaka: Gillis.

Werknemer International Farmworks te Moline: Lievens.

Barman: De Keyser.

Cichorijfabriek te Detroit: Buysse.

Karrenfabriek te Rock Island: Snoeck.

Lossen van Schepen te Frankfort Michigan: Brossé.

Voermansgast bij een kolenhandelaar te Moline: Lievens.

Trammaatschappij Chicago: Carreel.

Steam Locomotive Mechanic in USA: Basuyn

Rangeerder: Basuyn

Schoenhandelaar te Detroit: De Paepe.
John Deere Plow Works te Moline: Lievens.
Zagerij te Rock Island: Kneuveld.
Gieterij te Racine Wisconsin: Verhaeghe.
Gieterij te Fairfield (Iowa Iron Co.): Lievens.
Militair, Vrijwillig ruiter te Michigan: Van Overbeke.
Militair Soldaat in USA army: Van Risseghem.
Chevrolet Automobielfabriek te Mishawaka: Vlaeminck.
Clem T Hanson – Publiciteitsfirma te Moline: Lievens (Vice president).
Missionaries te California: Van Nevel.

Ontvolking van Den Hul te Nevele

Grote groepen personen verlieten in eenzelfde periode hun gemeente, wat leidde tot ontvolking van een gemeente of een bepaalde wijk. Als we die uittocht onderzoeken in Nevele dan kunnen we stellen dat uit Den Hul, met name uit de Blasisdriesstraat en de Zeistraat niet minder dan 183 personen de tocht naar Amerika aanvingen. Zij vertegenwoordigen bijna 30% van de totale Nevelse emigranten. Over ontvolking gesproken!

Als we daarbij vaststellen dat 16 onder hen in de lokale haarpluizerij werkten en 17 anderen fabriekswerkers waren, dan mogen we veronderstellen dat op bijgaande foto van de haarpluizers een groot deel van die emigranten terug te vinden zijn.

De haarpluizers van Nevele.

Het was in deze omgeving dat Cyriel Buysse zijn inspiratie vond voor zijn roman 'Schoppenboer' waaruit volgend fragment: "De Zijstraat was een erg slecht befaamde buurt van Brakel (dit is de schuilnaam voor Nevele), wijd bekend ook in 't omliggende, om de losbandigheid en de degradatie van haar bewoners. Daar leefde, in krochtige, bouwvallige, ordeloos verspreid staande hutten, midden in een onnoemlijke gemeenschap van seksen en verwantschappen een barre bevolking van bedelaars en dieven, van wild- en struikrovers, de schande en de schrik van de gemeente. De deftige burgers en eerlijke boeren wilden hoegenaamd geen uitstaans hebben met die wijk van 't dorp, waar elke zondag in de kroegen vreselijk schandaal gepleegd en met messen gevochten werd; alleen een dronken boer- of burgerszoon zou er zich 's nachts soms wagen, op zoek naar het baldadig genot in drank en lage vrouwen."

Blasiudriesstraat.

Overzicht van de bewoners van Den Hul die naar Amerika trokken

Cleve Gustavus (Gustaaf), landbouwersknecht, Zeistraat.

Coddens Adolphus, vellenberwerker, Blasiusdriesstraat 17.

Coddens Alphonse, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 17.

Coddens Ambrosius, dagloner, Blasiusdriesstraat 16.

Coddens Gustaaf, haarpluizer, Blasiusdriesstraat 16, Zeistraat 43.

Coddens Isidoor, Blasiusdriesstraat.

Coddens Maurice Camiel, Blasiusdriesstraat 16.

Coddens Sara , fabriekswerkster, Blasiusdriesstraat 16, Zeistraat 43.

Coddens Zulma, haarpluisster, Blasiusdriesstraat 16, Zeistraat 43.

Coen Maria Mathilde, Blasiusdriesstraat.

De Baets Jozef, Blasiusdriesstraat.

Blasiusdriesstraat en Zeistraat.

De Brabander Adolf, fabriekswerker, Blasiusdriesstraat 14.

De Brabander August, fabriekswerker, Zeistraat 20 /28.

De Brabander Maria Margeurite, zonder beroep, Zeistraat 20 /28.

De Brabander Marie Elodie, vellenbewerkster, Blasiusdriesstraat 36.

De Brabander Maurice, zonder beroep, Zeistraat 20 /28.

De Brabander Richard, zonder beroep, Zeistraat 20 /28.

De Paepe Adolphus, landbouwersknecht, Blasiusdriesstraat 52.
De Paepe August, Blasiusdriesstraat.
De Paepe Augustus, vellenbewerker, Zeistraat 2b.
De Paepe Camiel, werkman, Blasiusdriesstraat 20.
De Paepe Cesarinne, haarpluisster, Blasiusdriesstraat 20.
De Paepe Clemence, kantwerkster, Zeistraat 48 /50.
De Paepe Elisa, fabriekwerkster, Blasiusdriesstraat 20.
De Paepe Emile, Blasiusdriesstraat, Zeistraat 5.
De Paepe Francisca, Blasiusdriesstraat 46.
De Paepe Henri, dagloner, Zeistraat 5/42.
De Paepe Julius, landwerker, Blasiusdriesstraat 20, Zeistraat.
De Paepe Leo, landbouwer, Blasiusdriesstraat.
De Paepe Marie Celeste, huishoudster, Zeistraat.
De Paepe Marie Emma, Blasiusdriesstraat 20, Zeistraat.
De Paepe Marie Louise, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 38 /44.
De Paepe Marie Therese, wasvrouw, Blasiusdriesstraat 20, Zeistraat 7.

De Sloovere Prosper, Blasiusdriesstraat 38.

De Smet Adolphe, dagloner, Blasiusdriesstraat 5.
De Smet Anna, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 5 /12.
De Smet Cesarinne Marie, zonder beroep, Blasiusdriesstraat.
De Smet Coleta Martha, Blasiusdriesstraat 12.
De Smet Jan, Blasiusdriesstraat.
De Smet Maria Elodia, dagloonster, Blasiusdriesstraat 30.
De Smet Marie Christine, Blasiusdriesstraat.
De Smet Marie Elodie, Blasiusdriesstraat.
De Smet Prosper, Blasiusdriesstraat.
De Smet Remi, brouwersgast, Blasiusdriesstraat 12.

De Smeyter Alfons, zonder beroep, Zeistraat 44/42.
De Smeyter August, stoelvlachter, Blasiusdriesstraat 46.
De Smeyter August, Zeistraat.
De Smeyter Camiel, Blasiusdriesstraat 46, Zeistraat 29.
De Smeyter Emma Magdalena, Zeistraat 29.
De Smeyter Rosalia, meid, Blasiusdriesstraat 46 /38.
De Smeyter Triphon, muldersknecht, Zeistraat 44/42.

De Taeye Bernard, vellenbewerker, Zeistraat 29.
De Taeye Zulma, fabriekswerkster, Blasiusdriesstraat 5, Zeistraat 29.
De Taeye Prudence Marie, kantwerkster, Blasiusdriesstraat, Zeistraat 29.

De Vos Adolphus, werkman, Zeistraat 24.
De Vos Theophilus, aardewerker, Blasiusdriesstraat 32.

De Vreese Melanie, Zeistraat.

De Vriese Aloysius, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 23.
De Vriese Basiel, dagloner, Zeistraat 48/50, Blasiusdriesstraat.
De Vriese Camiel, zonder beroep, Zeistraat 1.
De Vriese Emma, zonder beroep, Blasiusdriesstraat.
De Vriese Francies, zonder beroep, Zeistraat 1.
De Vriese Joannes Baptiste, fabriekswerker, Blasiusdriesstraat 24.
De Vriese Leonie Martha, zonder beroep, Blasiusdriesstraat.
De Vriese Margeurite, zonder beroep, Zeistraat 1 /50.
De Vriese Maria, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 24.
De Vriese Marie Adele, breister, Zeistraat 48 /50.
De Vriese Marie Pauline, kantwerkster, Zeistraat 48 /50.

De Witte Augustin, Blasiusdriesstraat.

Dierickx August Mauritius, Blasiusdriesstraat.
Dierickx Eugenius, Blasiusdriesstraat.
Dierickx Servatius, Blasiusdriesstraat.

Gems Hendrik, Zeistraat.

Gryp Augustus, dagloner, Zeistraat 46.
Grijp Marie Therese, Zeistraat 42/46.

Hancq Adolf, Blasiusdriesstraat.
Hancq Arnoldus, Blasiusdriesstraat.
Hancq Bertha Anna, Zeistraat 29/27 .
Hancq Cyrilles, fabriekswerker, Zeistraat 29/27.
Hancq Emile, mijnwerker, fabriekswerker, Zeistraat 29/27, Blasiusdries-
straat.

Hancq Francies, meester-gast vellenbewerker, haarpluizer, Blasiusdriesstraat 38/44.

Hancq Irma Marie Helene, kantwerkster, Zeistraat 29/27.

Hancq Marie Leonie, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 36/40.

Hancq Margeurite, zonder beroep, Zeistraat 29/27.

Hancq Polydorus Franciscus, dagloner, Zeistraat 29/27.

Hancq René Augustus, Zeistraat 29/27.

Hancq Theophile, Zeistraat 29/27.

Hancq Thimotheo, zonder beroep, Zeistraat 29/27.

Joos Bertha, vellenbewerkster, Zeistraat 19, Blasiusdriesstraat.

Joos Camiel, werkman, Zeistraat 42/44/46.

Joos Elisa, kantwerkster, Zeistraat.

Joos Gustaaf, dagloner, Blasiusdriesstraat 22, Zeistraat 19.

Joos Henri, werkman, Zeistraat 42.

Joos Kamiel, fabriekswerker, Blasiusdriesstraat 24.

Joos Maria Emma, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 24.

Joos Marie Elodie, fabriekswerkster, Blasiusdriesstraat 24.

Joos Maria Martha, zonder beroep, Zeistraat 42.

Joos Mauritius, zonder beroep, Zeistraat 42/46.

Kerres Clementia Margeurite, Blasiusdriesstraat.

Kerres Theophile, landbouwer, Zeistraat.

Landuyt Marie Elodia, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 48.

Maenhout Adolf Gustaaf, Blasiusdriesstraat.

Maenhout Mathilda, Blasiusdriesstraat.

Martens Cyriel, dagloner, Blasiusdriesstraat 26/5.

Meganck Adolf, dagloner, Zeistraat 12.

Meganck Oscar, zonder beroep, Zeistraat 12.

Meganck Theophiel Alois, dagloner, Zeistraat 12.

Oosterlinck Adolf, dagloner, Zeistraat 41/43.

Oosterlinck Carolus Iudovicus, Blasiusdriesstraat.

Oosterlinck Gustaaf, kleermaker, Zeistraat 22.

Oosterlinck Marie Elodie, zonder beroep, Zeistraat 1/50.

Oosterlinck Maria Irma, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 12.
Oosterlinck Marie Leonie, tapster, Blasiusdriesstraat 12.
Oosterlinck Theophile, Blasiusdriesstraat.

Pauwels Leopoldus, aardewerker, Blasiusdriesstraat 24.
Pauwels Remi, landbouwersknecht, Blasiusdriesstraat 52/50.

Persyn Euphasie, zonder beroep, Zeistraat 44/42.

Pieters Augustus, Blasiusdriesstraat.
Pieters August, zonder beroep, Zeistraat 17/11.
Pieters Bertha Magdalena, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 18b/13.
Pieters Camille, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 18b/13.
Pieters Cyriel, dagloner, Blasiusdriesstraat 18b/13.
Pieters Marie Sidonie, haarpluisster, Zeistraat 11.
Pieters Valentina, Blasiusdriesstraat.

Sandrie Leonie, Zeistraat 13.

Santens Cyrille Theophiel, fabriekswerker, Blasiusdriesstraat 18b/7.
Santens Marie Irma, fabriekwerkster, Blasiusdriesstraat 7.

Schaubroeck Camille Desiré, zonder beroep, Zeistraat 31.
Schaubroeck Karel Jacobus Barozio, timmermansgast, Zeistraat 31.
Schaubroeck Petrus, Zeistraat.
Schaubroeck Simon August, timmermansgast, Zeistraat 31.

Schyvens Adolf, kleermaker, Blasiusdriesstraat 12.
Schyvens Ambrosius, dagloner, Blasiusdriesstraat 14/46.
Schyvens Bertha Camilla, Blasiusdriesstraat 46/38.
Schyvens Camiel Julien, Blasiusdriesstraat 12.
Schyvens Leonard, landbouwer, Blasiusdriesstraat.
Schyvens Marie Camile, Blasiusdriesstraat 46/48.
Schyvens Marie Clemence, Hul.
Slock Constantinus, Zeistraat.

Snoeck Augustus, Blasiusdriesstraat.
Snoeck Camillus, dagloner, Zeistraat 40.
Snoeck Gentil, schilder, Zeistraat 2/50, Blasiusdriesstraat 7.

Snoeck Omer Adolf, dagloner, Zeistraat 43.

Telleir Achille, vellenbewerker, Blasiusdriesstraat 48.

Telleir Charles Louis, tabakswerker, Zeistraat 43.

Telleir Cyrille Kamiel, fabriekswerker, Blasiusdriesstraat 23.

Telleir Gustave, schildersgast, Zeistraat 19.

Telleir Prosper, fabriekswerker, Blasiusdriesstraat 23.

Termont Theophilus, Zeistraat.

Termont Maria, Zeistraat 42.

Tuytschaever Zulma, fabriekwerkster, Blasiusdriesstraat 30.

Van Branteghem Emile, grondwerker, Zeistraat.

Van Daele Leo, landbouwer, Blasiusdriesstraat.

Van Daele Marie Cordula, Zeistraat 38.

Van Daele Zulma, Zeistraat 38.

Van Den Braembussche Alfons, werkman, Zeistraat 50.

Van Den Braembussche Marie Charlotte, winkelierster, Zeistraat 50/52.

Van Den Braembussche Prosper, werkman, Zeistraat 50.

Van De Walle Maria Alida, kantwerkster, Blasiusdriesstraat 11/9.

Van Dorpe Adolf, vellenbewerker, Blasiusdriesstraat 66/24.

Van Dorpe Clemence, Zeistraat 29/27.

Van Dorpe Gustave, vellenbewerker, Blasiusdriesstraat 16.

Van Gansbeke Jan Oculi, dagloner, Zeistraat 15/13.

Van Haesebroeck August, fruitkoopman, Blasiusdriesstraat 1.

Van Haesebroeck Jules Leo, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 3.

Van Haesebroeck Theophiel, kleermaker, Blasiusdriesstraat 1.

Van Haesebroeck Marie Zulma, Blasiusdriesstraat 1.

Van Hese Camiel, Blasiusdriesstraat.

Van Hese Maria Louise, zonder beroep, Zeistraat 31.

Van Holsbeke Julius Leo, vellenbewerker, Blasiusdriesstraat 36.

Van Houtte Alida, fabriekswerkster, Blasiusdriesstraat 18b/13.

Van Laere Joseph René, klompenmakergast, Blasiusdriesstraat 11/9.

Van Lerberghe Gustaaf, dagloner, Zeistraat 14.

Van Overbeke Camillus, Blasiusdriesstraat.

Van Overbeke Emiel, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 36.

Van Overbeke Irma Maria Helena, Blasiusdriesstraat.

Van Overbeke Jules, zonder beroep, Blasiusdriesstraat 36.

Van Speybroeck Omer Louis, Zeistraat 50/52.

Van Speybroeck René Joseph, bakker, Zeistraat 50/52.

Verlodt Aimé Petrus, landbouwer, Zeistraat 38.

Verlodt Bruno Achiël, landbouwer, Zeistraat 38.

Verlodt Elodie Irma, landbouwster, Zeistraat 38.

Vermandel Maria Bertha, vellenbewerkster, Zeistraat 20/28.

De keuze van de vertrekhaven

Het gros van de Nevelaars vertrok uit Antwerpen met de Red Star Line. Andere havens kwamen ook aan bod zoals Liverpool (2x) en Southampton (4x). Van die havens vertrokken de Brits Caledonische lijnen en de White Star line maar er was daar ook een tussenstop voor de Red Star Line. Uit Le Havre en Cherbourg (3x) vertrokken de continentale lijnen. Volgende families namen deze alternatieve havens als startpunt:

- Joseph Daenens, °Nevele 15 december 1894, vertrok ca. 1913 met het schip Berengaria uit Southampton.
- Irma Daenens (°1897) is op 2 november 1923 op 26-jarige leeftijd met de Berengaria uit Southampton naar Amerika vertrokken.
- Camiel Joseph Schatteman, °Nevele 20 december 1894, zv. Petrus Isidoor, klompenmaker, en van Paulina De Roose, is op 2 oktober 1920 op

26-jarige leeftijd met de ss Imperator uit Southampton naar Amerika vertrokken.

- Gentil Bettens, °Nevele 10 oktober 1883, voerman zv. Camile en van Lucie Van Landuyt, huurhoudster, heeft tal van reizen naar Amerika achter de rug. Zijn eerste trip was met de ss Kroonland uit Antwerpen naar New York; hij komt terug en vertrekt voor een tweede keer op 2 mei 1912. Komt terug op 9 mei 1914 en vertrekt ten slotte met de ss Finland uit Antwerpen via Southampton op 18 juli 1920. Hij overlijdt te South Bend Indiana op 30 augustus 1944. Op één van zijn terugreizen huwt hij met Justine Sarazyn, °Lotenhulle 25 september 1873.
- Anna Everaert, °Nevele 23 juni 1894, dv. Felix, koopman en van Marie Mathilde De Decker, vertrekt op 28 februari 1919 met de ss Adriatic uit Cherbourg.
- Jules Vlaemynck, °Nevele 8 augustus 1892, zv. Augustus, timmerman, en van Sophia Lambrecht, huwt te Poesele op 29 oktober 1919 met Marie Martha De Witte, °Nevele 21 januari 1893, dv. August en van Hortense Van Volsem. Zij vertrekken op 10 november 1919 met de ss Adriatic uit Cherbourg naar New York om zich te Mishawaka te vestigen. Jules was er werkzaam als mecanicien in de Chevroletfabrieken, Marie was werkzaam in een schoenfabriek. Beiden komen terug naar Nevele in april 1931 of 1932. Marie overlijdt op 16 februari 1978 in het rusthuis, Jules overleed kort ervoor te Nevele in het rusthuis op 11 november 1977.
- Achilles Van Wassenhove, landsknecht, °Nevele 25 februari 1890, zv. Joannes Baptist, landbouwer, en van Elodie Speeckaert. Vertrekt een eerste maal met de ss Finland uit Antwerpen op 15 februari 1910, komt terug en vertrekt voor een tweede keer, nu met de ss Franconia uit Liverpool op 7 april 1913.
- René Alois Van Der Vennet, °Nevele 26 maart 1881, werkman, zv. Pieter (°Nevele) en van Ludovica Van De Moortel (°Vosselare) vertrekt voor een eerste keer op 18 februari 1905, komt terug ca. 1912 om te trouwen; huwt op 29 januari 1913 te Landegem met Maria Zulma De Moor, °Vosselare 24 februari 1895, dv. Jan Francies en van Maria Rosalia Wieme. Beiden vertrekken dan op 29 januari 1920 met de ss La Torraine uit Le Havre. Beiden komen terug op 17 december 1927 en vestigen zich te Landegem.

De familie Van Risseghem: een vertrek in mineur

Hector Polidoor Van Risseghem, °Deinze 8 juni 1865, landbouwer-slachter te Nevele, Langemunt 50, huwde te Nevele op 24 februari 1892 met Marie Sophie De Dapper, °Nevele 7 augustus 1866, tapster, dv. Augustinus, broodbakker en van Eugenia Martens.

Hun kinderen: Georges Alfred, °Nevele 10 maart 1894; Prudent René °Nevele 18 april 1895; Florida Julienne °Nevele 29 juli 1896; Maurice Octaaf °Nevele 20 januari 1900, Gustave Daniel °Nevele 12 februari 1902 en René Jan °Nevele 3 maart 1903.

Hector treft alle voorbereidingen om te vertrekken op 28 maart 1903 met de SS Kroonland naar New York en neemt 50 frank mee. Ze gaan naar Rock Island Illinois bij Edmond Van De Voorde die er caféhouder is. Maar na de geboorte van hun jongste kind René Jan loopt het fout, de jongste baby is ernstig ziek en hij wordt niet meegenomen op de levensreis, zo blijven moeder en kind achter te Nevele. Hector vertrekt met de andere kinderen van respectievelijk 9, 8, 7, 3 en 1 jaar. Op 4 april 1903 zowat 7 dagen na hun vertrek sterft René Jan Van Risseghem in Nevele. De aangifte van het overlijden gebeurt door de geburen Alphons Dhaenens, klompenmaker van 45 jaar en Theophiel Van Laere, bakker van 33 jaar. In de overlijdensakte staat vermeld dat de vader in Amerika verblijft en de moeder nog steeds in Nevele woont. Marie Sophie De Dapper verlaat Nevele pas in 1904 om zich bij haar man en kroost te voegen; zij overlijdt te Rock Island in 1956.

Camiel De Loof: de fokker

Camiel De Loof, °Bellem 15 februari 1879, landwerkman was de zoon van Augustus, landbouwer (°Lotenhulle) en van Pelagie Cleppe (°Lotenhulle). Camiel was weduwnaar van Emilie Waelbroeck en vertrok een eerste keer naar Moline met de ss Finland op 13 maart 1906 vanuit de Biebuyckstraat nr. 8 te Nevele. Hij kwam terug in 1907 en huwde op 11 mei 1910 voor de tweede maal met Marie Emma Beelaert, °Merendree 26 augustus 1885, landwerkster, dv. Joannes Baptist en Virginie Goethals. Beiden vertrokken op 31 mei 1910 vanuit de Oosekouter nr. 12. Bij zijn vertrek had hij alles geregeld voor de invoer op 28 september 1910 van een paard 'Prince du Chenoy' dat gefokt was door Basiel De Loof.

De gezamenlijke overtocht in 1899

De tocht naar Amerika was lang en eenzaam maar toch was je nooit alleen, daarover volgende getuigenis overgenomen uit de Venesoenrapporten van

het stoomschip Friesland dat Antwerpen verliet richting New York op 27 mei 1899. Op deze boot vinden we o.m. tien Nevelaars met als eerste bestemming New York:

- Joseph De Sloovere, 31 jaar, ex Nevele, timmerman begeeft zich naar Rock Island Illinois bij zijn schoonbroers August en Arthur Kneuvelds. Beiden werken er respectievelijk sinds 7 en 5 jaar in een zagerij en verdienen er elk 2 dollar per dag. Joseph neemt 30 frank mee en spreekt enkel Vlaams.
- Jules Van Holsbeke, 25 jaar, ex Nevele, landbouwer, begeeft zich naar Rock Island Illinois bij De Smedt Oeceli. Deze is er al 6 jaar als pachter gevestigd. Jules neemt 60 frank mee en spreekt enkel Vlaams.
- Marie De Paepe 23 jaar ex Nevele. Begeeft zich naar Kewanee Illinois bij haar echtgenoot Emile Van Brandeghem. Deze was vertrokken op 25 februari 1899. Zij neemt 30 frank mee en spreekt Vlaams.
- Jules De Paepe, 21 jaar, ex Nevele, landbouwer. Vergezelt zijn zuster Marie De Paepe. Hij neemt 200 frank mee en spreekt enkel Vlaams.
- Ivo Van Daele, 32 jaar, ex Nevele, landbouwer. Begeeft zich naar Racine Wisconsin bij zijn schoonbroer Triphon Verhaege. Die werkt er sinds één jaar in een gieterij en verdient 1,5 dollar per dag. Hij neemt 30 frank mee en spreekt Vlaams.
- Leo De Paepe, 37 jaar, ex Nevele, landbouwer. Keert terug naar Rock Island Illinois waar hij al 7 jaar bij diverse pachters gewerkt heeft en er 1,5 dollar per dag verdiende. Hij spreekt Vlaams en Engels en neemt 3500 frank mee. Leo was vergezeld van Clemence Schyvens, zijn echtgenote en van zijn kinderen Maurice De Paepe (3 jaar) en Joseph De Paepe (3 maanden).
- Leo Schyvens, 23 jaar, ex Nevele, landbouwer, schoonbroer van Leo De Paepe die hij vergezelt naar Rock Island Illinois. Leo neemt 500 frank mee en spreekt Vlaams.

August Van Overbeke: de vrijheidsstrijder

August Van Overbeke, geboren te Hansbeke 2 februari 1818, zoon van Jan Baptist, geboren in Lotenhulle, burgemeester van Hansbeke, en van Moens

Sophie van Bellem, verlaat Hansbeke richting Nevele op 8 juni 1859. In 1860 vertrekt hij als avonturier naar Michigan. Daar trad hij toe tot het 9de Regiment van de Vrijwillige Ruiters. In die functie nam hij al dan niet gedwongen deel aan de Amerikaanse strijd tussen de Noorderlingen en Zuiderlingen, een strijd met slavernij als strijdpunt. August sneuvelde op 16 december 1863 te Bean's station, een gehucht dicht gelegen bij Knoxville Tennessee.

De vermiste Nevelse dienstplichtige soldaten (16)

De trek naar Amerika lokte heel wat jonge mannen en wanneer ze dan op 19-jarige leeftijd in Nevele werden opgeroepen voor het vervullen van hun militieplicht bleken ze niet meer in het land te wonen.

- Joseph Daenens, °Nevele 15 december 1894, zv. Jan Baptist en Augusta Neiryck, verbleef in Amerika toen hij werd opgeroepen; hij kwam terug naar België op 3 augustus 1914 en zou ons land na de oorlog terug verlaten op 2 november 1923.
- Jozef De Clercq, °1894, bleek in South Bend te wonen toen hij werd opgeroepen. Hij werd op 5 augustus 1921 door de krijgsraad van Brabant tot 6 maand opsluiting veroordeeld wegens desertie.
- Emiel De Cloedt, °Nevele 23 augustus 1873, landbouwwerkman, zv. Ferdinandus en Virginia Steyaert, was in 1902 naar zijn broer August vertrokken die er in Mishawaka werkte in een schoenfabriek. Bij de militieoproeping van 15 mei 1914 was hij in de USA.
- Camiel De Vriese, °Nevele 23 januari 1890, zv. Francies en Marie Oosterlinck, was op 15-jarige leeftijd op 9 Januari 1905 vertrokken naar Rock Island Illinois waar hij in een fabriek voor landbouwmachines werkte. Hij werd op 17 mei 1910 opgeroepen maar was dan al in Amerika. Camiel zou te Kewanee Illinois overlijden op 16 Januari 1935.
- Augustien Landuyt, °Nevele 9 april 1894, zv. Carolus, tapper, en van Seraphina Wambeke, bevond zich bij zijn militieoproeping in Amerika.
- René Schatteman, °Nevele 5 augustus 1892, klompenmaker, zv. Petrus Isidoor, klompenmaker, en van Paulina De Roose moet ongeveer in 1910 naar Amerika vertrokken zijn. Hij meldde zich niet aan bij zijn oproeping in 1911 en werd als deserteur bestempeld.

- Maurice Smessaert, °Nevele 7 november 1890, zv. Edmond, tapper, koopman uit Aalter en van Sidonie Landuyt eveneens uit Aalter, is in 1909 op 19-jarige leeftijd vertrokken en kon bijgevolg geen gevolg geven aan zijn oproeping op 17 mei 1910.
- Camiel Van Hese, °Nevele 19 juni 1893, zv. Jan Baptist en Maria Carolina Joos, is voor 1912 naar Amerika vertrokken. Bij zijn oproeping in 1913 was hij niet in het land; naast zijn naam staat vermeld 'Naar Amerika'. Op 25 maart 1914 komt hij terug naar Nevele. Verdere gegevens ontbreken.
- Georges Van Risseghem, °Nevele 10 maart 1894, zv. Hector, slachter, en van Marie De Dapper, was op 9-jarige leeftijd op 28 maart 1903 samen met zijn ouders naar Amerika vertrokken. Hij werd opgeroepen in 1914 maar is uiteraard niet verschenen. Bij verder onderzoek blijkt dat Georges als soldaat diende in het Amerikaanse leger.

Als militair teruggekomen naar Nevele

- Jules Van Nevel, °Nevele 18 augustus 1891, landbouwer, zv. Charles Louis en Amelie De Mulder, huwde te Hansbeke op 28 januari 1920 met Louise Kersse, °Hansbeke 29 maart 1893. Jules was op 21-jarige leeftijd naar Amerika getrokken in 1912. Hij kwam terug om te trouwen in 1920 en vertrok met zijn bruid opnieuw in februari 1920 naar Iowa. Jules staat genoteerd bij de Nevelse oud-strijders, wat betekent dat hij teruggekomen was naar Nevele om na de oorlog terug te vertrekken. Jules overlijdt te Moline op 1 december 1986.
- Prudent René Van Risseghem, °Nevele 18 april 1895, zv. Hector Polidoor, slachter, en van Marie Sophie De Dapper, was als 8-jarige met zijn ouders naar Amerika getrokken op 28 maart 1903 uit de Langemunt nr. 50. Prudent is soldaat geworden en sneuvelde in Frankrijk in de Eerste Wereldoorlog.

Over Nevelse Amerikanen of Amerikaanse Nevelaars

De Nevelaars die naar Amerika vertrokken, zagen hun familie in Amerika uitbreiden; een deel van hen kwam terug naar Nevele, zoals blijkt uit volgende getuigenissen.

Delphine Lucia Bettens, °Waukegan (USA) 5 december 1906 komt met haar ouders naar Nevele. Haar vader Cyrille Bettens, °Nevele 9 januari 1800,

voerman, zv. Camiel °Lotenhulle, huurhouder en Lucia Landuyt huwde te Zomergem op 5 april 1906 met Maria Helena Van Nevel, °Nevele 13 januari 1884, tapster, dv. Felix, °Nevele, landsman en Adolphina Van Vynckt, °Vosselare. Cyrille en Maria Helena vertrokken uit de Tieltstraat nr. 33 op 12 juni 1906 naar Waukegan waar hun dochter Delphine Lucia geboren wordt. De familie komt terug naar Nevele en woonde in de Langemunt nr. 63, maar ze vertrekken na een kort oponthoud terug met de ss Zeeland op 4 maart 1910 naar Illinois. Cyriel Bettens zal te Lake Forrest Illinois overlijden op 29 juni 1963.

Camiel Cornelis, °Mishawaka (USA) 11 november 1925, vestigde zich met zijn ouders te Nevele. Frans Cornelis, °Marchiennes (Frankrijk) 25 maart 1894, schoenmaker, huwde met Germaine Maria Margeurite De Vos, °Nevele 11 juli 1896, dv. Remi, veldwachter en van Maria De Cloedt. Zij waren na hun huwelijk te Nevele op 31 oktober 1923 naar Amerika vertrokken en vestigden zich te Mishawaka waar hun zoon Camiel werd geboren. Frans werd Amerikaans staatsburger maar desondanks komen ze in september 1931 terug naar Nevele waar ze op 4 oktober worden ingeschreven in de Kermelkstraat nr. 33. Ze zullen kort daarop op 30 maart 1932 van Nevele naar Meigem vertrekken.

Eduardus Petrus De Keyser, °Detroit Michigan (USA) 20 januari 1893 en Maurice Henri De Keyser, °Detroit (USA) 22 juni 1895, komen op respectievelijk 9- en 11-jarige leeftijd met hun ouders Desiré en Maria Francisca Notte naar Nevele op 17 juni 1904. De familie vestigde zich in de Kermelkstraat nr. 5. In 1905 vertrekt de 12-jarige Eduardus terug naar Amerika; Maurice De Keyser echter vertrekt naar Oordegem op 26 november 1904.

Anna Bertha Heyse, °Mishawaka (USA) 15 augustus 1922, Elsie Margriet Heyse, °Mishawaka (USA) 2 juli 1924 en August Joannes Heyse, °Mishawaka (USA) 12 juli 1926, zijn de drie kinderen van Antonius en Maria Alina De Cloedt (De Cloet). Antonius Franciscus Heyse, °Nevele 2 december 1892, werkmán zv. Jan Baptist, broodbakker en Maria Elodia Roets, huwde te Nevele op 26 mei 1920 met Maria Alina De Cloedt, °Poesele 13 januari 1890, werkvrouw. Ze trokken kort nadien naar Amerika om zich te Mishawaka te vestigen waar hun drie kinderen werden geboren. Merkwaardig is dat op 29 juli 1931 de drie kinderen van respectievelijk 9, 7 en 3 jaar alleen terugkomen naar Nevele zoals blijkt uit het register 'Inwijkingen

Nevele van 1921-1935¹. Hun ouders zijn in dit register niet teruggevonden. Elsie Margriet Heyse zou op 9 september 1947 te Nevele huwen met Roger Van Hoorebeke, °Nevele 18 november 1921. Anna Bertha Heyse huwde te Nevele op 28 augustus 1946 met Georges Jozef Boone uit Afsnee en August Joannes Heyse trekt op 5 april 1948 naar Grand Halleux Framières.

In Loving Memory of

Wilbur R. Lievens

husband of

VIRGINIA MICHALSKI

Born at Chicago, Illinois, on May 12, 1921. Died at Moline, Illinois, May 19, 1968. Fortified by the last Holy Sacraments.

†

"We have loved him during life, let us not abandon him until we have conducted him by our prayers into the house of the Lord." (St. Ambrose)

O God, the Lord of mercies, grant to the soul of your servant Wilbur, a place of refreshment, rest and happiness, and the brightness of your light. Through our Lord Jesus Christ, Amen.

Merciful Jesus, grant him eternal rest.

MODEL PRINTERS, MOLINE, ILLINOIS

Wilbert René Lievens, °Chicago (USA) 12 mei 1921, zv. Theophilus, °Poesele 7 maart 1889, handelaar, werknemer International Farmworks en van Mary Van De Maele, °27 november 1889, kwam met zijn ouders op 5-jarige leeftijd naar Nevele op 20 januari 1926. In 1928 vertrok het gezin terug naar Amerika om zich te Moline te vestigen. Na het overlijden van Mary Van De Maele te Moline op 14 augustus 1950 huwde Theophilus voor een tweede keer met Maria Paermentier, °Nevele 21-11-1889. Wilbert werd in de publiciteitsfirma Cle T Hanson te Moline vice-president.

Magdalena Antonia Rosa Planckaert, °Michigan (USA) 18 december 1906 kwam samen met haar ouders terug van

Michigan naar Nevele op 1 maart 1908. Als men rekening houdt met het feit dat haar ouders Achilles Joseph Planckaert, °Aalter 26 mei 1874, landbouwer, en Maria Valerie Mortier, °Nevele 3 februari 1880, landbouwster, pas op 8 juni 1905 waren vertrokken, mogen we stellen dat hun Amerikaanse droom vrij kort geweest is. De familie vestigde zich te Nevele in Kerrebroek nr. 15.

Marie Camille Schyvens, °Rock Island (USA) 1 oktober 1904 en Bertha Camilla Schyvens, °Rock Island (USA) 8 februari 1909, waren dochters van

Ambrosius en Rosalie De Smeyter. Ambrosius Schyvens (Ombroos), °Nevele 25 maart 1867, dagloner, zv. Romanus en Maria Theresia Kneuvelds en Rosalia De Smeyter °Nevele 17 oktober 1869, meid, dv. Auguste en Francisca De Paepe, huwden te Nevele op 16 december 1903 en woonden in de Molenkouter nr. 2. Van daar vertrekken ze in februari 1904 naar Rock Island waar hun kinderen geboren werden. Het gezin komt op 20 mei 1910 naar België terug en ze vestigen zich in de Blasiusdriesstraat nr. 14; hun kinderen waren dan respectievelijk 6 en 1 jaar. Ze verhuisden tijdens hun verblijf in Nevele naar Blasiusdriesstraat nr. 46 en op 15 oktober 1912 trokken ze terug naar Moline (Amerika). Rosalie De Smeyter overlijdt op 19 augustus 1951 te Moline op 82-jarige leeftijd.

Charly Van De Maele, °Chicago (USA) 19 juni 1892, schippersgast, telefonist; Florence Van De Maele, °Chicago (USA) 20 maart 1896 en Anna Clara Van De Maele, °Chicago (USA) 9 juni 1897, kinderen van Ivo en Marie Louise Lossy kwamen alle drie naar Nevele wonen. Ivo Van De Maele, °Wongerem 24 januari 1864 was metser, schipper en verliet België een eerste maal rond 1892 om naar Amerika te trekken. Zijn echtgenote Marie Louise Lossy overlijdt te Chicago op 16 oktober 1904 en hij komt eind 1904 terug naar Nevele op 14 maart 1905 om er met Emilie Marie Paermentier te huwen. Emilie Paermentier, °Grammene 30 april 1864, tapster trekt samen met haar man naar Chicago in 1905 maar het gezin komt al op 1 november 1908 terug naar België, ondanks het feit dat hij Amerikaans staatsburger was geworden op 17 januari 1905. Ivo Van De Maele is terug naar Chicago vertrokken; bij het huwelijk van zijn zoon in 1922 woont hij in Chicago en geeft hij per brief toelating tot het huwelijk.

De bovenvermelde kinderen Anna Clara en Florence waren bij hun aankomst in Nevele 11 en 12 jaar oud. Charly Van De Maele komt zich pas later in 1911 als 19-jarige in Nevele Vaart Links nr. 2 bij hen voegen. Hij wordt dan ook in 1913 onder de wapens geroepen in België en huwt te Nevele op 12 augustus 1922 met Bertha Schaubrouck, °Nevele 16 april 1898, kleermaakster, dv. Camiel, timmerman en Marie Elodie Mestdag².

Germaine Van Haesebroeck, °Rock Island (USA) 23 juni 1907, naaister en Isabella Louisa Van Haesebroeck, °Rock Island (USA) 11 september 1909, zijn beiden kinderen van Theophiel Van Haesebroeck, °Vosselare 20 mei 1877, kleermaker, zv. Jan Francies en Marie Cordula Hancq, en van Marie Louise

² Info van Joseph R. Roels, Amerikaans correspondent.

De Poullion, °Nevele 28 november 1877, zonder beroep, dv. August (°Nazareth) en Marie Charlotte Schepens uit Nevele. Theophiel vertrekt een eerste keer uit de Blasisudriesstraat nr. 1, in juni 1902 met de ss Vaderland naar zijn broer August Van Haesebroeck (Van Hazebroeck), °Nevele 19 maart 1874, die in Rock Island woont. August was al in 1892 vertrokken, terugge-komen, en op 29 maart 1902 met de ss Vaderland weer vertrokken. Hij ging terug naar Rock Island waar hij sinds 1892 werkte in een landbouwmachinesfabriek. Hij verdiende er 1,5 \$ per dag.

Theophiel komt terug naar Nevele om er te trouwen met Marie Louise De Poullion op 7 september 1905 en beiden vertrekken onmiddellijk daarna naar Rock Island. Daar worden hun kinderen geboren in 1907 en 1909. Op 15 september 1909 komen ze nogmaals terug naar Nevele en dan loopt hun spoor verloren. De kinderen Germaine en Isabella komen via Brugge in Nevele terecht in de Langemunt nr. 56 op 22 februari 1926. Germaine Van Haesebroeck huwt te Nevele op 29 september 1927 met Gentilius Mestdag, °Nevele 4 september 1905, timmerman. Isabella Louisa Van Haesebroeck huwt te Nevele op 28 december 1929 met Andreas Van Parys, handelaar, °Landegem 25 januari 1908.

Maurits Romaan Van der Vennet, °Moline 2 februari 1925, mechaniker, komt op de leeftijd van 2 jaar met zijn ouders naar België en de familie vestigt zich te Landegem in de Leenwegel 2. Zijn vader René Alois Van De Vennet, °Nevele 26 maart 1881, werkman, zv. Pieter en van Ludovica Van De Moortele, was al op 18 februari 1905 naar Amerika getrokken. Hij kwam terug om op 29 januari 1913 te Landegem te huwen met Maria Zulma De Moor, °Vosselare 24 februari 1895, dv. Jan Francies en Marie Rosalie Wieme. Beiden trokken op 29 januari 1920 vanuit Le Havre met de ss La Torraine naar Moline waar Maurits werd geboren. Hun zoon Maurits komt van Landegem, Leenwegel 2 wonen naar Nevele, Molenkouter 5 op 2 december 1947.

Georgette Leontine Bytebier komt als Canadese naar Nevele

Georgette Leontine Bytebier, °Winnipeg (Canada) op 12 april 1930, was de dochter van Georges Petrus Bytebier, °Nevele 4 februari 1899 en Rachel Van Cleemputte, °Ploegsteert 15 februari 1908. Haar ouders zijn in de jaren 1929 naar Canada vertrokken; de familie komt terug naar België en woont tijdelijk in Kruishoutem om zich op 27 januari 1933 te Nevele te vestigen.

De mislukte reis van Julius Leo Van Holsbeke

Julius Leo Van Holsbeke, °Zeveren 29 november 1873, vellenbewerker en landbouwer, huwt in Nevele op 24 november 1897 met Marie Elodie De Brabander, vellenbewerkster, °Nevele 12 oktober 1873. Ze vertrekken op 27 mei 1899 vanuit de Blasiusdriesstraat 36 met de ss Friesland naar New York van waaruit ze verder trekken naar Rock Island Illinois bij Oecoeli Desmedt. Die is er al 6 jaar als pachter gevestigd. Eén jaar later komt Jules in september 1900 terug naar Nevele. In de rand van het bevolkingsboek van Nevele 1901-10 staat vermeld: *“Slecht uit Amerika teruggekomen”*.

Triphon De Baere, verzwolgen door de golven

Triphon De Baere, °Nevele 5 mei 1888, zv. Augustus, schoenmaker (°Nevele) en Maria Theresia Carreel, vertrekt naar Amerika met de boot ss Belgenland maar dan eindigt zijn verhaal abrupt. In de rand van het geboorteregister van Nevele 1888 staat vermeld: *“Op de boot Belgenland overleden”*. Volgens maritieme gebruiken schaarden zich vroeg in de morgen de kapitein, dokter en een matroos naast de plank aan de lei van het schip. Op de plank lag in een witte doek het levenloos lichaam van Triphon en na een laatste groet en fluitsignaal werd ze gekanteld. Langzaam gleed het lichaam eraf en viel in de diepte naast het schip en na een aantal seconden die oneindig lang leken te duren, plonsde zijn lichaam in de oceaan om dan door de golven verzwolgen te worden. Op die wijze ging Triphon in een immens grote begraafplaats naar het hiernamaals.

In principe zou de gemeente Nevele in de jaren die daarop volgden een officieel overlijdensbericht moeten ontvangen hebben om in het overlijdensregister van Nevele in te schrijven; tot nu toe heb ik dat nog niet kunnen vinden.

Drama te Nevele

Theophile Kerres (Kerrens), °Nevele 14 maart 1872, landbouwer z.v. Jan Francois, koopman en tapper en van Clemence Snoeck, is ongeveer in 1894 voor het eerst naar Amerika getrokken en vestigde zich te Kewanee Illinois. Hij komt terug vóór februari 1898 en vertrekt voor een tweede keer op 17 februari 1899 met de ss Friesland. Ondertussen was hij te Nevele getrouwd op 29 september 1897 met Marie De Vos, °Nevele 11 mei 1873, dv. Ivo, stoeldraaier (°Kruishoutem) en van Virginie Snoeck (°Nevele). Marie vertrekt later op 22 mei 1899 met de ss Kensington. Zij reist met haar kind van 5 maand Margeurite Kerres, °Nevele 25 november 1898, naar Kewanee Illinois naar haar echtgenoot die er in een gieterij werkt. Theophiel is nog

eens teruggekomen in juni 1903. Op dinsdagavond kwam hij aan in het station van Landegem en begaf zich naar zijn ouders die in herberg 'In den Egelare' te Nevele woonden.

Woensdag, iets na tien uur had Kerres dorst (nadorst) en zei "Ik ben dat Belgisch bier niet meer gewoon, ik heb dorst, ik ga wat water halen". De waterpomp stond buiten achteraan het huis, maar toen Kerres de achterdeur opende knalde een geweer en werd Theophiel dodelijk getroffen en stierf ter plekke op 7 juni 1903.

Edith Maria Valerie Van Nevel, de Missionaris

Edith Maria Valerie Van Nevel, °Nevele 11 juni 1934, missionaris, was de dochter van Gerard, landbouwer (°Nevele) en Irena Van Vooren. Zij trad op 10 mei 1959 toe tot de Zusters Missionarissen van het Onbevlekt Hart van Maria en werd op 15 november 1961 geprofest als zuster Marie Petro. Als zuster trok ze naar California voor verdere studies en in februari 1967 was ze als missionaris voornamelijk in het onderwijs actief te Hong Kong.

De eindeloze trip

Tot de jaren 1880 duurde de reis met zeilschepen ongeveer 33 à 45 dagen om New York te bereiken maar voor Felix Petrus Van De Walle °Nevele 23-3-1831 zv. Franciscus en Catherina De Baere die in 1860 vertrokken was verliep de trip niet zo goed. Hij deed er niet minder dan 58 dagen over om New York te bereiken.

Na de introductie van de stoomboten werd de reisduur fors gereduceerd en zo zie je het aantal reisdagen teruglopen tot 10 à 19 dagen (gemiddeld 12 dagen).

De trouwers

Met het beeld van de huidige emigratie voor ogen zie je mensen uit België naar hun land van oorsprong vertrekken en als gehuwde partner terugkomen, hetzelfde geldt eveneens voor de Belgische emigranten naar Amerika. Hierbij volgt een beeld van de trouwers waarbij je eveneens dient te stellen dat ze elkaar helemaal niet of nauwelijks konden kennen.

Renilda Balduck en Gustaaf Burssens

Remigius Balduck °Grammene 16 juli 1853, koopman in kiekens en Seraphina Wieme °Nevele 2-6-1858, tapster huwden te Nevele op 18 mei

1881. De familie woonde te Nevele, Vaart Rechts 1L waar hun kinderen werden geboren. Charles Louis, °Nevele 27 oktober 1882, schildersgast; Franciscus Xaverius, °Nevele 16 oktober 1888, koopman in kiekens; Leonie Julienne, °Nevele 4 december 1898, zonder beroep; Renilda, °Nevele 8 februari 1891, landwerkster; Maria Theresia, °Nevele 1 september 1892, landwerkster en Zulma, °Nevele 7 mei 1897, zonder beroep trekken allen naar Amerika.

Charles Louis Balduck vertrekt op 28 maart 1903 als 21-jarige, hij begeeft zich naar Detroit, Michigan bij zijn oom Charles De Paepe die er sinds 25 jaar geïnstalleerd is als schoenhandelaar.

Franciscus Xaverius Balduck verlaat Nevele op 18 januari 1903 en trekt eerst naar Antwerpen om dan op 27 december 1904 als 16-jarige naar Amerika te vertrekken samen met zijn zussen Maria Theresia en Renilda. Maria Theresia was al naar Amerika getrokken op 27 december 1904 samen met haar zus Renilda, terug in 1907 en voor een tweede keer vertrekt ze op 10 februari 1907.

Renilda Balduck vertrekt voor een eerste keer met haar broer Franciscus Xaverius en zus Maria Theresia. Ze komt terug op 8 januari 1907 en huwt als 16-jarige te Nevele op 25 november 1907 met Gustaaf Odilon Burssens °Wetteren 18 juli 1885, aarde-werker. Renilda vertrekt samen met haar echtgenoot Gustaaf (22 jaar), haar moeder en haar zussen Leonie Julienne en Zulma op 6 december 1907. Bij haar vertrek neemt ze haar 7 maand oude dochtertje Susanna Marie Burssens mee, °Nevele 10 mei 1907.

Remi Balduck was een eerste maal als 53-jarige reiziger vermeld op 9 april 1906, terug 8 januari 1907 en een tweede vermelding op 10 februari 1907. Zijn echtgenote Seraphina Wieme is pas als 49-jarige reizigster vermeld op 6 december 1907, met andere woorden is ze pas vertrokken samen met haar dochters Leonie, Renilda en Zulma en met haar schoonzoon.

Leonie Julienne Balduck verlaat op 9-jarige leeftijd Nevele op 6 december 1907 om samen met haar moeder en zus Renilda naar Amerika te gaan.

Zulma Balduck verlaat Nevele eveneens op 6 december 1907 om op 10-jarige leeftijd naar Amerika te gaan samen met haar moeder en zus Renilda.

Seraphinus Basuyn en Marie Leonie Slock

Seraphinus Basuyn, °Nevele 26 mei 1875, knecht, dagloner, steam locomotive mechaniker in Amerika, zoon van Petrus, °Grammene en Maria Theresia Van Royen, °Nevele. Hij trok voor een eerste maal vanuit de Oo-sekouter nr. 14 op 18 december 1901 met de ss Zeeland naar New York,

neemt 150 frank mee en begeeft zich naar Belle Plaine Iowa bij zijn broer Bazyn Henri. Komt terug in 1904 en huwt te Nevele op 21 januari 1904 met Marie Leonie Slock, dv. Bruno en Natalia De Schuyter, wonende op de Legekouter nr. 15. Beiden vertrekken dan vanuit de Oosekouter nr. 11 op 5 maart 1904 met de ss Zeeland naar New York om zich in Belle Plain te vestigen. Serafien overlijdt te Belle Plain op 29 april 1923.

Camiel De Loof en Marie Emma Beelaert

Camiel De Loof, °Bellem 15 februari 1879, landwerkman, zv. Augustus, landbouwer, °Lotenhulle en Pelagie Cleppe, °Lotenhulle. Camiel was weduwnaar van Emilie Waelbroeck en vertrok een eerste keer naar Moline met de ss Finland op 13 maart 1906 vanuit de Biebuyckstraat nr. 8 te Nevele, kwam terug in 1907 en huwde te Hansbeke op 11 mei 1910 voor de tweede maal met Marie Emma Beelaert, °Merendree 26 augustus 1885, landwerkster dv. Joannes Baptist en Virginie Goethals. Beiden vertrokken op 31 mei 1910 vanuit de Oosekouter nr. 12.

Ambrosius Coddens en Marie Clemence Snoeck

Ambrosius Coddens, °Nevele 11 maart 1865, dagloner, zv. Bruno en Marie Clemence Cannoodt, trok in 1893 voor het eerst naar Amerika, kwam terug en huwde te Nevele op 4 mei 1896 met Marie Clemence Snoeck, °Nevele 14 januari 1865, kantwerkster, dv. Augustus en Maria Kneuvelds. Ambrosius vertrekt dan op 37-jarige leeftijd uit de Blasiusdriesstraat 16 voor een tweede maal in november 1902. Marie Clemence volgt hem op 38-jarige leeftijd met de ss Zeeland op 24 januari 1903, komt terug en we zien haar voor een tweede maal vertrekken met de ss Vaderland op 14 maart 1907. Hun kinderen Zulma Coddens, °Nevele 26 maart 1882, haarpluisster; Gustaaf Coddens, °Nevele 24 november 1884, haarpluizer; Sara Coddens, °Nevele 5 mei 1887, fabriekswerkster en Maurice Camiel Coddens, °Nevele 6 juni 1896 vertrekken allen naar Amerika. Zulma, Gustaaf en Sara waren de natuurlijke kinderen van Marie Clemence Snoeck en heetten dus bij hun geboorte Zulma, Gustaaf en Sara Snoeck. Gustaaf Coddens vertrok als 21-jarige met de ss Zeeland op 1 oktober 1905, Zulma als 24-jarige met de ss Finland op 30 januari 1906 en Sara als 23-jarige met de ss Finland op 4 mei 1910. Zulma Coddens overlijdt te Rock Island op 27 juli 1932.

Augustus De Cloet en Marie Hortence De Poorter

Augustus De Cloet °Nevele 22 maart 1863, schoenmaker zv. Ferdinandus, werkman en Virginie Steyaert was in 1906 op 35-jarige leeftijd naar Ameri-

ka getrokken en in 1908 teruggekomen. Hij huwde te Nevele op 5 augustus 1908 met Marie Hortence De Poorter °Deinze 18 maart 1882. Beiden vertrokken dan onmiddellijk na hun huwelijk naar Amerika vanuit Kerrebroek 6.

Julius Emilius De Keyser en Julienne Schaubroeck

Julius Emilius De Keyser °Nevele 23 juli 1890, zonder beroep, barman in Amerika zv. Carolus Ludovicus °Nevele en Maria Theresia Van Tornhout trekt als 30-jarige op 23 oktober 1920 naar Amerika en komt in 1923 terug. Hij huwt te Nevele op 31 oktober 1923 met Julienne Schaubroeck °Nevele 20 juni 1903 dv. Camiel en Elodie Mestdag. De jonggehuwden vertrokken uit Nevele Langemunt 39 in oktober 1923 naar Amerika en kwamen beiden terug op 14 juli 1936.

Gustavus De Pouillon en Julia Van Haesebroeck

Gustavus De Pouillon, °Nevele 23 oktober 1878, schildersgast, lantaarnaansteker, zv. Augustus (°Nazareth) en Charlotte Schepens (°Nevele) trok voor een eerste keer naar Amerika in 1905, een tweede maal op 13 maart 1906. Kwam terug en trouwde te Nevele op 23 november 1904 met Julia Helena Van Haesebroeck, °Nevele 26 juni 1882, kantwerkster, dv. Joannes Franciscus en Maria Cordula Hancq. Haar kind Marie Clara De Pouillon, fabriekswerkster werd op 18 september 1906 te Nevele geboren, ze zou eveneens naar Amerika vertrekken. Haar ouders waren beiden vertrokken na 1914 van Vaart Links 4 naar Amerika en kwamen terug in 1918 om zich te Nevele, Hoppier 2 te vestigen.

Marcellinus De Witte en Elena Cnudde

Marcelin De Witte, °Nevele 14 juli 1886, zv. August (°Landegem), werkman en Hortense Van Volssem (°Aalter) was met de ss Vaderland op 27 april 1909 naar Amerika vertrokken uit de Spoelstraat 2 te Nevele maar kwam vóór 1917 terug om op 14 juni 1917 te Nazareth te trouwen met Elena Cnudde. Nadien vertrekt hij in 1918 naar Mishawaka. Rond 1923 is Marcelin naar Nevele teruggekomen en vestigde zich in Kerrebroek.

Arthur Dhanens en Germaine Campe

Arthur Dhaenens (Daenens), °Nevele 1 maart 1888, landwerkman, zv. Jan Baptist en Augusta Marie Neiryndck, trok als 19-jarige naar Amerika op 15 maart 1907 uit Kerrebroek 35. Hij kwam terug en huwde te Sint-Kruis-

Winkel op 14 januari 1913 met Germaine Marie Campe. Beiden vertrokken op 25 januari 1913 naar Amerika.

Emile Hancq en Maria Zulma Snoeck

Emile Hancq, °Nevele 7 januari 1881, fabriekswerker, dagloner en mijnwerker, zv. Polydorus Franciscus Hancq en Clemence Van Dorpe, °Nevele 26 april 1861. Na zijn Argentijnavontuur³ vertrekt hij op 29 maart 1902 met zijn broer Cyriel Hancq, °Nevele 27 maart 1884, op het stoomschip Vaderland naar New York en nadien naar Rock Island, 3Th avenue 220 bij hun oom (de broer van Polydore) Henri Hancq die er al 11 jaar woont en in de fabrieken werkt, daarnaast is hij er ook herbergier. Bij hun trip nemen ze beiden 70 frank mee.

Ze komen later samen terug en beginnen voor de tweede maal de reis naar Rock Island op 16 oktober 1909, na het huwelijk van Emile met Maria Zulma Snoeck, °Nevele 11 april 1887, dv. Eduardus en Maria Emma Dobbels. Het huwelijk werd voltrokken te Vosselare op 16 oktober 1909, nadien vertrekken de jonggehuwden naar Amerika. Ze keren beiden terug naar Nevele in september 1910.

Theophile Kerres en Marie De Vos

Theophile Kerres (Kerrens), °Nevele 14 maart 1872, landbouwer, zv. Jan Francies en Clemence Snoeck, trekt in de jaren 1894 naar Amerika maar komt terug naar Nevele om er op 29 september 1897 te trouwen met Marie De Vos, °Nevele 11 mei 1873, dv. Ivo, stoeldraaier uit Kruishoutem en Virginia Snoeck (°Nevele).

Eerst vertrekt de 27-jarige Theophile terug met de ss Friesland op 17 februari 1899. samen met zijn broer Edgard keert hij terug naar Kewanee Illinois waar zij respectievelijk 4 en 3,5 jaar gewoond hebben. Twee broers en één zuster wonen er eveneens.

Marie De Vos vertrekt op 22 mei 1899 met de ss Kensington met haar kind Margeurite Kerres amper 5 maand oud naar Kewanee Illinois naar haar echtgenoot Theophiel Kerres waar hij in een gieterij werkt.

Theophile en Maria De Vos komen in juni 1903 terug naar Nevele, waar Theophile op een dramatische wijze om het leven komt (zie hoger: Drama te Nevele).

³ Zie A. Stevens, Emigranten van groot Nevele naar Argentinië, in *Het Land van Nevele*, jg. 45 (2014), afl. 2, p.3-29.

Ambrosius Schyvens en Rosalia De Smeyter

Ambrosius Schyvens (Ombroos Schijvens), °Nevele 25 maart 1867, dagloner, zv. Romanus en Maria Theresia Kneuvelders, heeft Nevele verlaten om zijn geluk in Amerika te beproeven, dat blijkt uit zijn terugreis van december 1903. Hij huwt te Nevele op 16 december 1903 met Rosalie De Smeyter (De Smyter), °Nevele 17 oktober 1869, meid, dv. August, dagloner uit Hansbeke en Francisca De Paepe (°Nevele). Beiden trekken uit Molenkouter nr. 2 in februari 1904 met de ss Vaderland naar New York om zich te Rock Island, later Moline te vestigen. Ambrosius komt nog eens terug op 20 mei 1910 en op 15 oktober 1912. Op die laatste reis komen hun kinderen Bertha Camille (°Rock Island 8 februari 1909) en Marie Camille (°Rock Island 1 oktober 1904) mee naar Nevele en vestigen zich in de Blasiusdriesstraat 46. Rosalia De Smeyter overlijdt te Moline op 19 augustus 1951.

Ivo Van De Maele en Emilie Paermentier

Ivo Van De Maele, °Wontergem 24 januari 1864, schipper, rentenier, trekt naar Amerika vóór 1892 met Marie Louise Lossy die er overlijdt. Hij komt terug en trouwt te Nevele op 14 maart 1905 met Emilie Marie Paermentier, °Grammene 30 april 1864, tapster, dv. Joseph Paermentier. Beiden vertrekken uit Vaart Links 2 op 25 maart 1905 en komen tijdelijk terug op 1 november 1908. Op het moment van het huwelijk van zijn zoon Charly Van De Maele in 1922 is Ivo terug in Chicago. De kinderen uit het eerste huwelijk van Ivo, Florence (°Chicago 20 maart 1896) en Anna Clara (°Chicago 9 juni 1897) komen naar Nevele samen met hun ouders op 1 november 1908; Charly (°Chicago 19 juni 1892) komt pas in 1911 te Nevele aan en wordt daar ingelijfd bij het leger in 1913. Charly zal later trouwen te Nevele op 12 augustus 1922 met Bertha Schaubroeck.

Theophiel Van Haesbroeck en Marie Louise De Pouillon

Theophiel Van Haesbroeck, °Vosselare 20 mei 1877, kleermaker, zv. Jan Francies en Marie Cordula Hancq, huwde te Nevele op 7 september 1905 met Marie Louise De Pouillon, °Nevele 28 november 1877, dv. August en Marie Charlotte Schepens.

Theophiel was eerst vertrokken in juni 1902, kwam terug om te trouwen te Nevele op 7 september 1905 om kort nadien met zijn bruid terug te vertrekken. Hij keert terug naar Rock Island waar hij sinds 1892 werkt in een landbouwmachinefabriek. Hij verdient er 1,5\$ per dag. Marie Louise De

Pouillon was nog eens naar Nevele teruggekomen en vertrok dan voor een tweede keer op 15 september 1909.

Jules Van Nevel en Louise Kersse

Jules Van Nevel, °Nevele 17 augustus 1891, landbouwer, veteraan van de Eerste Wereldoorlog, zv. Charles Louis en Amelie De Mulder trok naar Iowa in Amerika in 1912, kwam terug en huwde te Hansbeke op 28 januari 1920 met Louise Kersse, °Hansbeke 29 maart 1893. In februari 1920 vertrokken beiden uit de Legekouter 4 Nevele naar Amerika. Jules zou op 1 december 1986 te Moline overlijden.

Augustus Verplaetse en Augusta Van Avermaet.

Augustus Verplaetse, °Nevele 7 maart 1867, houtzager, werkman, zv. Constantinus, houtzager uit Poesele en Paulina D'haenens (°Oostwinkel) vertrekt op 16 april 1902 naar Racine Wisconsin bij zijn broer Emile Verplaetse, Eriestraat 1733. Deze werkt er al 3 jaar bij een pachter. Hij komt terug op 25 oktober 1904 en huwt te Nevele op 21 februari 1906 met Augusta Maria Van Avermaet, °Bachte-Maria-Leerne 5 oktober 1877, dv. Adolf en Eugenia Moerman. Beiden vertrekken uit Kerrebroek 29 naar Amerika op 24 februari 1906. Augustus overlijdt te Moline op 22 oktober 1957, Augusta overlijdt te Coal Valley Illinois op 26 juli 1961.

De grote families De Vriese

Eén van de grootste groep uitwijkelingen uit Nevele was de familie De Vreese, De Vriese, De Vrieze waarvan niet minder dan 26 naamgenoten vertrokken. De familienaam wordt in USA gespeld als 'Friesse'.

Volgende families komen aan bod:

- 1 Camiel De Vriese x Valentine Kneuvelds,
- 2 Seraphien De Vriese,
- 3 Franciscus De Vriese x Marie Elodie Oosterlinck,
- 4 Maria De Vriese x Bernard Maenhout,
- 5 Joannes Baptist De Vriese x Marie Elodie Joos,
- 6 Basiel De Vriese x Clemence De Paepe,
- 7 Camillus De Vriese x Elodie Oosterlinck,
- 8 Clemence De Vreese
- 9 Melanie De Vreese
- 10 Emile De Vrieze

11 Leonie De Vrieze

Bernardus De Vriese, °Poesele 16 maart 1829 en Rosalie Van De Moortele, °Nevele 20 januari 1836 hebben zelf onze contreien nooit verlaten maar toch liggen ze aan de basis van een generatie De Vrieses die zich in Amerika zal vestigen en er vandaag nog steeds aanwezig is. Zij huwden te Nevele op 15 november 1861 en niet minder dan vijf van hun kinderen zullen de stap wagen naar het onbekende met name: Camiel, Seraphien, Franciscus, Maria en Joannes Baptist.

De voorloper in de familie was Camiel die na het stichten van zijn gezin in Nevele de sprong naar Amerika waagde. Hij trok naar Rock Island om er te werken in een fabriek voor landbouwmachines. De andere familieleden volgden allen zijn spoor om zich in Amerika te settelen.

Camiel De Vriese, °Nevele 20 juli 1861, zoon van Bernardus uit Poesele en Rosalia Van De Moortele uit Nevele, huwde te Nevele op 30 mei 1883 met Valentine Kneuvelds (Knevels), °Nevele 20 mei 1861, zonder beroep, dv. Leonardus, werkman uit Nevele en Mestdag Maria Theresia uit Lotenhulle. Hij vertrok met de ss Friesland in 1893 op 32-jarige leeftijd vanuit de Zeistraat 1 Nevele naar Rock Island. Zijn echtgenote Valentine begeeft zich 6 jaar later vanuit de Blasiusdriesstraat Nevele met de ss Westerland op 21 januari 1899 naar Rock Island Illinois bij haar echtgenoot. De Venesoenrapporten melden dat ze naar haar man Camiel De Vriese trekt die er al 6 jaar werkt als dagloner. Zij is dan 38 jaar en haar dochter Eliza vergezelt haar. De overige kinderen vertrekken pas in 1901.

Elisa De Vrieze, °Nevele 26 december 1890, zonder beroep, dv. Camile en Valentine Kneuvelds, vertrekt als 7-jarige met haar moeder eveneens met de ss Westerland op 21 januari 1899 naar Rock Island Illinois.

Emma De Vriese, °Nevele 29 april 1885, zonder beroep, dv. Camile en Valentine Kneuvelds, vertrekt als 16-jarige met de ss Southwark op 16 februari 1901 naar haar ouders.

Leonie Martha De Vriese, °Nevele 14 december 1886, zonder beroep dv. Camile en Valentine Kneuvelds, vertrekt als 15-jarige met de ss Southwark op 16 februari 1901 naar haar ouders.

Elodie De Vriese (De Vreese), °Nevele 26 december 1890, zonder beroep, dv. Camile en Valentine Kneuvelds, vertrekt met de ss Southwark op 16 februari 1901 en komt een tweetal keren naar België terug. We zien haar te-

rug vertrekken met de ss Zeeland op 9 januari 1905 en op 27 februari 1911.

Seraphien De Vriese, °Nevele 27 oktober 1862, zoon van Bernardus uit Poesele en Rosalia Van De Moortele uit Nevele. Seraphien overleed te Rock Island op 18 november 1936, haar reisgegevens ontbreken.

Franciscus De Vriese (Francois De Vrieze), °Nevele 14 januari 1865 was ingeschreven als dagloner-landbouwer, zoon van Bernardus uit Poesele en Rosalia Van De Moortele uit Nevele. Hij huwde te Nevele op 2 augustus 1889 met Maria Elodie Oosterlinck, °Deinze 13 april 1868. Ze woonden te Nevele in de Zeistraat 1 vanwaar hij op 36-jarige leeftijd vertrekt op 16 maart 1901 met de ss Friesland uit Antwerpen naar New York. Hij begeeft zich naar Rock Island bij zijn broer Camiel De Vrieze. Deze werkt er sinds 8 jaar in een fabriek van landbouwmachines. Later blijkt dat hij in Kewanee in een gieterij gaat werken.

Franciscus overlijdt te Rock Island Illinois op 2 juli 1940.

Maria De Vriese, °Nevele 24 maart 1867, dochter van Bernardus uit Poesele en Rosalia Van De Moortele uit Nevele, huwde met Bernard Maenhout, °Nevele 26 september 1862, landbouwer en zoon van Maria Maenhout, spinster uit Landegem. Zij begeeft zich met haar dochter Alida Maenhout 17 jaar, naar haar man te Rock Island. Deze was op 22 februari 1902 op 40-jarige leeftijd met de ss Vaderland vertrokken en werkt in een mechanische zagerij en verdient 1,80 \$ per dag. Hij verliet Nevele om zich in Rock Island bij zijn schoonbroer te voegen die reeds 11 jaar actief was in een mechanische zagerij.

Maria vertrok met de ss Vaderland op 7 juni 1902, 4 maand na haar man. Na zijn overlijden hertrouwt Maria met John Anderson, zij overlijdt te Rock Island op 1 maart 1942.

Jan Baptist (Joannes Baptiste) De Vriese, °Nevele 16 juli 1876 was dagloner, fabriekswerker, zoon van Bernardus uit Poesele en Rosalia Van De Moortele uit Nevele. Op 21 februari 1900 huwde hij met Marie Elodie Joos, zij was geregistreerd als kantwerkster, fabriekswerkster en °Nevele 28 augustus 1866 als dochter van Leonardus en Rosalia Van Huffel. In de Blasiusdriesstraat 24 breidde de familie zich uit met twee kinderen: Maria, °Nevele 20 maart 1901 en Aloysius (Alois), °Nevele 15 januari 1904.

Jan Baptist vertrok op 27-jarige leeftijd als 'MS' of 'Male Single' op 21 september 1903 met het stoomschip ss Kroonland naar Amerika. In het bevolkingsregister van Nevele (1901-1910) staat vermeld "tijdelijk in Amerika verblijvend".

Zijn echtgenote Marie Elodie Joos en kinderen vertrokken ongeveer een jaar later op respectievelijke 4- en 1-jarige leeftijd op 9 januari 1905 met de ss Zeeland uit Antwerpen.

Ondanks het feit dat in het bevolkingsregister vermeld staat 'tijdelijk in Amerika' is hij er overleden te Kewanee Illinois op 9 september 1912 op 36-jarige leeftijd. Hij was dus vermoedelijk teruggekomen om zijn familie op te halen in 1905.

Hun dochter Marie (Mary) huwde in Amerika met Emil Lippens en had er één dochter Helen genaamd. Mary overleed eveneens te Kewanee Illinois op 96-jarige leeftijd op 14 september 1997.

Hun zoon Aloysius huwde eveneens in Amerika in 1924 met Edna Wilson en had er 4 kinderen: Betty, Patricia, Marliyn en Kathryn De Vriese. Hij overleed te Kewanee Illinois op 29 maart 1993 op 89-jarige leeftijd.

De familie Basiel De Vriese - Clemence De Paepe

Basiel De Vriese (Baziel De Vrieze) werd te Nevele geboren op 28 maart 1861 en stond er ingeschreven als dagloner. Hij was de zoon van Paulina De Vrieze uit Lotenhulle. Paulina huwde te Nevele op 4 juni 1883 met Theophiel Schelpe. Basiel bleef de familienaam van zijn moeder houden en huwde te Nevele op 27 oktober 1886 met kantwerkster Clemence De Paepe. Clemence was geboren te Nevele op 15 november 1863 als dochter van Carolus Ludovicus en Cannoot Rosalia.

Zijn adres in de bevolkingsregisters van Nevele van 1901 en 1910 is Zeistraat 48, 50 en Blasisudriesstraat Nevele. Hij vertrok als 32-jarige in 1893 naar Amerika en overleed als 69-jarige te Rock Island Illinois op 20 januari 1930.

Clemence vertrok op 3 december 1904 op 41-jarige leeftijd naar Amerika, kwam terug en verliet het Belgisch grondgebied definitief op 6 juni 1909 met de ss Friesland. Zij overleed eveneens te Rock Island Illinois op 7 maart 1944 op 81-jarige leeftijd.

Hun dochter Marie De Vriese, °Nevele 11 september 1885, was breister, naaister en trok al vroeger op 17-jarige leeftijd in gezelschap van Honoré Van de Kerkhoven naar Rock Island met de ss Vaderland op 7 juni 1902. Volgens de Venesioenrapporten had ze 500 frank bij zich.

De dochter van Clemence De Paepe, Marie Adele De Paepe, °Nevele 12 september 1886, werd na het huwelijk van Clemence met Basiel De Vriese als kind van De Vreese aanvaard en reisde als Marie Adele De Vriese met de ss Friesland naar New York op 20 januari 1904. Zij was dan 15 jaar en had 50 frank bij zich.

Marie Pauline De Vriese, °Nevele 31 juli 1887, dv. Basiel en Clemence De Paepe, vertrok als 17-jarige kantwerkster op 3 december 1904.

De familie Camillus De Vriese - Elodie Oosterlinck

Camillus De Vriese, zv. Francies en Elodie Oosterlinck, °Nevele 23 januari 1890, vertrekt met de ss Zeeland als 15-jarige op 9 januari 1905. Om die reden is hij afwezig in Nevele wanneer hij op 17 mei 1910 wordt opgeroepen voor het leger. Hij huwt in Amerika met Mary Henri zoals blijkt bij zijn overlijden te Kewanee op 16 januari 1935.

Margeurite De Vriese, °Nevele 15 maart 1898, zv. Francies en Elodie Oosterlinck, vertekt op 7 juni 1905 als 7-jarige.

Francies De Vriese, zv. Francies en Elodie Oosterlinck, °Nevele ca 1901, vertrekt eveneens in 1905 als 4-jarige.

De familie groeide nog verder uit te Amerika: Adiel De Vriese, zv. Francies en Elodie Oosterlinck, °Rock Island Illinois 7 mei 1913 †Rock Island 24 mei 1926.

Tayfield 'Jackie' De Vriese, °30 september 1906, zv. Francies en Elodie Oosterlinck, huwt in Amerika in 1931 met Mary Foley en heeft twee kinderen: Thomas M. en William F. Hij overlijdt te Rock Island op 14 september 1998.

Irene M De Vriese, dv. Francies en Elodie Oosterlinck, °Rock Island Illinois 26 mei 1909, huwt in 1928 met Elmer J. Janssens en heeft drie kinderen: Sister Paul Mary, Ronald en Dolores. Zij overlijdt te Moline op 13 januari 2001.

Andere naamgenoten De Vriese / De Vreese vertrokken uit Nevele

Clemence De Vreese, °Poeke 22 februari 1847 was weduwe van Felix Onderbeke en huwde een tweede maal met Willem Meulenbroek uit Limpke (Nederland). Zij vertrok op 35-jarige leeftijd uit Oostbroek (Nevele) naar Amerika in 1882.

Melanie De Vreese, °Nevele 22 oktober 1857, dv. Carolus Ludovicus en Marie Therese De Meyer, vertrok vanuit de Zeistraat Nevele eveneens op 35-jarige leeftijd in 1892 naar Amerika.

Emile De Vrieze. Philemon De Vos begeeft zich naar Rock Island bij Emile De Vrieze die er sinds 12 jaar in de fabriek werkt.

Leonie De Vrieze uit Nevele vertrekt met de ss Finland op 29-jarige leeftijd op 15 juni 1903.

Saar De Vrieze uit Nevele reist als 11 maand oude baby met haar mee.

Als afsluiter enkele gegevens over emigrerende Nevelaars

Tijdelijk terug naar Nevele

Zowat 79 emigranten hebben meerdere reizen naar Amerika gemaakt en kwamen tijdelijk naar Nevele terug, 66 onder hen hebben twee trips gemaakt, 12 hebben drie overtochten achter de rug en één maakte vier maal de overzet mee.

Van de 66 emigranten die tijdelijk terugkwamen waren er 15 om hier te trouwen en dan terug te vertrekken met bruid of bruidegom.

De emigratie had tot gevolg dat een aantal van hun kinderen in Amerika werden geboren; zowat 110 zijn er tot nu geïdentificeerd, 20 van hen zijn met hun ouders naar Nevele meegekomen waarvan eentje terug naar Amerika is weergekeerd.

Definitief terug naar Nevele

66 Nevelaars kwamen terug om zich opnieuw in deze streek te vestigen. Dit is slechts een klein gedeelte van de 655 emigranten, van de anderen hebben we tot nu geen informatie.

Plaats van overlijden in Amerika

29 overleden te Rock Island, 18 te Moline, 9 te Kewanee, 5 te Mishawaka, 3 te Illinois, 3 te Belle Plain en te South Bend, 2 te Chicago, Racine Wisconsin en Coal Valley, één te Creighton Nebraska, Detroit, Knoxville, Silvis Illinois, Knoxville, Mantitoba, Tama en Wisconsin.

Ten slotte zijn 8 personen in Amerika overleden waarvan de locatie echter ontbreekt.

André Stevens, Landegem

Bronnen

Gemeentearchief Nevele (GAN), bevolkingsregisters van alle deelgemeenten van Nevele, 1901-1910, 1910-1920, 1921-1930.

GAN, geboorteregisters van alle deelgemeenten van Nevele.

GAN, militielijsten van Nevele.

GAN, register van de ingekomen personen in Nevele, 1891-1901.

Geraadpleegde werken

A. Bauwens, Julius Nieuwland, leven en werk, in *Het Land van Nevele*, jg. 9 (1978), afl. 3, p. 103-111.

G. Bauwens, *Venesoen rapporten over de Belgische passagiers waaronder de emigranten naar de USA over de jaren 1896, 1897, 1898 en 1899*, 2001.

A. Bollaert, Poeselse uitwijking naar Amerika tussen 1890 en 1930, in *Het Land van Nevele* jg. 15 (1984), afl. 1, p. 11-21. en jg. 16 (1985) afl. 4, p. 225-226.

A. Bollaert, Een Nevelaar op Amerika's grootste gedenkplaat, in *Het Land van Nevele* jg. 26 (1995), afl. 1, p. 67-75.

A. Bollaert, René Lievens, een Nevelaar op Amerika's grootste gedenkplaat, in *Mensen van toen*, jg. 5, (1995), afl. 1, p. 2-4.

A. Bollaert, Oud-Nevelaar medeoprichter Belgische Club in Moline, in *Mensen van toen*, jg. 8 (1998), afl. 3, p. 57-58.

P. Callens, Death memorial cards, deel I, VVF Tielt, 2000 en The Genealogical Society of Flemish Americans – Roseville, Michigan.

C. De Groote, Emigranten uit het Land van Nevele vermeld in de Venesoenrapporten, in *Mensen van toen*, jg. 4 (1994), afl. 2, p. 34-43.

C. De Groote, Emigranten uit het Land van Nevele vermeld in de Venesoenrapporten (deel 2), in *Mensen van toen*, jg. 4 (1994), afl. 3, p. 58-66.

C. De Groote, Emigranten uit het Land van Nevele vermeld in de Venesoenrapporten (vervolg en slot), in *Mensen van toen*, jg. 4 (1994), afl. 4, p. 82-95.

G. De Smet, Sprokkelingen uit de 'Gazette van Deinze', in *Mensen van toen*, jg. 8 (1998), afl. 4, p. 90-96.

A. Janssens, Emigranten uit Nevele, in *Mensen van toen*, jg. 2 (1992), afl. 1, p. 11-24.

A. Stevens, Emigranten van groot Nevele naar Argentinië (19^e eeuw), in *Het Land van Nevele*, jg. 45 (2014), afl. 2, p. 3-29.

W. Quintyn, M. Van Ooteghem, *Hansbeekse emigratie naar Amerika 1830-1930*, Oud Hansbeke, 2009.

J. Vanderhaeghe, *Emigranten naar Amerika*, 1992.

A. Van Nevel, *De familie Van Nevel van ca 1400 tot 1999*.

O.G. Willemot, *Familia Van Overbeke (1784-1987)*, Gent 1987.

X, *Een rapport van de genealogie van Josephus Claeys*, 2014.

Website: Ellis Island Foundation. Website over de emigratie naar Amerika.

DE 'HONGAARTJES'

BELGISCH-HONGAARSE KINDERACTIES (1923-1927 EN 1946-1948)

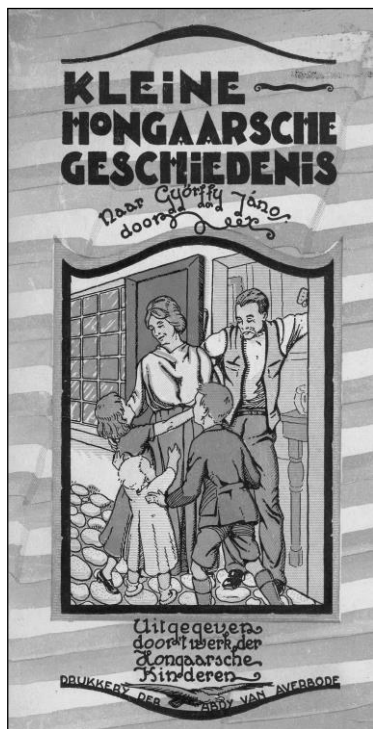
Vandaag is het een vergeten geschiedenis, maar negentig jaar geleden verbleef in iedere gemeente in Vlaanderen (en in mindere mate in Wallonië) wel een 'Hongaartje', zoals de kinderen met een gevoel van medeleven en een zweem van paternalisme vaak werden genoemd. Meer dan twintigduizend Hongaarse kinderen woonden in de jaren 1920 in het kader van een internationaal humanitair project enkele maanden bij een Belgisch gastgezin om 'aan te sterken'. Na de Tweede Wereldoorlog herhaalde de geschiedenis zich, zij het op een bescheiden schaal en in een veranderde context.

Kinderhulpacties

De dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije viel na de Eerste Wereldoorlog uit elkaar. Het verzelfstandigde Hongarije was ten prooi aan interne politieke crisissen en buitenlandse troepen vielen het land binnen. Met het vredesverdrag van Trianon in Versailles in 1920 verloor het bovendien een aanzienlijk deel van zijn grondgebied. Dat alles had een grote impact op de Hongaarse maatschappij. Een groot deel van de bevolking kwam in armoede terecht. Werkloosheid, honger, gebrek aan medicijnen en slechte huisvesting waren een realiteit voor veel gezinnen, waarbij kinderen het meest kwetsbaar waren. Het duurde niet lang voordat internationale organisaties aandacht besteedden aan hun moeilijke situatie.

De snelle internationale reactie was het gevolg van de groeiende belangstelling voor kindermishandeling in Europa en Noord-Amerika sinds het einde van de negentiende eeuw. De Zweedse feministische schrijfster Ellen Key betitelde in 1900 de twintigste eeuw niet zonder reden als 'de eeuw van het kind'. Duizenden kinderen zouden in het kader van een humanitair kinderpilprogrmma hun familie (tijdelijk) verlaten. De twee bekendste voorbeelden zijn de acties voor de Spaans-Baskische kinderen tijdens de Spaanse burgeroorlog en het Britse *Kindertransport* voor joodse kinderen in 1938-1939. Het Hongaarse kinderpilprogrmm is een van de vroegste voorbeelden van dergelijke humanitaire hulpprogramma's.

Het Hongaarsch Kinderwerk

*Boek uitgegeven ten voordele van
de Hongaarse kinderactie in 1925.*

De migratie van de kinderen naar België werd zowel in het thuis- als in het gastland georganiseerd. De Hongaarse Staatsliga voor Kinderbescherming (Magyar Országos Gyermekvédelő Liga), een caritatieve sociale instelling die in 1905 werd opgericht, was verantwoordelijk voor de administratie, de selectieprocedure, de medische controle en het vertrek van de kinderen uit Boedapest. In België werd 'De Hongaarse Kinderenwerken' ('Het Hongaarsch Kinderwerk') opgericht onder de officiële bescherming van kardinaal Mercier. Het secretariaat werd in Turnhout gevestigd, vermoedelijk omdat die grensstad dicht bij Tilburg lag, waar de eerste kinderen toekwamen.

Het hulpprogramma ging in 1920 van start in Nederland. Kinderen werden voor een paar maanden bij Nederlandse gezinnen geplaatst om bij te komen van de ontberingen in Hongarije. Andere landen, zoals Zweden, Denemarken, Groot-Brittannië, Zwitserland en ten slotte ook België, volgden dat voorbeeld. Het initiatief om België bij het Hongaarse project te betrekken, kwam uit Nederland. Hongaarse katholieke en protestantse kinderen werden bij hun aankomst met de trein in Nederland gescheiden en respectievelijk bij katholieke en protestantse families geplaatst. In 1923 stelden de Nederlandse organisatoren vast dat het aantal katholieke families dat aan het kinderwerk deelnam, terugliep, terwijl de vraag vanuit Hongarije niet afnam. 'Katholiek' België inschakelen, was dan ook een logische stap.

*Foto van de 'toestand' in Hongarije.
Uit het boek 'Met de Belgische pleegouders naar Hongarije. (1925)*

De Hongaarse diplomaten en organisatoren waren aanvankelijk niet gerust in de uitkomst van de Belgische hulpactie. De twee landen waren voormalige oorlogsvijanden, hoewel de Hongaarse militaire inzet op het westelijk front, in het bijzonder in België, zeer beperkt was geweest. De bevolking had nooit contact gehad met de Hongaarse soldaten en wist over het algemeen heel weinig van Hongarije, de taal of de culturele tradities. De Hongaren waren aangenaam verrast én opgelucht over de bijval van het initiatief. Tussen 1923 en 1927 werden maar liefst tussen de 20.000 en de 22.000 kinderen voor een paar maanden op vakantie gestuurd naar België. De eerste trein arriveerde op 1 mei 1923 in Turnhout. Daarna kwamen bijna elke maand zo'n vier- tot vijfhonderd kinderen naar ons land. Gezien de veranderde politieke en economische situatie in Hongarije werd de actie in 1927 stopgezet.

De gastgezinnen

Hongaarse kinderen in Moorsel in 1924.

Naast het nationale secretariaat in Turnhout waren er lokale afdelingen opgericht. Parochiepriesters namen daarbij het voortouw. Ze maakten Belgische gezinnen warm voor de actie en waren verantwoordelijk voor de plaatsing van de kinderen. Soms konden de families het geslacht en de sociale status van hun beschermelingen zelf kiezen. 'Turnhout' zorgde samen met de gastgezinnen voor het financiële welslagen van het project, dat aan de Hongaarse kant gedeeltelijk door de overheid en caritatieve fondsen werd gefinancierd. In België werd geld ingezameld door de verkoop van eigen publicaties, zoals mini Hongaars-Vlaamse woordenboeken of kindercatechismussen. De Belgische gezinnen droegen ook gedeeltelijk bij in de reiskosten van de kinderen.

Wanneer de treinen in de Belgische stations aankwamen, werden de kinderen in groepen verdeeld. Afhankelijk van hun bestemming, werden ze door hun gastgezin aan het station afgehaald of, wat vaker gebeurde,

overgebracht naar de kleinere steden en dorpen. Daar zagen ze in de parochie- of feestzaal voor het eerst hun Belgische ouders. Ook religieuze congregaties vingen kinderen op.

Pleegouders en kinderen met Vlaamse pastoors tijdens een reis in Hongarije in 1925. Uit het boek 'Met de Belgische pleegouders naar Hongarije. (1925).

Terug naar Hongarije?

Het vakantieproject had onvoorziene gevolgen. Volgens de officiële richtlijnen bleven de kinderen zes maanden in België en gingen dan terug naar huis. De beslissing over de datum van terugkeer lag echter vrijwel geheel in handen van de Belgische en de Hongaarse ouders. Om een kind langer in België te houden, volstond het dat de Hongaarse ouders informeel hun toestemming gaven. Daardoor varieerde de duur van het verblijf van de kinderen sterk. Sommigen bleven de voorziene zes maanden; anderen een of zelfs twee jaar. Een deel van de kinderen kwam meerdere keren terug en reisde dus regelmatig tussen de twee landen heen en weer.

Er waren ook kinderen die nooit meer naar Hongarije terugkeerden. Hun verblijf in België veranderde hun leven op een beslissende manier. Soms waren dat weeskinderen die er een nieuwe familie hadden gevonden. Velen bleven echter met de toestemming van de Hongaarse ouders. In veel gevallen was dat een (oorlogs-)weduwe die hertrouwd was en in haar nieuwe leven geen plaats meer zag voor de kinderen uit haar vorig huwelijk. Er waren ook weduwen die gewoonweg niet in staat waren om alleen voor hun kinderen te zorgen. Een permanent verblijf in België was dan de beste garantie voor het fysieke en materiële welzijn van het kind.

Een tweede project

Vertrek van kinderen uit Boedapest in 1948.

In 1946 werd in België (en Nederland) een nieuw humanitair kinderpulp-project gelanceerd voor Hongaarse kinderen. Organisatorisch verschilde het van dat in de jaren 1920. Hongaarse kinderen waren nu slechts een van de verschillende groepen kinderen die in België een vakantie door-

brachten. Het project was in handen van de internationale katholieke organisatie Caritas Catholica en haar nationale afdelingen.

Vertrek van kinderen uit Schaarbeek in 1948.

De verschillende omstandigheden en de andere internationale politieke context in het naoorlogse Europa hadden een grote impact op het Belgische hulpproject. Het duurde minder lang, amper twee jaar, en bood slechts een paar duizend Hongaarse kinderen de kans om deel te nemen. Na enkele jaren, toen het IJzeren Gordijn tussen Oost en West neerdaalde, stonden de Hongaarse communistische autoriteiten niet langer toe dat nog kinderen naar België en Nederland kwamen.

Ondanks de korte duur en de politieke debatten rond het tweede Belgisch-Hongaarse kinderpilproject werd het opnieuw erg populair bij de Belgi-

sche bevolking. Veel families die eerder Hongaarse kinderen hadden opgevangen, stelden zich opnieuw kandidaat. En net als twintig jaar eerder waren er weer kinderen die voorgoed bij de Belgische gezinnen bleven.

Vera Hajt6

KINDERMIGRATIE IN EEN KLEIN DORP IN VLAANDEREN: DE POESELSE HONGAARKES

Op 3 juni 1925 kwam op de Markt in Nevele een groep Hongaarse kinderen aan die in het kader van 'De Hongaarse Kinderenwerken' werden ondergebracht bij diverse gezinnen in Nevele en Poesele. De kinderen hadden een treinreis van vier dagen vanuit Boedapest achter de rug en arriveerden in Nevele met een blad op de buik gespeld met daarop hun persoonlijke gegevens en hun bestemming. Op Nevele markt werden ze afgehaald door de vertegenwoordigers van de twee gemeenten en reisden ze door naar hun eindbestemming.

Op basis van de naamlijsten samengesteld door het nationale secretariaat in Turnhout voor de Belgische vreemdelingenpolitie weten we dat 27,1% van alle Hongaarse kinderen in België in Oost-Vlaanderen verbleven. Het merendeel verbleef in Gent (440). Volgens dezelfde gegevens verbleven er in Nevele in totaal 31 kinderen en in Poesele 8 en kwamen ze aan met de volgende transporten:

Juni, 1925	29 meisjes, 1 jongen	5 meisjes, 1 jongen
Juni, 1925	1 meisje	
Juli, 1927		1 meisje
September, 1927		1 jongen

De leeftijd van de kinderen bij aankomst was tussen 6 en 13 jaar. Zij kwamen uit verschillende Hongaarse steden zoals Boedapest, Eger, Makó, Miskolc, Esztergom, Szolnok, Komárom enz.

De naamlijsten bevatten spijtig genoeg geen informatie over de Belgische gastfamilies. Het is ook niet duidelijk wanneer de kinderen terugkeerden en hoeveel kinderen voorgoed in Poesele of Nevele gebleven zijn. Voor zover onze informatie reikt zijn alle kinderen in beide gemeenten na een verblijf van enkele maanden terug gekeerd naar hun thuisland.

Volgens de lijst van de vreemdelingenpolitie kwamen de volgende kinderen naar Poesele in juni 1925: Mathesz Antal, Mészáros Rózsi, Urbán Margit, Urbán Emma, Pálincás Margit en Zsemlye Teréz. In juni 1927 arriveerde Bruszt Maria (die in augustus 1925 in Nevele verbleef) en in september 1927 was dit Szakács József.

*Aankomst van de Hongaarse kinderen op de markt in Nevele
op 3 juni 1925.*

De gemeenten waren niet verplicht om de kinderen te registreren. Meestal gebeurde deze registratie door vrijwilligers zoals de pastoors of de leden van een plaatselijk comité.

Ook de lijsten van de vreemdelingenpolitie zijn niet volledig. De plaatsing van de kinderen gebeurde ook niet altijd heel strikt zoals het voorzien was. In sommige gevallen bedachten families zich en wilden het kind niet meer, dan probeerden de organisatoren (meestal de lokale pastoors) een oplossing te vinden. Soms verhuisden de kinderen binnen families in verschillende gemeentes. Dergelijke wijzigingen werden niet op de officiële lijsten aangebracht.

Van Poesele is een naamlijst bewaard gebleven uit 1925. Ze is afkomstig uit het archief van toenmalig burgemeester Triphon De Mulder dat ons door de erfgenamen van de familie in 1994 werd overgemaakt. De gegevens op de lijst stemmen wel niet overeen met de gegevens bewaard door de Belgische vreemdelingenpolitie. De Poeselse lijst werd opgemaakt door iemand die de Hongaarse taal zeer goed beheerste en minder vertrouwd was met het Nederlands. Dat merk je aan de vlotte schrijfstijl van de vreemde namen en plaatsen en de verschrijving van de familienamen van

de Poesele gastgezinnen en het rare taaltje waarin de titels bovenaan de tabellen zijn genoteerd.

De Poeselse 'Hongaarkes' met pastoor De Roo.

Op het bord staat 'Hongaarsche kinderen, Poesele, dec. 1925'.

Het kleine meisje dat het bord draagt is Teréz MARKOVICS, rechts van haar staan haar zuster Katalin en Margit PÁLINKÁS.

Vermits het aantal kinderen op de foto niet overeenstemt met de gegevens van de vreemdelingenpolitie en de bestaande Poeselse lijst staan er vermoedelijk kinderen bij van Poesele zelf.

De foto werd genomen door de Nevelse fotograaf Gustaaf Van Laere.

De lijst draagt als hoofding *Hongaarsche kinderen in Poesele* en bestaat uit negen kolommen met bovenaan (letterlijk) de volgende vermeldingen: *Numer von het paspoort, Naam van het kind, Geboorte plaats, – datum, Nam von Vader, Nam Von Moeder, Adresse van Auders, Naam van het Pleegouders, ankomt in België.*

We verwerkten hieronder de gegevens uit de lijst. Na de naam van het kind vermelden we tussen haakjes het paspoortnummer. De naam tussen haakjes achteraan is de naam van het pleeggezin zoals hij genoteerd staat op de lijst. Na deze gegevens vermelden we de samenstelling van de gast-

gezinnen of tijdelijke pleegouders van de kinderen in 1925-1927 zoals we ze terugvonden in het Poeselse bevolkingsregister 1920-1930 en op de bidprentjes na hun overlijden. Al deze gastgezinnen behoorden tot de meest gegoede burgers van het dorp.

BRUSZT Maria (51058), °Kis Pest, 22.09.1914, dr. van Ferencz en Maria Hararinwonende te Kispest, Hunyady u. 15. (M. A. Van Parys)

M. A. Van Parys is het gezin van landbouwer Kamiel Van Parijs (56 j.) en Leonie De Cloedt (54 j.) in de Mortierstraat 15 met als inwonende kinderen Gustaaf (28 j.), Remi (23 j.), Irené (17 j.) en Alfons (15 j.). Kamiel Van Parijs was o.a. schepen van Poesele, voorzitter van de kerkraad en voorzitter van de Commissie van Openbare Onderstand (C.O.O.).

ERKVI Ylonka dr. van Rudolf. Verdere gegevens ontbreken hier.

MATHESZ Antal (48212), °Ujpest, 29.11.1917, zn. van Antal (overleden) en Jozefa Országh, wonende te Ujpest, Károly u.7. (M. Robijt)

M. Robijt is het gezin van hovenier Jan-Baptist Robijt (60 j.) en Nathalie Waelbroeck, langs de Bredeweg 17 met één inwonende zoon, Jules (17 j.). Jan-Baptist was schepen van Poesele.

MERCZEL Ilona (50613), °Rákospalota, 19.03.1918, dr. van Antal en (moeder niet vermeld), wonende te Rákospalota, K.Lajos u.15. (M. De Mulder)

M. De Mulder is het gezin van burgemeester-rentenier Triphon De Mulder (66 j.) en Sylvie Rutsaert (55 j.) in de Paepestraat 2 met als inwonende kinderen Hedwige (26 j.) en Maria (19 j.). Triphon De Mulder was drager van verscheidene burgerlijke eretekens en burgemeester van Poesele sinds 1910. Sylvie Rutsaert was de voorzitter van de boerinnengilde in Poesele.

MÉSZÁROS Rózszi (48628), °Eger 14.03.1921, dr. Van Imre (overleden) en Szidonia Oláh, wonende te Eger, Tihamér u. 10. (A. De Boenvere)

A. De Boenvere is het gezin van landbouwer Alfons De Boever (51 j.) en Sidonie Vander Bauwhede (50 j.) langs de Bredeweg 20 en hun kinderen Anna (18 j.), Marie Rosalie (17 j.), Alma (15 j.), Gérard (14 j.), Maria Clara (11 j.), Jules (10 j.), Agnes (7 j.) en Valère (4 j.). Alfons De Boever was lid van de kerkraad en van alle godvruchtige genootschappen van de parochie.

*Teréz MARKOVICS (links) met de kinderen van Ernest Ruttsaert:
Firmin, Marcella, Agnes en Germaine Ruttsaert.*

MARKOVICS Teréz (50605), °Boedapest 16.06.1921, dr. van István en Ilonka Herqui, wonende te Boedapest, Sziv u. 54. (M. E. Ruttsaert)

M. E. Ruttsaert is het gezin van landbouwer Ernest Ruttsaert (52 j.) en Irma Dhaenens (46 j.) in de Paepestraat 3 met als inwonende kinderen Germaine (13 j.), Agnes (10 j.), Marcella (7 j.) en Firmin (6 j.). Ernest Ruttsaert is de schoonbroer van burgemeester Triphon De Mulder en woonde samen met hem in de tweewoonst op het Hof de Mulder.

MARKOVICS Katalin (50604), °Boedapest 1918, dr. van István en Ilonka Herqui, wonende te Boedapest, Sziv u. 54. (M. R. Vermensch)

M. R. Vermensch is het gezin van landbouwer René Vermeirsch (54 j.) en Celina Van Renterghem (50 j.) in de Nieuwekerkstraat 3 met als inwonende kinderen Maria (15 j.), Gabrielle (13 j.), Elza (12 j.) en Julien (10 j.). Zij woonden op het historische Hof ter Walle samen met hun vader en groot-

vader August (95 j.) die in 1930 zijn 100ste verjaardag zou vieren en in 1932 de oudste inwoner van België was.

*Katalin MARKOVICS met links van haar René Vermeirsch
en zijn zoon Julien,
rechts van haar Celina Van Renterghem en Elza Vermeirsch.*

PÁLINKÁS Margit (48676), °Eger 23.09.1918, dr. van Ferencz en (moeder niet vermeld), wonende te Eger , Csiky u. 1. (De Paepe)
De Paepe is het gezin van gemeentesecretaris-landbouwer Karel De Paepe (56 j.) in de Oudekerkstraat 6 met als inwonende kinderen Marcel (26 j.), Irena (25 j.) en Germaine (23 j.). Karel de Paepe was bestuurder en medestichter van de melkerij Sint-Mauritius in Nevele.

Foto genomen in de studio van 'Photo Verstraeten, Grote Markt 166, Deinze' met de kleine Margit PÁLINKÁS tussen de twee dochters van gemeentesecretaris Karel De Paepe; links Germaine, rechts Irène.

SZAKÁCS József (50379), °Boedapest 13.12.1919, zn. van József en Erzsi Wilcher, wonende te Boedapest Cserhát u. 16. (M. B Doelt)
M. B Doelt is het gezin van bakker Basiel Deolet (58 j.) en Pelagie Warnez (53 j.) in de Paepstraat 1, juist achter de kerk, met als inwonende kinderen Maurice (26 j. – bakker), Alice (25 j. – landbouwster), Aloïs (24 j. – timmerman), René (22 j. timmerman), Martha (21 j.), Aimé (19 j. – wielrenner)

en Eulalie (15 j.). Basiel Deolet was bij zijn overlijden in 1930 voorzitter van de kerkfabriek.

ZSEMLYE Teréz (48865), °Cegléd 13.07.1913, dr. Van János en Anna Pesitz, wonenede te Cegléd, Fördő u. 20. (B. Boewere)

Met B. Boewere wordt bedoeld bakker Baziël De Boever (47 j.) en zijn zus-ter Marie De Boever (53 j. – winkelierster) langs de Bredeweg 15. Baziël De Boever was ook gemeenteontvanger en lid van verscheidene godvruch-tige genootschappen.

Studiofoto met in het midden Anna De Boever, dochter van Alfons De Boever met twee Hongaarse kinderen die in 1925 in zijn gezin verbleven. Volgens de Poeselse lijst verbleef er slechts één kind.

De meeste kinderen kwamen uit Boedapest of de randgemeenten van de Hongaarse hoofdstad. Kispest (Klein Pest), Ujpest (Nieuw Pest) en Rákospalota behoorden in 1925 tot de agglomeratie van Boedapest. In 1925 telde de Hongaarse hoofdstad en haar agglomeratie meer dan 1.250.000 inwoners.

Eger is een oude stad in het noorden van Hongarije die vooral bekend is voor de wijnteelt rond de stad met als bekendste wijn de Egri Bikavér bij ons bekend als het Stierenbloed van Eger. Cegléd is een provinciestadje op zo'n 70 km van Boedapest waar in de omgeving vooral aan fruitteelt en wijnteelt wordt gedaan.

Het moet voor de Hongaarse kinderen dan ook echt een wereld van verschil zijn geweest om terecht te komen in een dorpje van nauwelijks 500 inwoners zonder gemotoriseerd verkeer met enkel een stoomtram als verbinding met de andere dorpen en de provinciehoofdstad.

In december 1925 werden de Hongaarse kinderen op de pastorie uitgenodigd door pastoor Leonard De Roo. Gustaaf Van Laere, *Fotograaf-Encadreur* uit Nevele, nam een groepsfoto van de kinderen rond de pastoor. De twaalf kinderen op de foto zijn niet echt winters gekleed en staan in de sneeuw. Eind november 1925 begon het haast overal in België te sneeuwen en op sommige plaatsen bleef een witte vacht liggen tot na het nieuwe jaar.

Tussen de lijst van de Belgische vreemdelingenpolitie van 1925 met 6 namen, de Poeselse lijst met 10 namen en de foto met 12 kinderen is er duidelijk een discrepantie. We raadpleegden de bevolkingsregisters van Poesele van de jaren 1920-1930 en vonden geen enkel Hongaars kind ingeschreven. Hoeveel Hongaarse kinderen er in Poesele geweest zijn en of alle kinderen op de lijst ook effectief hier verbleven hebben, kunnen we niet bevestigen. In de kolom aanmerkingen van het bevolkingsregister vonden we enkel bij bakker Baziel De Boever een spoor terug van deze Hongaarse aanwezigheid. In potlood staat er genoteerd: *12 1 1927 hongarsch kind toegekomen*.

Op de lijst zelf staat in de kolom van de aankomstdatum enkel bij Ilona Merczel die in het gezin van burgemeester De Mulder werd opgenomen de datum van 16 juli 1925 genoteerd.

Eén Hongaarse meisjesnaam komt vandaag in Poesele nog voor. Toen op 22 juni 1943 in het gezin van Hermanie De Groote en Achiël Deolet een dochter werd geboren werd het meisje Ylonka genoemd naar een van de Hongaarse kinderen die hier in 1925 verbleven. Voor de ambtenaar van de

burgerlijke stand was deze vreemde naam geen probleem maar pastoor Roegiers weigerde de naam te aanvaarden omdat hij er geen patroon-heilige voor terugvond vandaar dat hij Ylonka doopte onder de naam Maria met als tweede naam Ylonka.

De kleine Ylonka werd een jeugdvriendinnetje van de in Poesele geboren schrijfster Monika van Paemel. Ylonka is de auteur figuurlijk blijven achtervolgen en inspireren in onder andere de roman *'Het verschil'* uit 2000 waarin de kleine blonde Ylonka een zwartharig Hongaars vluchtelingetje wordt dat op de nonnetjesschool wordt gepest. De correcte Hongaarse schrijfwijze van de naam is Ilonka (en niet Ylonka), het is de Hongaarse variant van Helena.

André Bollaert, Poesele

Met dank aan Vera Hajtó voor de algemene informatie, de gegevens van de vreemdelingenpolitie en het nazicht van de Hongaarse namen.

Tentoonstelling

Belgisch-Hongaarse kinderacties (1923-1927 en 1946-1948)

Van 6 maart tot 29 mei 2016 vindt in KADOC, Vlamingenstraat 39 in Leuven een tentoonstelling plaats over beide kinderplichtprogramma's. De expo schetst de context waarin de initiatieven ontstonden en hoe ze organisatorisch vorm kregen. De klemtoon ligt op de beleving van het verblijf door de kinderen en de gastgezinnen. De hele geschiedenis wordt verteld aan de hand van (video-) getuigenissen en voorts onder andere unieke foto's en brieven, vaak uit privéverzamelingen waaronder deze van Het Land van Nevele.

Meer informatie: www.kadoc.kuleuven.be

HET ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK AAN DE MEIREBEEKSTRAAT IN BACHTE-MARIA-LEERNE: STAND VAN ZAKEN EIND DECEMBER 2015

Sinds november 2015 is in Bachte-Maria-Leerne, een deelgemeente van Deinze, dagelijks een team archeologen aan de slag. Ze graven er tussen de Meirebeekstraat en de Leernsesteenweg een terrein van 2 hectare op dat door de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en de Volkshaard zal ontwikkeld worden tot een verkaveling. Deze opgraving werd in november 2014 voorafgegaan door een archeologische evaluatie van het projectgebied. (foto 1) Hierbij werden verspreid over het gehele terrein parallelle sleuven gegraven om in te schatten of hier sporen uit het verleden aanwezig zijn. In de proefsleuven vonden de archeologen indicaties van Romeinse bewoning, maar ook sporen die wijzen op een funerair gebruik van de gronden in de metaaltijden. Aangezien de geplande bouwwerken deze fragiele sporen kunnen vernietigen, adviseerde het Agentschap voor Onroerend Erfgoed een archeologische opgraving van het gehele terrein. Zo kunnen alle restanten van vroegere bewoning en begraving nauwkeurig geregistreerd en onderzocht worden vooraleer de ontwikkeling van start gaat. Zowel het vooronderzoek als de huidige opgraving wordt uitgevoerd door archeologen van De Logi & Hoorne bvba. Het team startte haar onderzoek midden november 2015 en zal de opgravingen vermoedelijk in de loop van februari 2016 kunnen afronden.

Aangezien het archeologisch onderzoek nog volop aan de gang is, en alle aangetroffen sporen en vondsten nog verder dienen bestudeerd te worden, is op dit moment nog geen zicht op de totaliteit van de aanwezige sporen, en kunnen nog geen specifieke dateringen van de aangetroffen resten gegeven worden. Dit artikel moet dus eerder gezien worden als een stand van zaken waarin enkel de hoofdlijnen van de resultaten kunnen geschetst worden. Toch kan op dit moment al gesteld worden dat de verwachtingen op basis van het vooronderzoek worden ingelost, en dat er sprake is van een terrein met een boeiend verleden.

Foto 1 - Eind november 2014 werd het terrein archeologisch geëvalueerd door middel van een proefsleuvenonderzoek. (© De Logi & Hoorne bvba)

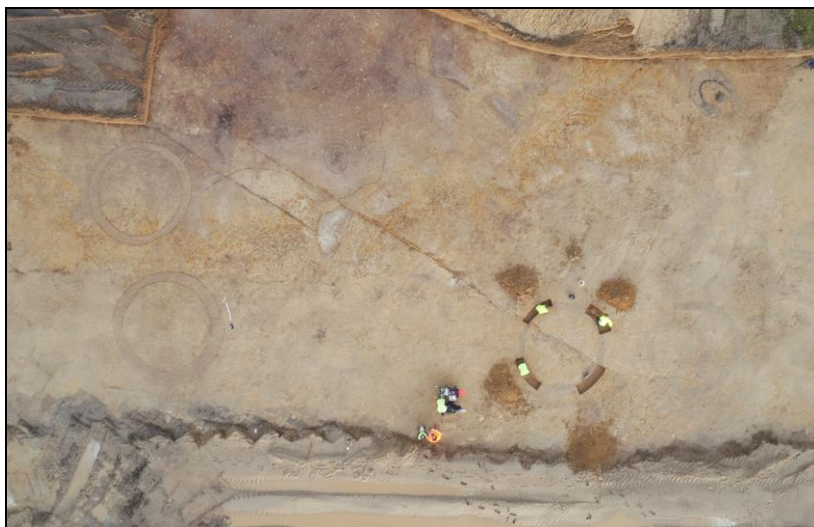

Foto 2 - Deze vier circulaire greppels zijn de laatste restanten van een klein grafveld dat mogelijk uit de metaaltijden dateert.
(© De Logi & Hoorne bvba)

De oudste sporen die langs de Meirebeekstraat werden aangetroffen dateren waarschijnlijk uit de metaaltijden. Het zijn vier circulaire greppels die per twee gegroepeerd zijn. (foto 2) Deze greppels zijn de laatste bewaarde restanten van grafheuvels. De grafheuvel zelf was opgeworpen binnen de kringgreppel en is in de loop der jaren verdwenen, mogelijk door erosie en landbouwactiviteiten. De cirkelvormige gracht die zo'n grafheuvel omgaf werd dieper uitgegraven en is daardoor beter bewaard gebleven. Over de precieze ouderdom van dit kleine grafveld zijn nog geen gegevens voorhanden. Op basis van de schaarse vondsten lijken ze te situëren in de metaaltijden en zijn ze tussen 3200 en 2500 jaar oud. Een datering in de Romeinse tijd kan in deze fase van het onderzoek echter nog niet uitgesloten worden.

Foto 3 - Op de hoogste plek van het terrein stond in de Romeinse periode een houten boerderij. De funderingskuilen van de zwaarste palen van het éénschepige gebouw bleken nog goed bewaard.
(© De Logi & Hoorne bvba)

Foto 4 - Her en der verspreid binnen het boerderij-erf werden funderingen van kleine schuren aangetroffen. (© De Logi & Hoorne bvba)

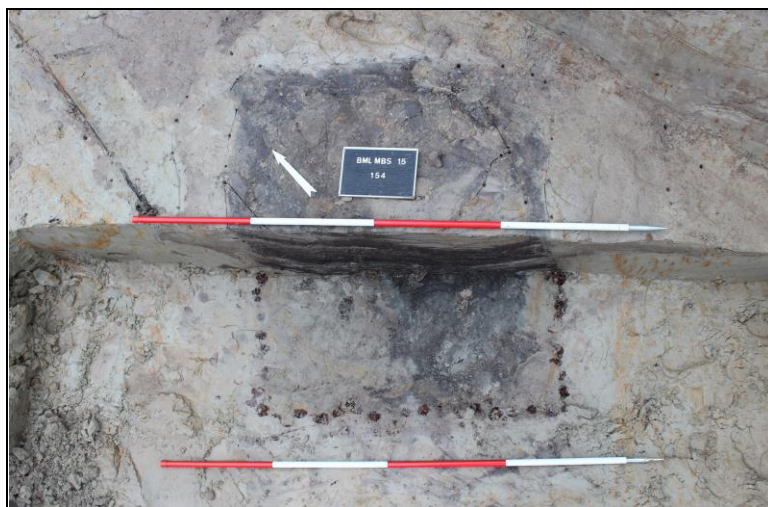

Foto 5 - Bij het begin van het onderzoek werden al enkele waterputten onderzocht. De rechthoekige schacht van dit exemplaar was opgebouwd uit smalle houten balkjes die dicht tegen elkaar geplaatst waren. (© De Logi & Hoorne bvba)

De meeste sporen tonen aan dat het terrein in Bachte-Maria-Leerne in de Romeinse tijd bewoond was. Op het hoogste punt van het projectgebied werden paalsporen van een houten boerderij aangesneden. (foto 3) Deze sporen zijn de opgevulde kuilen die bij de aanleg van het gebouw gegraven werden om de zwaarste palen van de structuur in te funderen. De bewoning beperkt zich hier niet tot één boerderij-gebouw, er is eerder sprake van een landelijk erf. Zo een erf bestaat naast het hoofdgebouw uit heel wat kleinere bijgebouwen, dit zijn kleine schuurtjes die verspreid in de nabije omgeving ingeplant zijn. (foto 4) Maar er werden behalve gebouwen ook andere structuren aangetroffen die van groot belang zijn binnen een nederzetting. Zo werden tot op heden reeds zes waterputten gevonden die instonden voor de watervoorziening van deze rurale bewoning. Voorlopig werden nog maar vier van deze structuren volledig opgegraven. De vermoedelijk best bewaarde exemplaren worden de komende weken door het team bestudeerd. In essentie gaat het om kuilen die tot in de grondwartertafel werden uitgegraven. In sommige exemplaren werd in de kuil een schacht opgebouwd, meestal uit hout, zodat de structuur zonder dichtslibben een langere periode kon dienst doen (foto 5).

*Foto 6 - Ook de boerderijdieren hebben nood aan drinkwater.
Op het terrein werden intussen al twee grote drenkpoelen onderzocht.
(© De Logi & Hoorne bvba)*

Op een boerderij hebben niet enkel de mensen nood aan drinkwater, ook de dieren moeten zich kunnen laven. De archeologen troffen er dan ook twee grote drenkpoelen aan, die op de bodem nog sporen vertoonden van het af en aan geloop van vee. Deze poelen bevonden zich in de laagst gelegen zones van het terrein (foto 6). Wellicht maakten de bewoners van het erf gebruik van de reeds aanwezige natuurlijke depressies in de omgeving om deze structuren verder in uit te graven.

De komende weken zullen de archeologen hun werkzaamheden verder uitbreiden tot de totale oppervlakte van het projectgebied door hen is bestudeerd. Daarnaast zullen de nog aanwezige waterputten grondig onderzocht worden. Wanneer het veldwerk zelf is afgerond verplaatsen de werkzaamheden zich naar kantoor, waar alle vondsten gereinigd en bestudeerd worden, de archeologische grondplannen worden gefinaliseerd, en alle gegevens wetenschappelijk worden verwerkt tot een verhaal over het verleden van dit stukje Bachte-Maria-Lerne.

Adelheid De Logi

ADVERTENTIES BETREFFENDE HET LAND VAN NEVELE, GEPUBLICEERD IN DE 'GAZETTE VAN GEND' (1792-1800)

*In de vorige jaargangen van Het Land van Nevele (44/1, januari 2013, pp. 10-53, resp. 45/2, april 2014, pp. 30-63) publiceerden we paar bijdragen met advertenties en berichten opgenomen in de Gazette van Gend in de jaren **1755 tot 1791**. We vullen dit nu aan met een derde bijdrage, die een even ruime selectie bevat van gelijkaardige berichten uit de daarop volgende periode, m.n. de de jaren **1792 tot 1800**.*

Ook deze derde selectieve bloemlezing, zowat een negentigtal items omvattend, betreft mensen en dingen in de stad en de dorpen van het historische 'Land van Nevele', dat deel uitmaakte van de kasselrij van de Oudburg van Gent. We deden andermaal een representatieve keuze, met als tweevoudig criterium: dat de uitgekozen teksten enige lokaal-historische relevantie moeten hebben en dat ze ook een passende variatie in de thematiek vertonen, zoals bijvoorbeeld de onrustwekkende verdwijning van een vermiste persoon, de nachtelijke diefstal van een paard, de oprichting van een nieuwe school, allerhande openbare verkopen (van een woning, een herberg, een hofstede, een smidse, een partij land, bos of meers, een partij bomen of maaigras, een voermanswagen, huisraad), enzovoort - allemaal gewone feiten en gebeurtenissen uit de specifieke samenleving van een paar eeuwen geleden. De advertenties voor verkopen bevatten talrijke toponiemen die voor de lokale geschiedenis van belang kunnen zijn. Er zijn ook nog de advertenties met betrekking tot de sterfhuizen (oproepen tot de erfgenamen, verkopen van inboedels e.d.m.); zij leveren namenmateriaal dat voor de genealogen relevant kan zijn.

Bovendien zijn er, in de hier behandelde tijdsperiode, de Franse invallen in de Oostenrijkse Nederlanden tussen 1792 en 1794, en vanaf 1795 de annexatie van onze gewesten, die voortaan deel gaan uitmaken van Frankrijk. Ook dit zorgt af en toe voor specifieke (oorlogs)berichtgeving in de GvG. En vanaf 1796 is er bovendien de afwikkeling van de aangeslagen kerkelijke en andere goederen (het zgn. 'zwart goed') en de deportatie van de 'onwillige' pastoors.

Het talrijkst zijn de advertenties betreffende Nevele (met 15 items), Hansbeke (13), Vinkt (12), Merendree (10), Lotenhulle, Meigem, Poeke en Sint-Maria-Leerne (elk 8). De wat kleinere en/of minder bevolkte dorpen, nl. Sint-Martens-Leerne en Landegem (elk 6 advertenties), Bachte en Poesele

(elk 4), Vosselare en Zeveren (elk 2) zijn uiteraard in iets mindere mate vertegenwoordigd dan de eerstgenoemde.

Sommige kortere advertenties worden in extenso aangehaald, uit andere worden hier en daar enkele passussen letterlijk geciteerd, wegens de charme van de typische woordkeuze, stijl en spelling in de taal van toen. Wegens hun belang voor de lokale geschiedenis zijn de hoeve- en herbergnamen en toponiemen in de aangehaalde teksten door ons gecursiveerd. De volgorde van de teksten is die van de chronologie van de respectieve publicatiedata. In de bronvermeldingen wordt de 'Gazette van Gend' afgekort tot GvG.

1792

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE IN SINT-MARTENS-LEERNE

(Bron: GvG van 2 en 12 januari 1792)

Meegedeeld vanwege de weduwe en kinderen van wijlen Jacobus de Meyer, overleden visser te Sint-Martens-Leerne *by de Ponte* op de zuidzijde van *de Leye*, dat op 5, 12 en 19 januari 1792 in de herberg *den Gaepaerd*, bewoond door Bernardus Pappens, op de *steenweg naar Kortrijk* buiten Asene openbaar wordt verkocht:

Koop I: een schone, behuisde en welbeplante hofstede, gestaan en gelegen binnen Sint-Martens-Leerne, waar de voornoemde Jacobus de Meyere is overleden, omtrent 500 roeden groot, palende met de NO-zijde aan *de Ponte-Straete* en strekkende met de ZW-zijde aan *de Leye*. De hofstede is "zeer commodieus tot het dryven van de functie van visschen en het houden van koebeesten".

Koop II: een hofstede in Deurle.

Inlichtingen bij d'heer ampmann (*sic*) de Carbonnelle in Nevele.

BOMENVERKOOP IN NEVELE

(GvG van 12 januari 1792)

Advertentie betreffende een verkoping, op 19 januari 1792, van bomen, verdeeld over tachtig verschillende kopen. Het gaat om opgaande, kapbare eiken, wilgen, populieren en olmen, staande in Nevele *omtrent de pastorie* aldaar. Het aanbod behelst ook eiken van 7, 8 en 9 voeten dikte, geschikt voor scheeps-, molen- en andere timmerwerken.

VERKOPING VAN DE HERBERG 'DE KROON', LAND EN MEERS IN VOSSSELARE
(GvG van 26 januari 1792)

Te Vosselare in de herberg *de Kroone*, bewoond door Francies de Walsche, worden op zaterdag 4 februari 1792 openbaar verkocht, de volgende vier goederen:

Koop I: een huis, stede en erf (met keuken, vier kamers, schotelhuis, twee kelders, schuur en paardenstal), met ca. 160 roeden erf. Het gaat om de vrije, oudvermaarde en welbeklante herberg *de Kroone*, gestaan in Vosselare rechtover de kerk en tegen de *groote weg van Eekloo op Deynze*, met een zeer voordelige ligging voor het houden van herberg of andere gebruiksfuncties. Vrij op 1 mei a.s. Instel op 190 £ gr. wisselgeld.

Kopen II en III: twee partijen zaailand, allebei gelegen ten O. van de voornoemde herberg, resp. 400 en 175 roeden groot. Instel resp. op 71 en 39 £ gr. wisselgeld.

Koop IV: een partij maaimeers, ook in Vosselare, op een geringe afstand van de vorige drie kopen, palende W. *de Reygers-Beke*; staat op 45 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij de heer amptman (*sic*) Carbonelle en bij notaris Francies van Melle, beiden residerende in Nevele.

VERKOPING VAN LANDERIJEN EN BOSSEN IN HANSBEKE, POEKE EN KANEGEM

(GvG van 2 en 6 februari 1792)

Op verzoek van de kinderen van Petrus Verstraeten ter Eecken worden - op 8 februari in *het Wethuys* te Hansbeke, bij herbergier Beels, en op 9 februari in Poeke in de herberg *den Keyzer*, bij herbergier Verstraeten - openbaar verkocht: vier loten binnen Hansbeke en negen loten in Poeke en Kanegem.

Kopen I tot IV: schone tarwelanden, samen ca. 6 gemeten groot, verdeeld over vier separate kopen. Instel op 501 £ gr. wisselgeld.

Kopen V tot XIII: negen kopen in Poeke en Kanegem, m.n. schone tarwelanden en bossen, met wel-groeierende bomen, samen ca. 14 gemeten groot, bij separate kopen ingesteld en verhoogd op 906 £ gr. wisselgeld. De goederen abouteren aan de gronden van de heren Mr. van Hansbeke, graaf de Carnin, Mr. van Hecke de Lembeke, juffr. van Deurne, dhr. van Hammes e.a.m.

Inlichtingen bij de baljuw, notaris de Langhe te Bellem en J[acobus] de Winter te Hansbeke.

VERPACHTING VAN EEN OMWALD SPEELGOED IN HANSBEKE

(GvG van 19 februari en 6 maart 1792)

Er wordt van stonden aan in cijns of te pachten gepresenteerd: een speelgoed met boomgaard, hoving en ca. 250 roeden schone watering en wallen, alle beplant met fruitbomen, gestaan en gelegen in Hansbeke *ontrent de kerke* en op geringe afstand van de *Brugsche Vaerd*. Het goed is gebruikt geweest door de bankier Haemelinck tot aan zijn overlijden en staat nu leeg.

Inlichtingen bij notaris en ontvanger A.J. Facon in Gent (Prinsenhof).

VERKOPING VAN ZAAILAND IN MEIGEM

(GvG van 19 maart 1792)

Op 29 maart 1792 wordt, in de herberg *den Keyzer* in Nevele, openbaar verkocht: een partij zaailand, wezende leen gehouden van het Hof en Kasteel van Nevele, gelegen binnen Meigem, 800 roeden groot, palende O. *de Priesterage ofte Munken* van Nevele, Z. en W. Jan Avericx, N. Gillis Zutterman. Tot het leen behoren de rechten op tol en vond en de boeten tot maximum 3 £ parisis, alsook een heerlijke rente van 3 hoenderen per jaar. Actueel in gebruik door pachter Joannes de Raed, nog tot kerstavond 1794. Inlichtingen bij procureur Philippe Jacobus Bogaert in Nevele en bij notaris-procureur Ignace le Begue in Gent (Botermansstraatje).

VERKOPING VAN HET 'GOED TE NIEUWENHOVE' IN VINKT¹

(GvG van 26 april, 7 en 10 mei, 11 en 14 juni 1792)

Op 18 april, 2 en 16 mei en 29 juni 1792, in de herberg van Francies van Wambeke *op de Plaetse* van Vinkt, wordt publiek verkocht (in twaalf verschillende kopen): een remarkabele hofstede, volgens het Landboek 16 bunderen 842 roeden groot met de wallen, boomgaarden, zaailanden, bossen en weiden, alles in één blok gelegen binnen Vinkt een weinig ten oosten van *de Plaetse*, waar overleden is sieur Pieter Joseph van Hulle. De eerste negen kopen van deze hofstede, genaamd *het Goed te Nieuwenhove*, samen 13 bunderen 278 roeden groot, vormen een leen, releverende van het Kasteel van Nevele; de resterende 3 bunderen 564 roeden zijn allodiaal goed. Tot het voornoemde Leen te Nieuwenhove behoort een heerlijkheid, genaamd *Wallebrouck*, waaraan is verbonden een heerlijke en

¹ Over de oudste geschiedenis van dit goed (vanaf 1460) zie: Noël Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse hoeven*, dl. 2, Gent, Federatie voor Toerisme, 1988, pp. 339-340.

erfelijke rente, bedragende 32 schell. parisis in geld en één hen, bezet op 60 gemeten grond, gelegen in Nevele op de wijk *Veldeken* (waarvoor de "opzetene en afzetene laeten" een zgn. herendienst verschuldigd zijn, m.n. twee werkdagen per jaar met wagen en paard, en wie geen paard heeft slechts één dag). Het voornoemde leen heeft recht op een baljuw en een ontvanger en bezit ook de rechten van tol, vond, bastaardgoed, dubbele sterfkoop ter dood, de 16e penning van wandelkoop, evenals de boeten tot maximum 3 £ parisis. Op de eerste verkoopdag bedroeg de instel 2040 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij notaris Jan Francies van Melle in Nevele, die de verkoping dirigeert en bij wie 'den heerlijke Rente-Boek' ter inzage is.

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE MET GRONDEN IN DRONGEN EN LANDEGEM

(GvG van 4 en 18 juni en 2 juli 1792)

In Drongen, in de herberg *den Vaerendriesch*, bewoond door Lieven van Veuren, wordt op 6 en 20 juni en 4 juli een openbare verkoping gehouden van een schone hofstede met de medegaande landerijen, bossen, weiden en meersen, gelegen binnen Drongen en Landegem op de wijk van *Barelvelde*, samen 33 gemeten groot, nu gepacht door Karel de Loop, nog tot kerstavond 1793.

Inlichtingen bij amptman Carbonelle in Nevele, alsook bij de notaris en procureur van gedele Louis van Damme in Gent (in den Quaeddamm).

VERKOPING VAN LEENGRONDEN IN NEVELE (WIJK VELDEKEN)

(GvG van 11, 14 en 25 juni en 23 juli 1792)

Op 16 en 30 juni en 14 juli worden in Hansbeke in *het Wethuys* bij herbergier Constantinus Beels de volgende goederen openbaar verkocht, allebei gelegen in Nevele op de wijk *Veldeken*:

Koop I: een schoon bos, 15 gemeten 24 roeden groot, leen zijnde, gehouden van het Hof en Kasteel van Nevele, genaamd *Dammants Leen*, begroeid met menigvuldige wel wassende en kapbare bomen, zowel op de uitplant aan de straat als op de schoonkanten rond de bossen, met de 'taille' (= kaphout) van 8, 7, 5 jaren en minder, verdeeld in verscheidene percelen over vier of vijf loten.

Koop II: een partij tarweland, ook leen zijnde, 602 roeden groot, gelegen op de wijk *Veldeken* tegen de hofstede van burgemeester De Reu en de gronden van graaf della Faille.

Inlichtingen bij de landmeter-costumier Antone van Maldeghem, baljuw van Hansbeke.

VERKOPING VAN EEN ACHTERGELATEN INBOEDEL IN MERENDREE

(GvG van 12 juli en 9 augustus 1792)

Door de griffier-notaris van Wambeke in Zomergem wordt een publieke verkoping gehouden van de “geabandonneerde boedel” van Pieter Ghys fs. Antone, laatst in Merendree gedomicilieerd en “alsnu vluchtigen debiteur”. Geveild worden alle “verlaetene meubelen en huyskatheylen” die te zijnen huize zijn gevonden.

VERKOPING VAN HOFSTEDEN IN VINKT EN POEKE

(GvG van 29 oktober en 5 november 1792)

Op woensdag 7 november 1792 worden in Nevele in de herberg *den Pauw* bij de weduwe van Livinus Cannoodt openbaar verkocht:

Koop I: een behuisde, beschuurde en welbeplante hofstede te Vinkt, genaamd het *Leen te Biesem* (releverende van het Hof en Kasteel van Nevele, aldaar jaarlijks belast met 3 £ 2 sch. parisis), met de stallingen en andere gebouwen en met de medegaande landerijen, liggende in drie partijen, samen vier bunderen 288 roeden groot, in pacht gebruikt door Benedictus van den Cruysen voor een termijn van zes jaren, ingegaan op kerstavond 1791. Ingesteld op 800 £ gr. wisselgeld.

Koop II: een behuisde hofstede met de schuur, stallingen, bomen, kanten, hagen en medegaande landerijen, genaamd *den Landschoof en het Oud Kasteelken*, gelegen te Poeke, verdeeld over drie aaneensluitende stukken, samen 14 gemeten groot (deel uitmakend van een groter geheel van 23 gemeten), palende Z. aan een straat en aan de hofstede *de Schuppe*. Het goed is een leen, releverende van het Leenhof en Kasteel van Poeke, staande ten relieve van 10 £ parisis, en voorts belast met 4 schell. parisis heerlijke rente, benevens nog met 4 schell. parisis per jaar voor de uitplant; actueel in pacht gebruikt door de weduwe van Jan Baptist van Paemel. Instel op 850 £ gr. wisselgeld.

N.B. De hofsteden zijn blijkbaar niet verkocht geraakt, want een half jaar later wordt opnieuw een advertentie geplaatst (*GvG van 11 en 15 april 1793*) met een volledig identieke inhoud, maar met een lagere instel van telkens 700 £ gr. (i.p.v. resp. 800 en 850 £ gr.).

BOMENVERKOOP IN HANSBEKE

(GvG van 13 en 17 december 1792)

Advertentie betreffende een verkoping in Hansbeke, op zaterdag 29 december 1792, van ca. 100 extra schone, zware en lange eiken en abelen, dienstig voor zeewerken en ander gebruik, staande omtrent en tegen het speelgoed van wijlen de bankier Haemelinck te Hansbeke, “facil voor transport”, want slechts op “een bogscheute van de *Brugsche Vaerd*”.

1793

VERKOOP VAN EEN HUIS, ERF EN LAND TE SINT-MARTENS-LEERNE

(GvG van 10 en 14 januari 1793)

Op zaterdag 19 januari 1793 worden in de herberg *den Hert*, bij Jacobus Mestach op *het Dorp* te Sint-Martens-Leerne, de volgende goederen publiek verkocht:

Koop I: een spacieuus huis van twee verdiepingen, onlangs uit de grond nieuw gebouwd met vijf beneden- en vier bovenplaatsen, schotelhuis, kelder en houtlogie, koetspoort, hof en fruitbomen aan de muren, dienstig voor speelgoed, stokerij of andere zware functies, op een geringe afstand van 60 roeden afgelegen van de Leie en de veerpont, staande te Sint-Martens-Leerne *by de kerke*, palende Z. *de Kalsyde*, in oppervlakte 45 roeden groot; na instel verhoogd op 252 £ gr.

Koop II: een bebouwd erf, gelegen als voren, palende ten O. aan de voorgaande koop; 37 roeden groot; instel op 62 £ gr.

Koop III: een partij zaailand, gelegen als de vorige, 313 roeden groot, palende O. *de Pontestraat* en N. “den pastoreelen grond”; instel op 90 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij notaris [Jan Francies] van Melle te Nevele.

VERKOOP VAN EEN HOFSTEDE IN HANSBEKE

(GvG van 11 en 18 februari 1793)

Op 16 en 23 februari 1793 wordt in de herberg *den Koning van Spagnien*, bewoond door herbergier Laros op *den Post van de Vaerd* in Hansbeke, openbaar verkocht: een hofstede met huis, boomgaard, schuur, stalling etc., met zeven partijen land en een kleine meers, grotendeels in één blok bijeen, in totaal 13 gemeten groot, waarop talrijke kapbare en welgroeien- de bomen, gelegen te Hansbeke; gepacht door Joseph de Splenter en Aernout de Meyer (jaarpacht: samen 30 £ gr. courant). Instel op 830 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij landmeter en costumier Antone van Maldeghem in Hansbeke.

NIEUWGEBOUWDE WONING TE HUUR IN MERENDREE

(GvG van 14, 21 en 28 maart 1793)

Jan Baptist de Vrient, wonende in Gent, presenteert te pachten: een huis, onlangs uit de grond nieuw gebouwd, met verscheidene boven- en benedenkamers en een schone groenselhof, zeer commodieus voor een buiten-goed, 150 roeden groot, staande vóór de pastorie en dichtbij de kerk van Merendree,

Inlichtingen bij procureur [Martinus] Standaert in Merendree.

VERKOOP VAN EEN HUIS IN NEVELE

(GvG van 11 en 22 april 1793)

Op 16 april 1793 wordt in de herberg *de Zwaene*, bewoond door de weduwe van Karel Emanuël van de Voorde, op *de Markt* in Nevele een openbare verkoping gehouden van een huis, met poort, schuur en stallingen, dienstig als stokerij of brouwerij, met het medegaande erf in totaal 1 gemet groot, gestaan en gelegen te Nevele in de *Sint-Jansstraat*. Verkoopster is de weduwe van Joseph Nolf, die er ook de actuele gebruikster van is. Instel op 300 £ gr. wisselgeld. Het pand is vrij vanaf meiavond 1793.

Inlichtingen bij de griffier van Nevele.

VERKOOP VAN HOFSTEDEN IN VINKT EN POEKE

(GvG van 11 en 15 april 1793)

Op 17 april 1793 worden te Nevele, in de herberg *den Pauw* bij de weduwe van Lieven Canoodt, een paar leengoederen openbaar verkocht:

Koop I: een behuisde, beschuurde en welbeplante hofstede te Vinkt, genaamd *het Leen ten Biezen* (afhangende van het Leenhof van Nevele), met stallingen en andere gebouwen en landerijen samen 4 bunderen 288 roeden groot, actueel gepacht door Benedictus van der Cruysen voor een termijn van zes jaar, ingegaan op kerstavond 1791. Ingesteld op 700 £ gr. wisselgeld.

Koop II: een behuisde hofstede, met de schuur, stallingen, bomen etc., gelegen te Poeke, genaamd *het Leen den Landschoof en het Klein Kasteelken*, ca. 14 gemeten groot (onderdeel van een ruimer geheel van 23 gemeten), liggende in drie stukken het ene naast het andere, palende Z. een straat en de hofstede *de Schuppe*. Dit leen releveert van het Hof en Kasteel

van Poeke. De hofstede wordt gepacht door de weduwe van Jan Baptiste van Paemel. Instel op 700 £ gr. wisselgeld.

NIEUWGEBOUWDE WONING TE HUUR IN MERENDREE

(GvG van 25 april 1793)

Onmiddellijk te huur: een zeer gerieflijk huis en erf, twee jaar voordien uit de grond nieuw gebouwd, twee etages hoog, voorzien van twee kelders en vouten, onderaan vier kamers met hun schouwen, vier bovenkamers waarvan twee met Hollandse schouwen en een gang in het midden. Het huis, gelegen dicht bij de kerk van Merendree, kan bewoond worden door twee 'menagiën'. Gegadigden als huurders kunnen zich voor een bezoek wenden tot G. van Wassenhove, winkelier in Merendree, en voor de huur zelf tot G. van Schauwenberghe in de Stads-Volmolen bij het Spaans Kasteel in Gent (er volgt ook een advertentie voor het wassen van alle soorten van wollen goederen in die molen).

N.B. Het gaat mogelijk om hetzelfde huis als in de advertentie van 14 maart 1793 (*zie aldaar*).

RUIN GESTOLEN IN MERENDREE

(GvG van 2 mei 1793)

In de nacht van 27 op 28 april 1793 werd in Merendree een paard gestolen, dat als volgt wordt beschreven: een ruïn, mollenzwart, vier jaar oud, van een normale grootte, “zynde buyten de stringen mierlyk (*sic*) om op te springen” (d.i. moeilijk te bestijgen); de achterijzers zijn afgetrokken; en sedert acht dagen “van achter wat koeyland” (*sic* !?). Inlichtingen graag, tegen beloning, aan Francies de Sutter in Merendree.

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE EN GRONDEN IN BACHTE

(GvG van 10 en 24 juni en 8 juli 1793)

Op 13 en 27 juni en 11 juli 1793 wordt in de herberg *de Groote Kogge* in Bachte bij Deinze openbaar verkocht: een welgelegen, behuisde en beschuurde hofstede, begroeid met kapbare bomen; met de landen, bos en meersen beslaat de totale oppervlakte ongeveer 14 bunderen, alles gelegen in Bachte, benevens ook enkele meersen op Deinze-Buiten, gelegen *in den Oostmeersch*.

Actueel nog gebruikt door de eigenaar zelf, m.n. Joannes Vincent en zijn kinderen. De verkoping zal gebeuren “gereguleerd in diverse kooppen”.

Inlichtingen op het kantoor van amptman Carbonelle in Nevele.

GIFT VOOR DE PATRIOTTEN IN POEKE EN LOTENHULLE

(GvG van 24 juni, resp. 5 augustus 1793)

In het voorjaar van 1793 hadden de Oostenrijkers de invallende Fransen uit de Zuidelijke Nederlanden verjaagd. Dit had hier een 'patriottische' reactie van steunverlening op gang gebracht. In de *Gazette van Gend* werd tijdens de zomer van 1793 regelmatig een "Lyste van de patriotique giften" gepubliceerd. In het GvG-nr. 51 van 14 juni 1793 wordt een dergelijke gift vermeld "van d'heer en meester Sadeleer, onderpastoor tot Poucques, over (= namens) de zelve prochie: £ 77-15-0" en in het GvG-nr. 63 van 05 augustus 1793 een "don patriotique" ten bedrage van £ 144-9-0 door baljuw Sencie namens de parochie Lotenhulle. Er waren ook giften uit nabije dorpen als Ruiselede, Pittem en Kanegem.

VERKOPING VAN TWEE HERBERGEN EN TWEE HOFSTEDEN IN POESELE

(GvG van 8, 11 en 22 juli en 22 augustus 1793)

Op 27 juli en 31 augustus 1793 is er in *het Wethuys* te Poesele een openbare verkoping van diverse goederen, alle in Poesele gelegen en verdeeld over elf verschillende kopen:

Koop I: een schone hofstede, bebouwd met een remarkabel stenen huis, schuren, stallen, logiën en een ovenbuur, met talrijke grote en goede fruitbomen, gestaan en gelegen op *het Dorp* van de parochie Poesele, O. *de Plaetse*, Z. de tweede koop, W. de derde koop en N. *de Straete*, groot 152 roeden, zijnde een oude, vrije herberg, genaamd *den Leeuw*, sedert vele jaren wethuis, alsook dienende als bakkerij en winkel; vrij vanaf kerstdag 1793. Instel op 280 £ gr. wisselgeld.

Kopen II tot V zijn allemaal partijen land, groot resp. 165, 200, 200 en 200 roeden (instel resp. 45, 46, 47 en 50 £ gr. wisselgeld).

Koop VI: de helft van de zuidzijde van *het Kerkstuk*, 250 roeden groot, ingesteld op 79 £ gr.

Koop VII: de andere helft, nl. de noordzijde van *idem*, eveneens 250 roeden groot, ook ingesteld op 79 £ gr.

De kopen I tot VII worden actueel alle gebruikt door de weduwe van Francies Vermeire.

Koop VIII: een huis en erf, zijnde een oude herberg, genaamd *Sint-Laurentius*, staande N. *de Plaetse*, gebruikt door Jacobus Blancke; ingesteld op 50 £ gr. wisselgeld.

Koop IX: een behuisde en beplante hofstede met bijhorend land, O. en Z. *de Straete*, groot 150 roeden, gebruikt door Emanuël Vermeire; ingesteld op 50 £ gr. wisselgeld

Koop X: een behuisde en beplante hofstede met bijhorend land, Z. *de Straete*, groot 254 roeden, gebruikt - met de volgende koop - door Jan Braet en Joseph van Maele; ingesteld op 105 £ gr. wisselgeld.

Koop XI: een partij land, Z. *de Straete*, 150 roeden groot; ingesteld op 27 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen ten kantore van Jan Francies van Melle, notaris, prijzer en ontvanger der Provinciale Rechten, wonende te Nevele.

VERKOPING VAN EEN HERBERG, EEN HOFSTEDE EN EEN HUIS IN MERENDREE

(GvG van 18, 22 en 25 juli, 5 en 19 augustus 1793)

In Merendree, op 27 juli, 10 en 24 augustus, wordt in de herberg *den Ouden Tol*, bewoond door Jan Baptist van Hee (eigenaar ervan), een openbare verkoping gehouden van de volgende goederen:

Koop I: een schone, oud-geprivilegieerde en welbeklante herberg, genaamd *den Ouden Tol*, met keuken, drie kamers, paardenstal en veel gerieflijkheden, staande op 36 roeden erf aan de voet van *Merendree-brug* op de *Grooten Heirweg*, komende van het Dorp en leidende naar Landegem, Deinze en Gent, achteraan palende aan de rivier *de Kaelene*; zeer geschikt voor brouwerij of stokerij en andere functies, wegens de ligging niet ver van de *Brugsche Vaerd*; vrij op mei-avond eerstkomende.

Koop II: een schoon hofsteden, gelegen zeer dicht bij *het Dorp* van Merendree op de *Grooten Heirweg nae de Vaerd*, groot met het medegaande erf 1 bunder of meer, zeer geschikt om langs de straat te bebouwen en met die bedoeling in drie loten verdeeld.

Koop III: een huis met 30 roeden erf, dichtbij *het Dorp*, staande

DAt men op den 27. July 1793. binnen de Prochie van Meerentre zal doen den Insteel, waer van het tweede Verhoog zal dienen den den 10. Augusti, en het absolut Verblyf den 24. der zelve maend, t'elkens ten twee uren naer middag, van eene schoone, oud geprivilegieerde en wel-gekallante Herberge, genaemd den ouden Tol, met Keuken, dry Kamers, Peird-Stal en vele gerievelijkheden, staende op 36. roeden Erve aen den voet van de Brugge van het zelve Meerentre op den grooten Heirweg, komende van het Dorp en leydende nae Landegem, Deynze en de Stad Gend, van achter paelende aen de Riviere de Kaelene, en by dien zeer bequaem tot eene Stookerye ofte Brouwerye, emmers tot het bedryven van alle functien, als niet verre van de Brugsche Vaerd, dit om niet Meyavond eerstkomende te komen in het liber gehruyk. Voorders een schoon Hofsteden, gelegen zeer by het Dorp van Meerentre op den grooten Heirweg van het zelve Dorp nae de Vaerd, groot met de medegaende Erve 1. bunder ofte beth, zeer bequaem, om langs de zelve Straete te bebouwen, en ten dien effekte gestpareerd in dry koopen. Eyndeelyk een Huys, dicht aen het Dorp, staende op de groote Dreve van Meerentre Kerke nae de Brugge, bequaem tot het houden van Winkel en andere Functien met 30. roeden Erve. De gene, die daer toe gewezen zyn, konnen hnn ten gemelden dage ende ure in de gezeyde Herberge, bewoond by Jan Baptiste van Hee, Proprietaris van diere, laeten vinden, beruflende des zelfs Conditien by den Bailliu en Notaris de Langbe tot Bellem.

op *de Groote Dreve* van Merendree-Kerk naar de brug, geschikt voor het houden van winkel en andere functies.

Inlichtingen in de voornoemde herberg, alsook bij de baljuw en notaris de Langhe in Bellem.

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE EN LANDERIJEN IN POESELE

(GvG van 18 en 29 juli 1793)

Op 13 en 27 juli en 10 augustus 1793 is er in de herberg *den Pauw* te Nevele een openbare verkoping van diverse goederen, alle in Poesele gelegen dichtbij de kerk, gepacht door Jan Francies Goethals nog tot kerstavond 1794. De verkoping is verdeeld over tien verschillende loten:

Koop I: een notabele behuise, beschuurde en bestalde hofstede met de landerijen (vier partijen land, bos en meers), samen 7 gemeten 7 roeden groot, palende W. *de Beke* en O. *de straete van Poesselwaele nae de Plaetse*.

Kopen II tot X: diverse partijen land, die als namen dragen *den Bulk*, *den Hoogen Lochting*, *het Stuk achter Schuere*, *den Peir-Akker*, *het Loodstuk*, *Joos Engels Stuk* en *het Eykstuk*.

Inlichtingen bij griffier en notaris Jean François van Hulle in Zomergem.

HANDBOOGSCHIETING IN MERENDREE

(GvG van 19 en 22 augustus 1793)

Advertentie vanwege het geotrooïëerd Gilden van den Edelen Ridder en Martelaer Sint-Sebastiaen, onderhouden met den handboog binnen de parochie en heerlijkheid Merendree betreffende de schieting, met alle gebruikelijke tekens van eer, op zondag 25 augustus om 3 uur in de namiddag “naer den godelyken Dienst der Vespers”. De confraters of gildebroeders worden uitgenodigd om “te schieten den Koninglyken Gaey van Eere”.

VERKOPING VAN DE HERBERG 'HET MEULEKEN' TE VINKT

(GvG van 11, 14 en 18 november 1793)

Vanwege de hoirs van wijlen Albertus van Ooteghem en Joosijne Hoste te Vinkt wordt aldaar op 30 oktober, 13 en 27 november 1793, publiekelijk te koop gesteld in vier diverse kopen: de vermaarde herberg genaamd *het Meuleken*, gestaan te Vinkt, in het geheel palende N. *de Steenweg* van Tielt naar Gent en Deinze, O. *een voetweg* naar Deinze, Z. Jacobus Behaegel en

J.B. Vermeersch, W. notaris J.F. van Wonterghem, samen 253 roeden groot; ingesteld op 492 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij de voornoemde notaris J.F. van Wonterghem te Vinkt.

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE EN LANDERIJEN IN POEKE, AARSELE EN VINKT

(GvG van 18, 21, 25 en 28 november 1793)

Op 25 november en 9 december 1793 wordt in Poeke, in de herberg van Pieter van de Castele, publiek verkocht: een behuisde hofstede, met de medegaande landerijen, bossen en meersen, gelegen in Poeke, meer dan 12 bunderen groot, gebruikt door Alexander Craeymeersch. Deze verkoop is geregeld in 16 verschillende kopen.

Op 26 november en 10 december 1793 worden te Aarsele, in de herberg van Matthijs van de Walle langs *de Steenweg naar Tielt*, publiek verkocht: a. negen verschillende partijen land en bos en meers, te Aarsele gelegen *in den Kouter* op de scheiding van Aarsele en Vinkt en daaromtrent, samen 3 bunder 192 roeden groot, resp. gebruikt door Francies van Overbeke, Joseph van Steenkiste, Pieter en Jan van de Walle; b. een partij land te Vinkt, gelegen ten Z. van *de Heirweg naar Deinze*, 3 gemeten groot, gebruikt door Sebastiaan de Graeve.

Inlichtingen bij notaris-procureur le Reverand te Gent (bij den Groenenbriel).

VERKOPING VAN EIKEN TE MEIGEM

(GvG van 16 december 1793)

Notaris J. Francies van Melle zal op maandag 23 december publiek verkopen: ongeveer 100 kopen van eiken, staande in de bossen, genaamd *de Slaegen* te Meigem *by de Meerle-brouck-Straete*, op een afstand van een kwart uur van de stad Deinze en een half kwart uur van de Leie.

VERKOPING VAN BOMEN IN HANSBEKE

(GvG van 29 december 1793)

Op 7 januari 1794 worden in Hansbeke publiek verkocht: ongeveer 100 eiken en andere bomen, groeiende "op een boogscheut van *de Vaerd*". De verkoop wordt gehouden in de herberg van baas Laros en bij het speelgoed van wijlen de bankier Haemelinck.

BOMENVERKOPING IN SINT-MARIA-LEERNE

(GvG van 23 en 27 januari 1794)

Op 30 januari 1794 wordt een publieke bomenverkoop gehouden, meer bepaald van een schone partij opgaande eiken “van een extraordinaire lengde en dikte”, staande op een partij land dat deel uitmaakt van de hofstede, gebruikt door Joannes Volckaert en toebehorende aan de erfachtige heer van Drogen. De voornoemde partij land is gelegen “binnen St. Maria ofte St. Martens Leerne” (*sic*), dicht jegens het Kasteel van de voornoemde heer van Drogen.

VERKOOP VAN EEN WOONHUIS EN LANDERIJEN IN VINKT

(GvG van 6, 10 en 13 februari 1794)

Openbare verkoop te Vinkt op zaterdag 15 februari 1794 in de herberg van Francies van Ooteghem *op de Plaetse* aldaar:

Koop I: een zeer commodieus woonhuis, onlangs uit de grond nieuw gebouwd, met schuur en andere gebouwen, met bomen en hagen en boomgaard, groot omtrent 200 Gentse roeden, staande *dichtby de Plaetse*, palende O. *het Lykstraetjen* en N. *de Meule-straete*.

Kopen II tot IV: twee, resp. vier en vier gemeten land, eveneens gelegen *dichtby de Plaetse*.

Inlichtingen bij notaris [en hoogbaljuw] Charles Philippe Martens in Deinze.

VERKOOP VAN EEN SMIDSE IN VINKT

(GvG van 6 februari 1794)

Eveneens op zaterdag 15 februari 1794 wordt te Vinkt, op verzoek van Joannes Simphorianus Toebast, negociant te Eeklo, bij decreet verkocht: de smidse, met slijpkot, van de gecondemneerde smid Jacobus de Mulder te Vinkt. De smidse, maar onlangs nieuw uit de grond gebouwd, is gestaan en gelegen ten voorhoofde omtrent *de Plaetse*, palende Z. *de Steenweg* van Vinkt naar Tielt en N. *de Meulestraete*.

Inlichtingen ter griffie van de Raad van Vlaanderen en ten kantore van Francies Livinus Impens, procureur bij de Raad van Vlaanderen, te Gent (Onderstraat).

VERKOPING VAN MEERSEN IN SINT-MARTENS-LEERNE

(GvG van 13, 20, 24 en 27 februari 1794)

In *het Wethuys* van Astene, staande op *de Kalsijdegeweg van Kortrijk* en bewoond door Joannes Bogaert, wordt op 20 februari en 6 maart een openbare verkoping gehouden van elf kopen, waarvan slechts de laatste drie betrekking hebben op meersen in Sint-Martens-Leerne:

Koop IX: een maaimeers in Sint-Martens-Leerne, genaamd *Mynheer Stevens kleinen Ham*, groot 866 kleine Kortrijkse roeden, palende aan de meers onder koop X.

Koop X: een maaimeers in Sint-Martens-Leerne, genaamd *Mynheer Stevens Ham*, 1 bunder 110 kleine Kortrijkse roeden groot.

Koop XI: nog een maaimeers in Sint-Martens-Leerne, 154 kleine Kortrijkse roeden groot, palende W. de baron van Nevele en N. de kapelanie van Sint-Michiels.

Inlichtingen in het voornoemde *Wethuys* van Astene.

VERKOPING VAN DE HERBERG 'DEN HERT' IN LOTENHULLE

(GvG van 24 februari en 3 maart 1794)

Op verzoek van Adriaen Verheecke wordt in diens herberg *den Hert* te Lotenhulle op dinsdag 11 maart 1794 publiek verkocht: de voornoemde, welbeklante herberg *den Hert*, staande in Lotenhulle op de *Groote Heir-Baene* van Aalter op Oudenaerde, bijna geheel uit de grond nieuw gebouwd, bestaande in een kamer van 34 voet lang en 24 voet breed, drie andere kamers, keuken, kelder, ovenbuur, schuur, stallingen. Wordt meeverkocht: een ander nieuw huis, staande op hetzelfde erf, 133 roeden groot met medegaand hof en lochting; zeer geschikt tot het stellen van een brouwerij of stokerij. Instel op 352 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij Dominicus Legiers, griffier in Poeke, en bij Martinus Carolus van Doorne, griffier te Lotenhulle.

EEN PAARDENSMIDSE TE HUUR OF TE KOOP IN NEVELE

(GvG van 24 april, 1 en 8 mei 1794)

Wordt te huur of te koop gesteld: een oude, vermaarde en welbeklante paardensmidse te Nevele in de Sint-Jansstraat, nu bewoond en gebruikt door Pieter de Sutter; vrij op 1 juli a.s.

Inlichtingen bij Philippe Jacques Verhaeghe, koopman in Gent (bij de Berg van Barmhartigheid), die eigenaar is van de voormelde smidse.

VERPACHTING VAN EEN HUIS IN MERENDREE

(GvG van 2 juni 1794)

Wordt te huur aangeboden: een huis in Merendree, gelegen dichtbij de kerk, op een kwart uur afstand van de *Brugsche Vaerd*, wat zeer gerieflijk is om met de 'bargie' naar Gent of Brugge te varen. Het huis werd twee jaar voordien uit de grond nieuw gebouwd en beschikt over vier bovenkamers, twee kelders, twee keukens en voutekamers, met een tuin achteraan. Vrij vanaf 1 juli 1794.

Inlichtingen bij procureur [Martinus] Standaert in Merendree en bij G. van Schauwenberg in *de Volmolen* bij het [Spaans] Kasteel in Gent.

VERPACHTING VAN DE HERBERG 'SINT-HUBERTUS' IN VINKT

(GvG van 19 juni 1794)

Op verzoek van Francies van Ooteghem, herbergier-voerman te Vinkt, wordt aldaar op maandag 23 juni 1794 publiekelijk verpacht voor een termijn van 3-6-9 jaar: een spacieuze, welbeklante herberg, genaamd *Sint-Hubertus*, beschikkend over verscheidene boven- en benedenplaatsen, een grote groententuin, een boomgaard, drie kelders en andere gerieflijkheden. De herberg staat *op de Plaetse* van Vinkt, *aen de Straete van Gend nae Tielt*.

VERKOPING VAN GOEDEREN IN MERENDREE EN LEERNE

(GvG van 2 december 1794, of 11 frimaire jaar III)²

Notaris Jan de la Ruelle, deurwaarder voor de Raad van Vlaanderen, adverteert hier als curator voor de gerechtelijke verkoping van een aantal eigendommen van de afwezige jonker Joseph Sebastiaen Dhane de Stuyvenberghe (hier vertegenwoordigd door zijn ontvangster, de weduwe Sunaert). Zijn goederen zijn in beslag genomen ter betaling van zijn quote (= aandeel) in de algemene contributie, door de Franse bezetter opgelegd aan de stad Gent. Het gaat om goederen in Zomergem (kopen 1-13 en 17-42), Merendree (kopen 14-16), Deurle (kopen 43-44 en 68) en de beide Leernes (kopen 45-67 en 69-70).

We beperken ons hierna tot de beschrijving der eigendommen in Merendree en Leerne.

² Over de (invoering van de) nieuwe Jakobijnse tijdrekening, zie: Cl. Gekiere, Franse Republikeinse kalender, in: *Leiestam. Tijdschrift Familiekunde Vlaanderen - Regio Deinze*, jrg. 22, nr. 1 (febr. 2014), pp. 900-904.

MERENDREE

Koop 14: twee aaneenpalende partijen land, samen 974 roeden groot, resp. genoemd *het Langemuntstuk* en *het Meststuk*, palende Z. *den Leybaerm* en N. *het Straetjen*.

Koop 15: twee andere partijen land met een hoekje elzenbos, de ene achter de andere gelegen, samen 610 roeden groot, resp. genoemd *het Meerselken* en *den Loop*, palende N. *den Water-loop*.

Koop 16: een kleine maaimeers van 100 roeden groot, palende Z. *den Leybaerm* en N. *den Water-loop*. De kopen 14 tot 16 worden voor een termijn van zes jaren (ingegaan kerstavond 1792) gepacht door Martinus de Vlieger in Zomergem (jaarpacht: 60 £ gr.).

SINT-MARTENS-LEERNE (kopen 45-51)

Koop 45: een partij land, genaamd *den Gaever*, groot 979 roeden, palende O. de parochie Deurle.

Koop 46: een partij land, genaamd *het Pond-stuk*, groot 720 roeden, palende O. *de Straete* en N. de hiermede gaande dreef.

Koop 47: een partij land, genaamd *den Pond-bulk*, met de vorm van een bijlstuk, groot 970 roeden, palende W. de hiermede gaande dreef en N. de volgende partij.

Koop 48: een partij land, genaamd *het Lange-stuk*, 322 roeden groot, palende W. de hiermede gaande dreef en N. de volgende partij.

Koop 49: een partij meers, genaamd *d'Achtermeirschen*, 478 roeden groot, palende Z. de voorgaande en N. de volgende partij.

Koop 50: een partij meers van 491 roeden groot, liggende tussen de vorige en de volgende partij in.

Koop 51: twee partijen meers (voordien slechts één enkele), palende W. de voorgaande partij en N. *de Leye*.

SINT-MARIA-LEERNE (kopen 52-57)

Koop 52: een partij maaimeers, gelegen in *den Leymeirsch*, 618 roeden groot, palende W. *den ommeloop van den baron van Nevele* en O. *de Leye*. De hiervoren vermelde goederen onder de kopen 45 tot 52 worden voor een termijn van negen jaar, ingegaan op kerstavond 1786, gepacht door Jan Raes (jaarpacht: 30£ gr.).

Koop 53: een partij zaailand, genaamd *den Zondag-hoek*, 500 roeden groot, palende O. *den Meuleweg* en W. de volgende partij.

Koop 54: een partij zaailand, ook genaamd *den Zondag-hoek*, 400 roeden groot, palende O. de voorgaande partij en N. Jan Wonterghem "by gebruyke".

Koop 55: een partij land, genaamd *den Laekeput*, 560 roeden groot, palende O. de douairière de Causmaeker en W. Joannes Corryn.

Koop 56: een partij zaailand, liggende alsnu in drie partijen, gelegen jegens *den Meirsch-kant*, 1040 roeden groot, palende Z. *de Meirschen*.

Koop 57: een partij land, gelegen een weinig van de voorgaande af, genaamd *den Krommen Hoek*, 2 gemeten groot, palende N. *den Herreweg*.

De goederen, begrepen onder de kopen 53 tot 57, worden voor een termijn van zes jaar, ingegaan op kerstavond 1793, gebruikt door de voornoemde Joannes Joseph Raes (jaarpacht: 21 £ gr.).

SINT-MARTENS-LEERNE (kopen 58-67)

Koop 58: een partij land, genaamd *de Zeven-Honderd Roeden*, groot 700 roeden, palende O. en N. de douairière de Causmaeker, en W. de weduwe Lieven van de Putte.

Koop 59: een partij land, gelegen als het vorige, 200 roeden groot. De partijen 58 & 59 worden voor een termijn van zes jaar, ingegaan op kerstavond 1789, gebruikt door Jan vander Haegen.

Koop 60: een partij land, doorsneden door een zijweg, 500 roeden groot, palende O. *den Heir-weg*; in pacht gebruikt door de weduwe van Joannes Slock (jaarpacht: £ 2-13-4 gr.).

Kopen 61-62: twee partijen zaailand, waarvan het eerste genaamd *de Vier Gemeten*, resp. 800 en 400 roeden groot, palende O. *den Heir-weg* en resp. N. en Z. *de Dreve van den heer van Drongen*.

Koop 63: een partij land, gelegen recht over de voorgaande, 3 gemeten groot, palende W. *den Heir-weg*. De partijen 61 tot 63 worden voor een termijn van zes jaar, ingegaan op kerstavond 1789, gepacht door Joannes de Plae (jaarpacht: 14 £ gr.).

Koop 64: een partij zaailand, gelegen naast de vorige, palende W. *den Heir-weg*.

Koop 65: een partij land, genaamd *de Vyf Gemeten*, 750 roeden groot, palende N. *den Heir-weg*.

De partijen 64 & 65 worden voor een termijn van zes jaar, ingegaan op kerstavond 1791, gepacht door Francies Vaelens (jaarpacht: 8 £ gr. courant).

Koop 66: een partij land van 450 roeden groot, palende W. *den Herreweg*.

Koop 67: een partij land van 750 roeden groot, palende W. *den Herreweg* en N. de voorgaande partij. De partijen 66 & 67 worden voor een termijn van zes jaar, ingegaan op kerstavond 1791, gepacht door Judocus Mestdagh.

Koop 69: een partij maaimeers, gelegen in *den Leymeersch*, 2 gemeten groot, palende W. *den omloop van den Baron van Nevele* en O. *de Straete*; onverpacht gebleven; het gras hierop wordt door de eigenaar elk jaar publiek verkocht.

SINT-MARIA-LEERNE (koop 70)

Koop 70: nog een kleine partij maaimeers, gelegen in *den Maai-meersch*, ongeveer 200 roeden groot, palende Z. *de Leye*; onverpacht gebleven; het gras hierop wordt door de eigenaar elk jaar publiek verkocht.

1795

VERKOPING VAN LANDERIJEN IN VOSSELARE

(GvG van 15 januari 1795, of 26 nivôse jaar III)

Guillaume J. de Waele, procureur van de Gentse Schepenen van de Keure, wonende in Gent in het Botermansstraatje, als medecurator van de goederen van de Orde van Malta, verkoopt op 12 en 17 januari 1795 een aantal goederen, toebehorende aan de voornoemde Maltezer ridderorde.

Koop III: een partij land, gelegen te Vosselare in de *Meerschstraete* (Landboek art. 447), 308 roeden groot, gepacht - samen met de volgende partij - door Norbert de Vreese (jaarpacht: 12 guldens per gemet).

Koop IV: nog een partij land te Vosselare in de *Meerschstraete* (Landboek art. 448).

EEN KWIJTSCHRIFT VAN LAKENKOOPMAN GALENS IN NEVELE

(GvG van 13 april 1795)

“Den onderschreven Bernardus Galens, koopman in lakens tot Nevele, verklaert van Carolus de Wandele ontvangen te hebben 22 stukken batist en lameteriks (*sic*) en nog resterende *livres* (= ponden) in volle voldoeninge van myne 23 duyzend *livres*, aen hem geavanceerd den 7. maerte 1795. t’Oorkonden deze 3. april. (ondt.) B. Galens – My present (ondt.) J.B. Pieters, proc.”

VERKOPING VAN EEN HUIS EN LANDERIJEN IN NEVELE EN LOTENHULLE

(GvG van 21 en 28 mei 1795)

Op maandag 1 juni 1795 worden te Nevele, in de herberg *den Pauw*, bewoond door de weduwe van Lieven Cannoodt, openbaar verkocht:

Koop I: een notabel, spacieuus en gerieflijk huis, met de andere gebouwen, blinde-muren bekleed met goede fruitbomen, boomgaard en medegaand hof, benevens het kleine huis op de westzijde daar annex, dienstig voor het

bedrijven van allerlei functies of als speelgoed, gestaan en gelegen binnen Nevele in de straat genamd *de Langemunte*, 111 roeden groot, gebruikt geweest door burger Pieter Jacobus van Risseghem tot aan zijn overlijden.

Koop II: een partij kapbos in Lotenhulle, 458 roeden groot, palende O. advocaat Cardon en N.N. Blomme.

Koop III: nog een partij kapbos in Lotenhulle *by het Kanne-gat*, 240 roeden groot, palende O. de voornoemde Blomme.

Koop IV: een partij tarweland in Lotenhulle, gelegen zoals de vorige, palende W. advocaat Cardon en de voornoemde Blomme, 718 roeden groot.

Koop V: twee aaneengesloten partijen zaailand in Lotenhulle, palende Z. *de Straete*, 273 roeden groot.

Inlichtingen bij notaris Jan Francies van Melle in Nevele.

OPROEP TOT DE ERFGENAMEN VAN DE “UITLANDIGE” APOLINARIS CLAEYS (GvG van 28 mei 1795)

Advertentie vanwege Charles Philippe Minne, griffier van het Land van Nevele, als curator over “den uytlandigen Apolinaris Claeys”, met onbekende bestemming weggegaan in december 1779; hij was de zoon van Joseph Claeys en van Marie Catharine Gaelens. Griffier Minne wil het sinds 1779 gehouden administratief dossier van de afwezige geregeld zien met diens erfgenamen en roept dezen op tot het bijwonen van een bijeenkomst terzake.

BOMENVERKOPING IN HET KASTEEL VAN POEKE (GvG van 14 en 17 september 1795)

Advertentie voor de publieke verkoping van bomen in het kasteelpark van Poeke, 5/4 uur gaans (= 1 en een kwart uur) verwijderd van de *Brugse Vaart*. Het gaat om abelen, eiken, beuken, linden, platanen en fijne sparren van alle slag en grootte, alsook om appel- en perenboompjes, en elzenplantsoenen.

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE IN VINKT (GvG van 12 oktober 1795)

In de herberg van de weduwe van Franciscus van Wambeke te Vinkt heeft op de woensdagen 7 en 21 oktober 1795 de openbare verkoping plaats van een hofstede met bijhorende landerijen, bossen en meersen, gelegen binnen Vinkt, samen ruim 16 bunderen groot, palende (o.m.) aan de gronden van *het Marquettengoed*; nog tot kerstavond 1795 gebruikt door Ignatius van de Velde.

Inlichtingen bij notaris-procureur le Reverand te Gent (bij de Groenen Briel).

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE MET LANDERIJEN IN MEIGEM EN DE VIS-SERIJ IN DE KALENE

(GvG van 5, 12 en 19 november 1795)

In de herberg van Gillis Campe heeft op 7 en 21 november 1795 te Meigem een verkoping plaats van diverse goederen, gespreid over tien verschillende kopen.

Kopen I tot IV: een behuisde en beschuurde hofstede, gelegen te Meigem, in erf 2 bunderen 618 roeden groot, gereguleerd in vier kopen. De hofstede wordt nu gepacht door Lieven Schepens voor een termijn van negen jaren, ingegaan op kerstavond 1790 (jaarpacht: 22 £ gr.).

Koop V: een partij land, 1 bunder 558 roeden groot, liggende met de noordkant jegens de kouter van *het Goed van Poelaere*.³

Koop VI: een partij bos, 600 roeden, groot, genaamd *de Melkmuyle*.

Koop VII: een aanpalende partij meers.

Koop VIII: een partij land met wat bos, 1 bunder 743 roeden groot.

Koop IX: een partij meers of weide, 1 bunder 167 roeden groot.

Dit alles, behalve het bos onder koop VI, wordt voor een termijn van negen jaar (ingegaan op kerstavond 1790) gepacht door de weduwe en hoirs van Gillis Baudonck, mét de hofstede *het Goed van Poelaere*.

Koop X: een partij land van 1 gemet groot, alsook de **visserij** in de stroom van *de Caelene*, met recht op een "hiltgeweire" (fuik voor de visvangst), actueel gepacht door Bauduin Bogaert.

Inlichtingen bij de Gentse procureurs van de Schepenen van Gedele, m.n. de Wever en vander Straeten.

VERKOPING VAN EEN KLEINE HOFSTEDE IN HANSBEKE

(GvG van 9 en 16 november 1795)

Te Hansbeke in de herberg *by de Vaerd* van Pieter Francies la Ros wordt op 10 en 24 november 1795 publiek verkocht: een behuist hofstedeken, gelegen in *de Hamme-straete* in Hansbeke, 400 roeden groot, gebruikt door Pieter Francies van de Walle, benevens drie partijen land, de eerste twee

³ Over de oudste geschiedenis van dit goed (vanaf 1364) zie: Noël Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse hoeven*, dl. 2, Gent, Federatie voor Toerisme, 1988, pp. 396-397.

gelegen in de voormelde *Hamme-straeete* en de derde tegen den *Traegel van de Vaerd*, en resp. genaamd *het Kleyn Velde-Bulksken*, den *Ley-meersch* en *het Kleyn Lange Stuksken*, gebruikt door Pieter Provyn.

BOMENVERKOPING IN LOTENHULLE EN AALTER

(GvG van 12 en 16 november 1795)

Advertentie voor de publieke verkoping van bomen: Jan de Roo, op het *Goed ter Lucht* in Lotenhulle, en Lieven Claeys, wonende in Aalter *by den Grooten Zauter (sic)*, zijn voorzien van een “ongehoord grooten nomber” van eiken stekken en plantsoenen, evenals van beuken en achtkante populieren, abelen, essen en polder-populieren.

VERKOPING VAN TWEE KLEINE HOFSTEDEN IN POESELE

(GvG van 16 en 19 november 1795)

In de herberg *het Wethuys* op *het Dorp* van Poesele, bij de weduwe van Francies Vermeiren, worden op 24 november 1795 openbaar verkocht: twee differente hofstedekens met hun gebouwen, alle in steen, met 7 gemeten medegaande gronden, beplant met bomen, in pacht gebruikt door Lieven van Laecken en Pieter Francies Pynaert, resp. nog tot kerstavond 1795 en dito 1796.

Inlichtingen bij notaris Constantin de Wever in Gent (Peperstraat).

BODENDIENST-UIT-GENT VOOR LOTENHULLE EN OMLIGGENDE

(GvG van 7 december 1795)

“Men laet weten aen het publiek, dat den bode van Ruysselede, Poucques, Loo-Ten-Hulle, Canegem en omliggende prochiën, gelogeerd hebbende in *den Witten Leeuw* op de Gers-Leye (= Graslei in Gent), alsnu logeerd by A.J. Verpoest, koopman en kruidedeeler in de Drabstraete tot Gend, alwaer de kasse voor de brieven uythangt en de commissiën aenvaerd worden.”

1796

VERKOPING VAN DE HERBERG 'HET LAND VAN NEVELE' IN HANSBEKE

(GvG van 7 en 11 januari 1796, of 17 en 21 nivôse jaar IV)

Op 31 december 1795 en 14 januari 1796 wordt in Hansbeke, in de herberg van baas Pieter Francies Laros *op de Brugsche Vaerd*, de openbare verkoping gehouden van een schone en welgesitueerde herberg, onlangs nieuw gebouwd, genaamd *het Land van Nevel*, gelegen in Hansbeke *ontrent het Velt*, in erf ongeveer 1 gemet groot, verdeeld over twee kopen. Het pand

heeft een “favorabele situatie” en is aldus dienstig voor brouwerij, stokerij en andere functies. Samen ingesteld op 244 £ gr. wisselgeld.
Inlichtingen bij Jacobus de Winter, kosten en beëdigde prijzer in Hansbeke.

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE IN HANSBEKE

(GvG van 1 en 15 februari 1796, of 12 en 27 pluviôse jaar IV)

Op donderdagen 11 en 18 februari 1796 heeft, in de herberg van herbergier Pieter Francies Laros *op de Brugsche Vaerd*, de publieke verkoping plaats van een schone en welbebouwde hofstede te Hansbeke op de wijk *Kippendonck*, ruim 10 bunderen groot, bestande in extra goede zaailanden, meersen en bossen, actueel in pacht gebruikt door Francies de Meyer. Inlichtingen bij notaris en ontvanger A.J. Facon in Gent (bij het gewezen Princenhof).

VERKOPING VAN EEN WOONHUIS IN POEKE

(GvG van 11 februari 1796, of 29 pluviôse jaar IV)

Te Poeke, in de herberg *het Wethuys*, wordt op 22 februari publiek verkocht: een huis met twee etages, zeven jaar geleden (= 1789) uit de grond nieuw gebouwd, met annex een paardenstal en andere gerieflijkheden, staande op een erf van 100 Gentse roeden, gelegen *dichtby het Kasteel* ten voorhoofde op *Poeke-Plaetse*, dienstig tot allerlei functies en neringen, gebruikt door A. Steyaert, koopman, lakensnijder en kruidenier. Vrij vanaf 1 mei e.k.

Inlichtingen bij baljuw van Doorne in Poeke.

STERFHUIS IN HANSBEKE

(GvG van 22 februari, 7 en 21 maart 1796, of 3 en 17 ventôse en 1 germinal jaar IV)

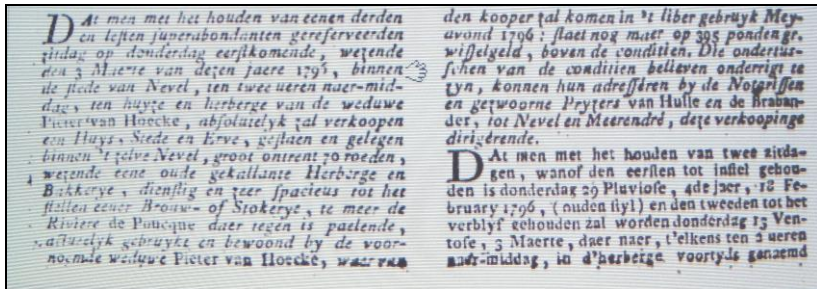
Jacques Philippus Steyaert, griffier-prijzer te Hansbeke, richt een verzoek tot de Municipaliteit van Bellem en Schuervelt, in zijn hoedanigheid van rendant en “uitreder” van het sterfhuys van Jacquemijntjen van Renterghem, dochter van Pieter van Renterghem en van Janneken Martens, overleden op 5 mei 1793 te Hansbeke (onder het ressort van de bovengenoemde heerlijkheid van Bellem en Schuervelt). Hij vraagt de toelating om een oproep tot de erfgenamen te publiceren.

VERKOPING VAN EEN HERBERG-EN-BAKKERIJ IN NEVELE

(GvG van 29 februari 1796, of 10 ventôse jaar IV)

Op donderdag 3 maart 1796 wordt in Nevele, in de herberg van de weduwe Pieter van Hoecke, openbaar verkocht: een huis, stede en erf, gestaan en gelegen binnen Nevele, omtrent 70 roeden groot. Het gaat om een oude, goed beklante herberg en bakkerij, zeer spacieuus en dienstig voor brouwerij of stokerij, want palende tegen de riviere *de Poucque*. Actueel bewoond door de voornoemde weduwe Pieter van Hoecke. Vrij vanaf 1 mei a.s. Instel op 395 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij de notarissen en gezworen prijzers (= schatters) van Hulle in Nevele en de Brabander in Merendree.

DINSDAG-JAARMARKTEN IN NEVELE

(GvG van 22 augustus en 1 september 1796, of 5 en 15 fructidor jaar IV)

Vanwege de "Administratie Municipael" van het kanton Nevele wordt meegedeeld dat zij "met consent" [van de Overheid] binnen de commune van Nevele zullen oprichten "twee luysterlyke Feesten ofte Jaer-Mercten". Een daarvan zal plaats hebben op de eerste dinsdag van september en de andere op de eerste dinsdag van juni. In het vooruitzicht daarvan wordt gemeld dat "op de jaermercten welkom zyn: paerden, koeien, varkens, graenen en andere koopmans-waeren".

VERKOPING VAN LANDERIJEN EN EEN MEERS IN NEVELE

(GvG van 22 en 29 augustus 1796, of 5 en 12 fructidor jaar IV)

Op 24 augustus en 7 september 1796 wordt een openbare verkoping gehouden in de herberg van Joseph Meganck (zoon van wijlen Geeraert Meganck en diens weduwe Catharina Hanssens). De verkoping betreft een aantal gronden, gelegen in Nevele ten westen van de kerk.

Koop I: een partij land, genaamd *het Bunder*, ca. 900 roeden groot, palende O. de *Biebuyck- straete*.

Koop II: een partij land, genaamd *de Vier Gemeten*, ca. 1200 roeden groot.

Koop III: een partij land, genaamd *het Lavette-stuk*, ca. 700 roeden groot.

Koop IV: een partij land, ca. 900 roeden groot, palende aan de 3^e en de 5^e koop.

Koop V: een partij land, ca. 500 roeden groot, palende N. aan de voorgaande koop.

Koop VI: een partij meers, 252 roeden groot, gelegen in de wijk *Oossche*, doorsneden door *het Vaerdekens*, palende daaraan Z.O. de *Pouke-beke*.

Inlichtingen in de voornoemde herberg.

EEN BOS TE KOOP IN SINT-MARIA-LEERNE

(GvG van 10 oktober 1796, of 19 vendémiaire jaar V)

Op donderdag 22 vendémiaire jaar V, of 13 oktober 1796, wordt in Leerne ten huize van Lieven Pypaert (d.i. in de herberg *het Hoog-Huys*) openbaar verkocht: een partij bos, 4 gemeten groot, gelegen in Sint-Maria-Leerne.

OPRICHTING VAN EEN SCHOOL IN VINKT

(GvG van 24 oktober 1796, of 3 brumaire jaar V)

De burgers Bogaert en Herbaut, wonende in Vinkt (kanton Deinze), maken aan het publiek bekend dat zij hebben “opgericht een School, in welke men leert lezen, schryven, cyferen, de spelkonste”, etc. Zij houden ook pensio-nairen. Volle pension kost 25 £ gr. en half-pension 24 guldens per jaar. Zij beloven dat de kinderen met de grootste zorgvuldigheid zullen behandeld worden.

EEN BOS TE KOOP IN MEIGEM

(GvG van 24 november, 1 en 8 december 1796, of 4, 11 en 18 frimaire jaar V)

Benedictus van Wonterghem zoon en erfgenaam ten sterfhuize van de Deinse weduwe van Louis van Wonterghem) stelt te koop: een schoon bos met de houtkap van twee jaar, ca. 8 à 9 gemeten groot, gelegen in Meigem, waarop ongeveer 1200 schone bomen staan, grotendeels eiken, waarvan er al verscheidene kapbaar zijn, “metende in de koorde rond de zes voeten dikte”. Inlichtingen bij boswachter Lieven Scheyens aldaar.

1797

TWEEDE JAARMARKT IN NEVELE

(GvG van 10 oktober 1796, of 19 vendémiaire jaar V)

Door de "Administratie Municipal" van het kanton Nevele wordt meege-deeld dat "zy opgeregt hebben binnen de commune van het zelve Nevele, hoofdplaetse van hetzelfde Canton, twee luysterlyke Feesten of Jaer-Merkten", waarvan de tweede zal plaats hebben op derde Sinksendag eerstkomende, nl. 18 prairial jaar V of 6 juni 1797 (oude dateerstijl). Worden daartoe geïnviteerd "alle kooplieden van alderhande koopmans-waeren en bestiaelen (...), verzekert zynde door de gewoonelyke groote toekomst van het volk, van een goed vertier".

VERKOPING VAN HOFSTEDEN, LANDERIJEN EN BOSSEN IN HANSBEKE

(GvG van 12, 26 en 29 juni 1797, of 24 prairial, 8 en 11 messidor jaar V)

Op 12 juni en 6 juli 1797 wordt, op verzoek van de erfgenamen van Geeraert Standaert, een openbare verkoping gehouden ten huize van herbergier Pieter Francies Laros op *de Vaerd* in Hansbeke. Er zijn 34 kopen in totaal, waaronder de meeste goederen (kopen 1-4 en 12-29) in Hansbeke gelegen zijn.

Koop I: het noordelijk deel van een beschuurde hofstede in Hansbeke, met de fruitbomen en een partij land, 882 roeden groot; staat ingesteld op 250 £ gr. wisselgeld (= w.g.).

Koop II: het zuidelijk deel van diezelfde hofstede, met schone gebouwen en duivenkeet en twee partijen land, samen 1209 roeden groot; staat op 310 £ gr. w.g.

Koop III: een hofstede met een partij land, 782 roeden groot; staat op 204 £ gr. w.g.

Koop IV: een schone partij land, ten W. van de hofstede gelegen, 461 roeden groot; staat op 90 £ gr. w.g.

De goederen I tot IV zijn gelegen in de *Veldstraete naer Bellem*, tegen en omtrent *het Kasteel van Hansbeke* en palende aan gronden van de heer van de Woestyne d'Hansbeke.

Kopen V tot XI: zeven partijen land, gelegen te Bellem op de wijk *Spildoorn*.

Koop XII: een "forestjen met boomen" in Hansbeke, 42 roeden groot; staat op 10 £ gr. w.g.

Kopen XIII en XIV: twee partijen tarweland in Hansbeke, resp. genaamd 't *Waterlat* (groot 400 roeden) en *den Ouden Gragt* (536 roeden); ingesteld op resp. 87 en 175 £ gr. w.g.

Koop XV: een hofstede in Hansbeke op de wijk *Kippendonck*, bewoond door Joannes Wille en Herman van Vynckt (jaarpacht samen: 10 £ gr.), 343 roeden groot; staat op 121 £ gr. w.g.

Koop XVI: een partij land in Hansbeke, gebruikt als voren, 507 roeden groot; staat op 127 £ gr. w.g.

Koop XVII: een hofstede in Hansbeke in dezelfde wijk (= *Kippendonck*), bewoond door Jooris de Meester (jaarpacht: 20 £ gr.), 780 roeden groot; staat op 62 £ gr. w.g.

Koop XVIII tot XXI: vier partijen land in Hansbeke, resp. 350 roeden, 303 roeden (genaamd *den Zoeten-Bulck*), 321 roeden (genaamd *den Logtink-Bulck*) en 450 roeden (genaamd *het Coormans-Stuk*) groot; staan resp. op 62, 70, 75 en 97 £ gr. w.g.

De kopen XVII tot XXI liggen in één blok bijeen en worden gezamenlijk gebruikt door Jooris de Meester voornoemd.

Koop XXII: een onlangs nieuwgebouwd huis, “zeer commodieus voor alle commercien”, staande “ontrent *het Dorp* van Hansbeke *aen den Meulen*”, met het medegaande erf 368 roeden groot; staat op 268 £ gr. w.g.

Koop XXIII: een partij land, 340 roeden groot, gelegen te Hansbeke in de *Hammestraete*; staat op 70 £. gr. w.g.

Koop XXIV: een schone partij eikbos met kapbare “*taille*”, 459 roeden groot; staat op 70 £. gr. w.g.

Koop XXV: een partij land, 583 roeden groot; staat op 60 £. gr. w.g.

De voorgaande drie partijen (23-25) zijn in één blok gelegen en palen aan de gronden van de heer van de Woestyne d’Hansbeke, Pieter Sutterman en anderen.

Koop XXVI: een hofstede, 245 roeden groot, bewoond door Marten Lomme; staat op 61 £ gr. w.g.

Koop XXVII: nog een andere hofstede, 159 roeden groot, bewoond door Guillaume Belsens en Verhey; staat op 62 £ gr. w.g.

Koop XXVIII: een partij land, 161 roeden groot; staat op 28 £ gr. w.g.

Koop XXIX: een partij land, genaamd *het Oost-Meerselken*, 134 roeden groot; staat op 34 £ gr. w.g.

De voorgaande vier kopen (26-29) liggen allemaal in één blok bijeen.

Kopen XXX tot XXXIV: vijf verschillende renten; er wordt niet vermeld ten laste van welke personen, noch op welke goederen de renten eventueel bezet zijn.

Inlichtingen bij de burgers de Langhe (Bellem), de Brabander (Merendree), notaris van Wambeke (Zomergem) en Antone van Maldeghe (Hansbeke).

VERKOPING VAN EEN SPEELGOED EN EEN HOFSTEDE IN HANSBEKE

(GvG van 27 juli 1797, of 9 thermidor jaar V)

Op 5 en 19 juli en 2 augustus 1797 wordt, op verzoek van de weduwe en de erfgenamen van Pieter Judocus Martens die in 1795 in Hansbeke overleden is, ten huize van herbergier Pieter Francies Laros *op de Brugsche Vaerd* in Hansbeke een openbare verkoping gehouden, waarin verkocht zal worden (in zeven kopen, met mogelijkheid tot accumulatie): een “huys van plaisance” met de remisen, hovingen, fruitbomen en hagen, rondom omweld, “zeer commodieus zoo voor brouwerije, stokerije als tot het houden van eene Fransche Schole”. Het gaat om het gewezen “speelgoed” van Jacques Oratian Radelguez Devora y Vega; en er wordt gewezen op de gunstige ligging, niet ver van *de Brugsche Vaerd*, *op den grooten weg* naar Ruiselede en Tielt, alsook naar Nevele en Deinze”. Wordt eveneens verkocht: een hofstede, met de woning, schuur, stallen enz., gestaan en gelegen te Hansbeke, samen omtrent 12 gemeten groot met boomgaard, hovingen, dreven en wallen, alsook de medegaande landerijen en bossen, benevens de grond waar de kapel op staat en het huis annex, palende N. en W. de voornoemde straten, en Z. de landerijen van burger van Hoobrouck de Mooregem en anderen.

Inlichtingen bij de burgers J.P. Steyaert en Jacobus De Winter, ex-griffier en koster in Hansbeke.

DERDE JAARMARKT IN NEVELE

(GvG van 21 en 28 augustus 1797, of 4 en 11 fructidor jaar V)

Op 5 september 1797 wordt, reeds voor de derde maal, een jaar- en paardenmarkt gehouden in Nevele. De organisatoren wijzen erop dat “de twee gepasseerde jaer- en peirdemarkten geweest zyn van een goed succes en vertier, zoo in beesten als in alle andere koopmans-waeren”. Het bericht is gesigneerd “Galens, Presid[ent] C.J. Carbonelle”.

VERKOPING VAN EEN SPEELGOED MET HOFSTEDE IN MERENDREE

(GvG van 30 oktober, 6 en 13 november 1797, of 9, 16 en 23 messidor jaar VI)

Op 6 en 20 november 1797 wordt in *het Wethuys* bij Jacobus Baillieul in Merendree een publieke verkoping gehouden. Verkocht worden:

Koop I: een speelgoed met hofstede, 3 gemeten groot met de boomgaard, hof en land daarachter gelegen, staande op de wijk *Durmen* in Merendree, alsook nog vier medegaande partijen land op *Melden kauter* en in *de Bisdonken*, samen meer dan 3 gemeten groot. Het speelgoed is gebruikt ge-

weest door wijlen procureur Jan Schelstraete en de hofstede door Pieter Bauwens, nog tot kerstavond 1797.

Koop II: nog een partij land, gelegen als voren, genaamd *het Elseken*, omtrent 1 gemet groot, palende, Z. Jan Wassenhove, W. Jan Dobbelaere, N. Geeraerd Schauwenberghe en O. mr. Schoorman, gebruikt door Frans Verplaetsen, nog tot kerstavond 1797.

Koop III: twee partijen bos in Merendree, genaamd *het Veld*, samen omtrent 4 gemeten groot, palende aan de goederen van de procureur de Rouck en Vreese, onverpacht.

Inlichtingen bij Pierre Benoit le Reverand en advocaat-notaris B.J. Heyse, beiden te Gent (resp. omtrent den Groenenbrielse en bij het gewezen Vrouwenbroedersklooster).

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE IN LOTENHULLE

(GvG van 18 december 1797, of 28 frimaire jaar VI)

Op 23 december 1797 wordt te Lotenhulle, ten huize van Laureyns Serweytens, publiek te koop gesteld: een schone, welgelegen, behuisde en beschuurde hofstede, met de medegaande gronden (voor het grootste deel tarwelanden), ca. 12 bunderen groot, gestaan en gelegen in Lotenhulle “digte jegens het gescheed” (= de grens) van Lotenhulle en Poeke, toebehorende aan de “gemene hoirs” van wijlen Joannes van Branteghem; geregeld in 13 kopen. Ingesteld samen op 1508 £ gr. wisselgeld. Onmiddellijk vrij voor gebruik.

1798

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE EN LANDERIJEN TE SINT-MARTENS-LEERNE

(GvG van 15 en 22 februari en 1 maart 1798, of 27 pluviôse, 4 en 11 ventôse jaar VI)

Op 19 februari en 7 maart 1798, in de herberg van Jacobus Mestdag op het dorp van Sint-Martens-Leerne, worden de volgende goederen openbaar verkocht:

Kopen I tot XXXV: een schone, remarkabele behuisde en beschuurde hofstede, met de stallen en andere gebouwen, groot omtrent 24 bunderen met de allerbeste landerijen en Leiemeersen, alle gelegen in Drongen, Sint-Maria-Leerne en Sint-Martens-Leerne, in pacht gebruikt door Emanuël van Nevel (jaarpacht: 123 £ gr.), nog tot kerstavond 1800.

Koop XXXVI: een partij land in Sint-Martens-Leerne “aen het *Blauwpoort-straatjen*”, groot 200 roeden, gepacht door de voornoemde Emanuël van Nevel (jaarpacht: £ 6-10-0 gr.).

Kopen XL en XLI: twee partijen land in Sint-Martens-Leerne, resp. genaamd *het Langestuk* en *de Strepe*, samen 5 gemeten groot, gepacht tot kerstavond 1802 door Pieter Frans van den Bossche (gezamenlijke jaarpacht: £ 11-10-0 gr.).

Inlichtingen ten kantore van Jan Francies Hacquart te Gent (bij de gewezen Jezuïeten)

DEPORTATIE VAN DE PASTOORS VAN AALTER, NEVELE EN HANSBEKE

(GvG van 19 februari 1798, of 1 ventôse jaar VI)

Het “Directoire Exécutif” (of Uitvoerend Bewind) in Parijs, bij besluit van 14 pluviôse jaar VI, “in aandacht nemende dat de onder genoemde gedeclareerde vyanden van het Gouvernement zyn, wiens wetten zy hebben getragt te doen veragten; dat by gevolg van hunne fanatieke leering en contre-revolutionnaire grondstelsels zy zouden ophouden de ruste storen van het Département van de Schelde; BESLUIT, dat zullen gedeporteert worden *(volgt dan een lijst van een dertigtal pastoors, waarvan we slechts een drielstal streekgenoten vernoemen)*:

23: Jan Baptist van Keerbergen, deken te Aalter (hier als “Haeltert” vermeld);

28: Eugenius Sommers, pastor tot Nevele;

29: Jan van Baeten, pastor van Hansbeke.

VERKOPING TE LANDEGEM

(GvG van 26 februari en 8 maart 1798, of 8 en 18 ventôse jaar VI)

Op 27 februari en 14 maart 1798, in de herberg van François Lootens op *het Dorp* in Landegem, worden - in 25 verschillende kopen - de volgende goederen openbaar verkocht, gelegen in Nevele, Lotenhulle en Drongen:

Kopen I tot XVI: een behuisde en beschuurde hofstede, met 12 bunderen beste land en meersen, gestaan en gelegen in Landegem *in den Arend-Hoek*, en twee partijen land in Nevele, benevens nog een bos van 1 bunder 145 roeden te Lotenhulle aan *het Meulestraatje*, samen gepacht door Joseph van Vinckt (jaarpacht: 69 £ gr.).

Kopen XVII tot XIX: drie partijen bos (resp. 775, 414 en 171 roeden groot) te Lotenhulle *in de Breemeerschen*.

Kopen XX tot XXIV: vijf partijen bos te Nevele, vier ervan genaamd resp. *den Exeldam-bosch* op de noordgrens met Lotenhulle (419 roeden groot),

den Mageren Bosch (1 bunder 128 roeden), *den Bilk-Bosch* (1 bunder 319 roeden), en *den Hultems-bosch* (496 roeden) in *Braemdonk*.

Koop XXV: een behuisde hofstede te Drongen in *de Raepstraete*, 1 bunder groot, gebruikt door Pieter Slock.

Inlichtingen bij de ex-griffier [Charles Philippe] Minne in Nevele.

VERKOPING VAN MAAIMEERSEN IN SINT-MARIA-LEERNE

(GvG van 5 maart 1798, of 15 ventôse jaar VI)

Op 7 en 21 maart 1798 worden in de herberg van Jacobus Mestdach op het Dorp te Sint-Martens-Leerne openbaar verkocht: twee partijen maaimeers in *de Ley-meerschen* te Sint-Maria-Leerne:

Koop I: een partij maaimeers te Sint-Maria-Leerne in *de Ley-meerschen*, genaamd *de Acht Honderd Roeden*, in *de Wateringe van Duale*, palende O. *de Leie*, 727 roeden 83 voeten groot.

Koop II: nog een partij maaimeers, gelegen als de voorgaande, genaamd *het Wiel aen de Leye*, palende O. *de Leye*, groot 159 roeden 72 voeten; beide meersen zijn actueel niet verpacht.

Inlichtingen bij de ontvanger Livinus van Crombrughe in Gent (Geldmunt).

VERKOPING IN LANDEGEM

(GvG van 5, 12 en 22 maart 1798, of 15 en 22 ventôse en 2 germinal jaar VI)

Op 12 en 24 maart 1798 wordt in de herberg van Francies Lootens te Landegem een openbare verkoping gehouden van een aantal goederen, gelegen in Nevele, Lotenhulle en Grammene.

Kopen I en II: een behuisde hofstede, genaamd *de Braemhofstede*⁴, gelegen te Nevele in de wijk van *Braemdonk*, met een partij land, samen 1022 roeden groot, gepacht door de weduwe Pieter Maenhaut.

Kopen III tot V: een behuisde hofstede, genaamd *den Bunderplas*, ook gelegen te Nevele, met twee partijen land, samen 5 gemeten 253 roeden groot, gepacht door Francies de Meyer.

⁴ Zie N. Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse hoeven*, Gent, Federatie voor Toerisme, dl. 1, 1977, p. 63. De auteur situeert het 'Goed te Braemdonck' in de noordwestelijke hoek van de gemeente en vermeldt slechts één enkele archivalische bron (uit 1475).

Kopen VI tot XIV: omtrent 15 gemeten bos, gelegen in Lotenhulle, palende resp. aan *de Malsemstraete*, *Axeldammestraete*, *Meulestraete*, mr. Camberlyn, de hoirs van Joannes Loentjens en anderen.

Koop XV: een partij jong bos, omtrent ½ bunder groot, gelegen in Grammene, palende O. en W. mr. Ferdinand Emanuel van Hoobrouck, gepacht door Philippe Albert de Smet.

Inlichtingen bij Jan Francies Haquart in Gent (Voldersstraat).

VERKOPING VAN MAAIMEERSEN IN SINT-MARIA-LEERNE

(GvG van 15 en 19 maart 1798, of 25 en 29 ventôse jaar VI)

Op 7 en 21 maart 1798 worden in de herberg van Jacobus Mestdach, wonende “aen de kerke” te Sint-Martens-Leerne drie partijen maaimeers in *de Ley-meerschen* te Sint-Maria-Leerne openbaar verkocht:

Koop I: een partij maaimeers, genaamd *de Zeven Honderd Roeden*, palende N. *de Leye*, O. Karel Volkaert, Z. mr. van Borst en W. *het Meygems Gemet* en mr. Sandeling, groot in grond 700 roeden, tot kerstavond in pacht gebruikt geweest door Bernardus Meganck, en nu onverpacht;

Koop II: een partij maaimeers in Sint-Maria-Leerne in *de Ley-meerschen*, genaamd *de Twee Honderd Roeden*, palende O. mr. Sandeling, groot 200 roeden, tot kerstavond in pacht gebruikt geweest, maar nu onverpacht

Koop III: nog een partij maaimeers, gelegen als de twee voorgaande, genaamd *het Wiel aen de Leye*, palende O. *de Leye* en N. de weduwe Joost van Nevel en de douairière Triest, 139 roeden 72 voeten groot.

Inlichtingen bij de ontvanger Livinus van Crombrughe in Gent (Geldmunt).

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE IN VINKT

(GvG van 22, 26 en 29 maart 1798, of 2, 6 en 9 germinal jaar VI)

Op zaterdagen 24 maart en 7 april 1798, bij herbergier [van] Wambeke in Vinkt, wordt openbaar verkocht: een hofstede met schuur, stalling en andere gebouwen, met de medegaande landen meer dan 10 gemeten groot; gepacht door Francies de Clercq voor een periode van 9 jaar, ingegaan op kerstavond 1793 (jaarpacht: 23 £ gr.). Inlichtingen bij Olivier Jan de Smedt in Gent (Sint-Pietersnieuwstraat).

DE ERFENIS VAN MARIA JACOBIE WIEBAU, OVERLEDEN IN HET SINT-BLASIUS-HOSPITAAL IN DEINZE

(GvG van 5 en 19 april, 3 en 17 mei 1798, of 16 en 30 germinal, 14 en 28 floréal jaar VI)

Maria Jacoba Wiebau, ca.1708 in Oostende geboren als dochter van Joannes Wibau en Joanna Sonnee (of Sonnie), overleed - 86 jaar oud - op 15 oktober 1794 te Deinze in het Sint-Blasius-Hospitaal en werd 's anderen-daags in de O.-L.-Vrouwekerk begraven. Ziehier haar voorouders:

kw. 2. Jean Wybau Jr., x 3. Jeanne Sonnée (° Brugge 1684); 4. Jean Wybau sr., x 5. Magdelaine de Sterckere; 6. Jean Sonnée, x 7. Antoinette Cornelis; 14. Josse Cornelis, x 15. Susanne de Waegenaere. In deze advertentie wordt melding gemaakt van een vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent, dd° 17 frimaire jaar VI, en van de daarop volgende overeenkomst, te Deinze gesloten op 19 ventôse jaar VI, tussen Charles Philippe Martens (ex-hoogbaljuw en ex-notaris te Deinze, als executeur testamentaire van de erflaatster) en haar erfgenamen. De lijst der erfgenamen is vrij uitgebreid, maar we beperken ons hier tot de hierna genoemden, met als hun gemeenschappelijke gevolmachtigde F. François van der Piete; het gaat om Jean Cornelis in **Meigem**, Anne Marie en Baudouin Cornelis in **Zeveren**, Gaspard Cornelis in **Bachte**, François Haerincq (gehuwd met Marie Jeanne Strobbe) in Deinze, Jean Emanuel en Louise Cornelis, resp. in **Poeke** en **Zeveren**, Benoit Gellynk (uit hoofde van zijn vrouw Caroline Strobbe) in Deinze.

De erfgenamen-Cornelis zijn afstammelingen van het echtpaar Josse Cornelis x Susanne de Waegenaere, de hiervoren vermelde kwartieren 14 x 15 van wijlen Maria Jacoba Wybau.

VERKOPING VAN ZAAILAND IN MEIGEM

(GvG van 19 en 26 april en 3 mei 1798, of 30 germinal, 8 en 14 floréal jaar VI)

Op 4 en 18 floréal wordt in de herberg van Jooris de Loof in Meigem openbaar verkocht: een partij van drie bunderen zaailand, gelegen in Meigem, palende aan de weg van Deinze naar Nevele; in huur gebruikt door Bau-duwyn Bogaert. Toewijzing geregeld in verscheidene kopen. Inlichtingen bij François Dominique de Bast in Gent (bij de Kouter).

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE IN LANDEGEM

(GvG van 4, 11 en 18 juni 1798, of 16, 23 en 30 prairial jaar VI)

Op 23 prairial en 7 messidor jaar VI, d.i. op 11 en 25 juni 1798, wordt in de herberg van Francies Lootens *by het Dorp* te Landegem een openbare verkoping gehouden van een schone, welgelegen hofstede, met een "huys van plaisance", motte, vijver, wallen, schuur, stallingen, bomen, hagen enz., meer dan 12 bunderen groot in land, bos en meers, alles in één blok gele-

gen te Landegem *op de Kapellen-Driesch by het Dorp*, actueel gepacht door Martinus de Witte (jaarpacht: 60 £ gr.); zijn pachtcontract loopt over 9 jaren, ingegaan op kerstavond 1792. Het speelgoed wordt gepacht door de weduwe Boddaert (jaarpacht: 8 £ gr.).

Worden ook verkocht: twee kleine cijzen, resp. gebruikt door de weduwe Verheye (3 £ gr. per jaar, expirerend op 10 oktober 1800) en door Philippe Cambier (£ 3-10-0 gr. per jaar), mitsgaders nog een partij “etslag” (vgl. et-groen, etweide), wel beplant, gebruikt door de weduwe van Pieter Lomme. Inlichtingen bij Jan Francies Hacquart in Gent (Voldersstraat).

VERKOPING VAN EEN HOFSTEDE IN LEERNE

(GvG van 18 en 28 juni en 5 juli 1798, of 30 prairial, 10 en 17 messidor jaar VI)

Op 7 en 21 messidor jaar VI wordt in de herberg van Jacobus Mestdag *op het Dorp* van Sint-Martens-Leerne openbaar verkocht: een behuisde hofstede met diverse partijen land, bos en meers, gelegen binnen Drongen, Sint-Martens-Leerne en Sint-Maria-Leerne, samen gepacht door de weduwe van Jacobus Heye (jaarpacht: 34 £ gr.) voor een termijn van 9 jaar, ingegaan op kerstavond 1791. Inlichtingen bij Jan Francies Hacquart in Gent (Voldersstraat).

VERKOPING VAN LAND OP BACHTE-KOUTER

(GvG van 23 en 30 juli, 2 en 6 augustus 1798, of 5, 12, 15 en 19 thermidor jaar VI)

In de herberg *de Grote Kogge* bij Lieven de Schepper in Bachte, langs *den aerdeweg van Gend op Deynze*, worden op 22 thermidor jaar VI openbaar verkocht: twee partijen land in Bachte *op de Kouter*. De eerste partij, gebruikt door de weduwe van Pieter Croyelle, is 595 roeden groot, palende Z. *het straetjen genaemd den gebuerlyken Weg* (= buurtweg). De tweede partij is 663 roeden groot, palende W. en Z. *het Groene Brouk-straetjen* (alhier medegaande, met de erop staande bomen). Deze tweede partij land wordt gebruikt deels door Emanuel de Paepe en deels door Jacobus Aelvoet (beiden in naarpacht van de voornoemde weduwe Croyelle, van wie het pachtcontract een einde neemt op 4 nivôse jaar VII).

Inlichtingen bij de burger le Maieur in Gent (op den Poel nr. 244).

HANDBOOGSCHIETING IN NEVELE

(GvG van 23 juli, 2 en 9 augustus 1798, of 8, 15 en 22 thermidor jaar VI)

Het bestuur van de Handboogschutters van Nevele nodigt "alle de liefhebbers van den Hand-Bogen" uit op een schutterswedstrijd "op een nieuwe peirssse", te houden op 22 fructidor jaar VI (of 8 september 1798) 's namiddags van 2 uur tot 7 uur. De loting voor de volgorde der schiet-beurten heeft plaats om 12 uur in de herberg, genaamd *Het Land van Nevel*, bewoond door J.B. Caens te Nevele. Er wordt geschoten "naer differente prys-vogelen", waaraan de volgende prijzen verbonden zijn: de oppervogel is 24 Franse kronen waard, elk van de beide zijvogels 12 Franse kronen en alle andere vogels 18 guldens in speciën. Ook worden twee speciale prijzen toegekend: een eerste vergulde zilveren medaille, ter waarde van 2 Vlaamse kronen, "aen die met meest luyster en teekens van eere onze schietinge zullen vereeren" en een andere vergulde zilveren medaille voor het van verst gekomen peloton. De pelotons, bestaande uit zes schutters elk, betalen een inleg van 18 guldens. Nevele krijgt peloton nr. 2 toegewezen en nog twee andere pelotons "volgens tour van loting, zonder vergeld". Indien 's avonds te 7 uur niet alle vogels afgeschoten zijn, wordt 's anderendaags om 8 uur het "schietspel" voortgezet tot 12 uur. Op de dagen der schieting wordt 's avonds een bal gegeven. De uitnodiging is ondertekend, met "Heyl en Broederlykheyd", door twee 'geautoriseerde' bestuursleden (voorzitter en secretaris), m.n. J. van Hoolant en Frans Meganck.

VERKOPING VAN GRONDEN IN VINKT

(GvG van 29 augustus, 13 en 27 september 1798, of 12 en 27 fructidor jaar VI en 6 vendémiaire jaar VII)

Op 15 en 29 fructidor en 8 vendémiaire jaar VII worden diverse landerijen verkocht in de herberg *den Keyzer* bij Karel Verhoyen te Vinkt *op de Plaetse*.

Koop I: achttien gemeten (zaailand, bos en meers), genaamd het *Goed ter Beken*⁵, gelegen binnen Vinkt *jegens de Ruysseledestraete*; in pacht gebruikt door Francies Peeters.

Koop II: eveneens achttien gemeten zaailand, met een weinig bos en wei-de, gelegen binnen Vinkt *ontrent de Plaetse*, genaamd het *Goed te Paps-*

⁵ Het *Goed ter Beken* en het *Goed te Papsvoorde* worden geen van beide vermeld bij N. Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse hoeven* (Gent, Federatie Toerisme Oost-Vlaanderen, 2 dln., resp. 1977 en 1988).

voorde⁶, gebruikt door Ignatius en Karel van Ooteghem, Pieter van Oost en Francies de Moor.

Inlichtingen in het kantoor van Olivier Jan de Smedt in Gent (Sint-Pietersnieuwstraat).

1799

VERKOPING IN LOTENHULLE

(GvG van 24 januari en 9 februari 1799, of 5 en 21 pluviôse jaar VII)

Op 8, 11 en 25 pluviôse jaar VII (d.i. 27 en 30 januari en 13 februari 1799) wordt in Lotenhulle, in de herberg *het Molken* (*sic* - lees: *Moleken*), bewoond door Joannes Serweytens, een openbare verkoping gehouden van een hofstede en landerijen, verdeeld over zeven kopen.

Koop I: een behuise en beschuurde hofstede te Lotenhulle, palende N. *de Straete*, O. de volgende partij, Z. de tweede volgende partij en W. *een Straetjen*, 311 roeden groot met het land ten zuiden ervan. Bij dezelfde koop horen ook nog: a. een partij land van 278 roeden groot, gelegen achter de voornoemde hofstede; b. een partij land, genaamd *het Kauterken*, 6 gemeten 43 roeden groot, ook palende aan de voornoemde hofstede.

Koop II: vier partijen land, samen 1060 roeden groot, naast elkaar gelegen ten noorden van de voornoemde hofstede, aan de overkant van de straat, met de erlangs staande dreef, palende O. de volgende koop en N. de vijfde koop.

Koop III: een partij land, 297 roeden groot, palende W. de voornoemde dreef en N. de volgende koop.

Koop IV: een partij bos, heide en land, samen palende Z. de voorgaande koop met de dreef, W. de volgende koop, O. *de straete naar het Nauterken* (*sic*), samen 630 roeden groot met de helft van de dreef ten westen.

Koop V: een partij vijver, bos en planterij, met de helft van de dreef ten oosten ervan, palende O. de voorgaande koop, Z. de tweede koop en N. de voormelde *straete naar het Nauterken* (*sic*), samen 625 roeden groot.

Koop VI: een partij bos (te voren twee partijen vormend, maar nu verenigd), genaamd *den Lyzen-Akker*, palende O. en Z. den burger Triest (*causa uxoris*), W. *een slag* en N. *het Kauterken* (onder de eerste koop begrepen).

⁶ Het *Goed ter Beken* en het *Goed te Papsvoorde* worden geen van beide vermeld bij N. Kerckhaert, *Oude Oostvlaamse hoeven* (Gent, Federatie Toerisme Oost-Vlaanderen, 2 dln., resp. 1977 en 1988).

De zes voornoemde kopen worden samen gepacht door Joannes Vermeersch, nog tot 4 nivôse.

Koop VII: nog binnen Lotenhulle een partij bos “met de taille van hout”, 580 roeden groot, palende O., Z. en N. de hoirs van raadsheer du Bois, W. *het Leeuwken* (?) en ook N. de hoirs van Gillis van der Donck; actueel onverpacht.

VERKOPING OF VERPACHTING VAN DE PASTOORSWOONST IN MEIGEM

(GvG van 13, 20 en 27 februari 1799, of 25 pluviôse, 2 en 9 ventôse jaar VII)

Men presenteert uit de hand te kopen of te verpachten, als patrimonieel goed, het woonhuis waar-in wijlen meester Joannes van Landeghem, gewezen pastoor van Meigem⁷, overleden is. De woonst wordt beschreven als “een groot, aanzienlijk en schoon nieuw woonhuis, met twee etages, bestaande in zes boven- en zes benedenplaatsen, met remisen en stallingen, en een grote schone tuin en boomgaard, rondom door een haag omgeven, met vele zeldzame en goede fruitbomen”. De woonst, die als “een fraai speelgoed” gebruikt kan worden, staat in Meigem, op een afstand van ¼ uur van Nevele en ¾ uur van Deinze.

Inlichtingen bij pastoor Pieters te Lochristi, of bij burger Carbonelle, secretaris te Nevele.

VERKOPING IN POESELE

(GvG van 15 en 22 maart 1799, of 25 pluviôse, 25 ventôse en 2 germinal jaar VII)

In de herberg *den Pauw* bij de weduwe Canoodt te Poesele wordt op 6 germinal een openbare verkoping gehouden van een hofstede en een partij land, verdeeld over zes kopen:

Kopen I tot V: een behuisde en beschuurde hofstede (waarvan de gebouwen, de fruitbomen en de hagen aan de pachter toebehoren) in Poesele, 6 ½ gemeten groot, palende bijna rondomrond aan de goederen van advocaat Caron en Heynderycx te Gent, begroeid met remarkabele eiken en andere bomen; zonder voorwaarde gepacht door François van Quickenborne.

⁷ Joannes - of Jan Bernard - van Landeghem (Nieuwkerken-Waas 13.11.1725 - Meigem 11.01.1798), priester gewijd in 1753, was in Meigem pastoor geworden op 1 februari 1766 en bleef dit gedurende 32 jaar, tot aan zijn dood op 72-jarige leeftijd.

Koop VI: een kleine partij land, ook in Poesele, 37 roeden groot, met een huis erop dat samen met de hagen en de fruitbomen aan de pachter toebehoort; gebruikt door Jan Baptist de Wilde (jaarpacht: £ 0-11-8 gr.).

VERKOPING VAN MAAIGRAS IN SINT-JANS-LEERNE

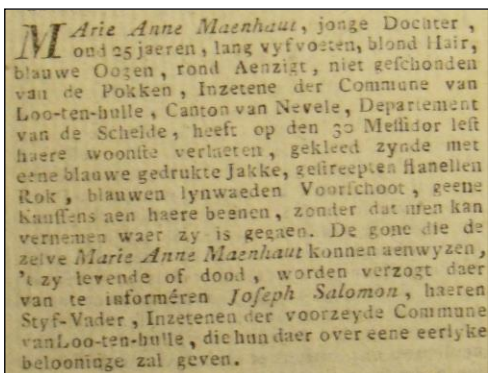
(GvG van 9 juli 1799, of 21 messidor jaar VII)

Op 29 messidor jaar VII, 's voormiddags, wordt een publieke verkoping gehouden van meer dan 50 gemeten extra-schoon maaigras, staande te Sint-Jans- of Maria-Leerne, in de Ley-meerschen en in Kooleghem-Ham. Vergaderen in de herberg van Joannes de Backer, wonende in Deurle tegenover de kerk.

VROUW VERMIST IN LOTENHULLE

(GvG van 5 en 9 augustus 1799, of 18 en 22 thermidor jaar VII)

Marie Anne Maenhaut, jonge dochter van 25 jaar oud, ingezetene van Lotenhulle, wordt vermist sedert 30 messidor jaar VII (of 18 juli 1799), toen zij haar woning verliet. Persoonsbeschrijving: vijf voeten lang, blond haar, blauwe ogen, rond aangezicht, niet geschonden door de pokken, gekleed met een blauwe gedrukte jakke, gestreepte flanellen rok, blauwe lijnwaden voorschoot, geen kousen aan haar benen. Men weet niet waarheen ze is gegaan. Eerlijke beloning voor wie enige informatie over de vermiste kan geven aan haar stiefvader, Joseph Salomon, te Lotenhulle.

Marie Anne Maenhaut, jonge Dochter, oud 25 jaeren, lang vyfvoeten, blond Hair, blauwe Oogen, rond Aenzigt, niet geschonden van de Pokken, Inzetene der Commune van Loo-ten-hulle, Canton van Nevele, Departement van de Schelde, heeft op den 30 Messidor leift haere woonste verlaeten, gekleed zynde met etne blauwe gedrukte Jakke, gestreepte flanellen Rok, blauwen lynwaeden Voorschoot, geene Kauffens aen haere beenen, zonder dat men kan vernemen waer zy is gegaen. De gone die de zelve Marie Anne Maenhaut konnen aenwyzen, 't zy levende of dood, worden verzogt daer van te informeren Joseph Salomon, haeren Styf-Vader, Inzetenen der voorzeyde Commune van Loo-ten-hulle, die hun daer over eene eerlyke belooninge zal geven.

OPROEP TOT DE ERFGENAMEN VAN EEN STERFHUIS IN NEVELE

(GvG van 22, 26 en 29 november 1799, of 1, 5 en 8 frimaire jaar VIII)

Charles Jacques Carbonelle, notaris in Nevele, maakt bij deze bekend dat op 21 september 1799 (of de 5e complémentaire dag van het jaar VII) in Nevele was overleden: de genaamde Cornelia Henrix, bejaarde dochter, omtrent 77 jaar oud. Zij was de dochter van Hendrik Henrix (kwartier 2) en Jacqueline Tallé (kw. 3), de kleindochter van Jan Henrix (kw. 4) en Catharine de Slé (kw. 5) en de achterkleindochter van Jan de Slé (kw. 10) en Marie

Beatis (kw. 11). Haar grootvader van moederszijde was Baptiste Tallé (kw. 6) en een andere van haar voorouders was ene Adriaen Rondack (kw. ??), meester-kleermaker in Gent, aldaar overleden op 7 mei 1732 en begraven in de kerk van Onze-Lieve-Vrouw-Sint-Pieters aldaar. Grootmoeder Catharine de Slé had nog een zuster, genaamd Cecilia de Slé, die gehuwd was met Nicolaas Vertruye sr. en dit echtpaar had twee zonen, Nicolaas Vertruye jr. (wonende in Keerbergen) en Frans Vertruye (kleermaker te Leuven, in de Perckstraete). Om al de eventuele erfgenamen hiervan op de hoogte te stellen, wordt deze drievoudige oproep in de GvG opgenomen.

1800

VERKOPING VAN RENTEN IN DEINZE EN LANDEGEM

(GvG van 4 en 7 februari 1800, of 15 en 18 pluviôse jaar VIII)

Op 16 pluviôse jaar VIII, of 5 februari 1800, wordt in Deinze door notaris Beyens een publieke verkoping gehouden in de herberg *den Gouden Appel* (bij herbergier Jan Frans van de Walle) op *de Markt*. Uit de nalatenschap van wijlen Joanne Horie, weduwe van Frederik de Keyser, te Deinze, worden de hierna beschreven renten verkocht:

Koop I: een rente van 500 £ gr. wisselgeld kapitaals (rente aan de penning 25 of 4%), ten laste van Jean François Desseyn, stoker en olieslager te Deinze, en bezet op een huis en erf, door de voornoemde Desseyn bewoond en gebruikt, staande ten voorhoofde op *de Fruitmarkt* in Deinze.

Koop II: een rente van 75 £ gr. wisselgeld kapitaals (rente aan de penning 25 of 4%), ten laste van Pieter van Leeuwen en Livyne Gevaert, zijn vrouw, wonende in Landegem, en bezet op hun goederen aldaar.

Kopen III tot V betreffen resp. een rente in Nederename en twee partijen land in Ename.

PASTORIEEL STERFHUIS TE LANDEGEM

(GvG van 7 en 27 februari 1800, of 18 pluviôse en 8 ventôse jaar VIII)

Met toestemming van de Nevelse vrederechter Maximilien François Sensie publiceren Martin Charles van Hulle, publiek notaris in Nevele, en de in Lotenhulle wonende Leo van Hulle, griffier van het Vredegerecht van Nevele, deze in het Frans gestelde oproep tot de erfgenamen van wijlen Bernard du Mortier, in leven pastoor (hier *ministre du culte* genoemd) van de parochie Landegem.

VERKOPING VAN GOEDEREN IN ZEVEREN

(GvG van 7, 14, 24 en 27 februari en 3 maart 1800, of 18 en 25 pluviôse, 5, 8 en 12 ventôse jaar VIII)

In de herberg *de Rooze* in Zeveren wordt op 28 pluviôse een publieke verkoping gehouden van een schone partij land aldaar, 4 gemeten groot, palende O. en Z. de goederen Lauretan en Heems, N. *den Dorpsweg* van Zeveren naar Meigem. Het land wordt actueel gepacht door Auguste van de Velde.

Inlichtingen bij notaris Louis van Damme in Gent (in het Gewat)

TWEE HOFSTEDEN TE KOOP IN MERENDREE

(GvG van 6 en 10 maart 1800, of 15 en 19 ventôse jaar VIII)

Op 24 ventôse jaar 8, of 15 maart 1800, wordt te Merendree *aen de brugge* in de herberg *het Lammeken* bij herbergier Jan Wyckaert een publieke verkoping gehouden van twee hofsteden in Merendree.

Kopen I tot XI: een welbebouwde en beplante hofstede, omtrent 5 bunderen groot met de medegaande landen en meers en 200 roeden bos, gestaan en gelegen te Merendree op de wijk van *Over-Poucke*, benevens een partij land in Landegem, bewoond en gebruikt door Carel Speeckaert, geregeld in elf verschillende kopen; vrij vanaf 4 nivôse jaar X (of kerstavond 1801). Samen ingesteld op 1100 £ gr. wisselgeld.

Koop XII: een welbebouwde hofstede, gelegen als voren in Merendree, *t'eynden den Langen Akker*, 200 roeden groot, vrij vanaf 11 floréal jaar X (of 1 mei 1802). Ingesteld op 132 £ gr. wisselgeld.

Inlichtingen bij Jean-François van Melle te Nevele en bij Martinus Standaert in Merendree.

VERKOPING VAN GOEDEREN IN LEERNE, BACHTE EN MEIGEM

(GvG van 10, 17 en 20 maart 1800, of 19, 26 en 29 ventôse jaar VIII)

Op 22 ventôse en 6 germinal jaar VIII worden te Maria-Leerne in de herberg *het Hoog-Huys* (bij Livinus Pypaert) publiek verkocht:

Kopen I & II: een partij land, nu bebouwd, en een partij meers, samen ca. 5 gemeten groot, gelegen in Bachte, aan *de Langebroekstraat*, gebruikt door Pieter Joan[n]es de Sloovere.

Kopen III & IV: een partij meers en een partij bos, in Maria-Leerne en in Meigem, gelegen aan de voornoemde *Langebroekstraat*, samen 1309 roeden groot, gebruikt door Joannes Francies de Dobbeleere.

Koop V: een partij zaailand, genaamd *het Galgenstuk*, gelegen te Bachte aan de herberg *den Ruyter*, 331 roeden groot, gebruikt door Jan Baptiste Wauters.

Koop VI: een partij zaailand, gelegen achter *den Ruyter* voornoemd, $\frac{1}{2}$ gemet groot, gebruikt door Emanuel Vermeiren.

Koop VII: een partij zaailand, gelegen binnen Bachte, aan de *Korte Veirstraete*, 278 roeden groot, gebruikt door de weduwe van Lieven van Bisbroeck.

Kopen VIII & IX: twee partijen meers aan de *Korte Veirstraete*, samen $1\frac{1}{2}$ gemet groot, gebruikt door Maximiliaen Phaele.

Kopen X tot XII: twee partijen meers, gelegen als voren *aen de Leye*, in de *Oost-Meirsch*, samen meer dan 3 gemeten groot, gebruikt door Pieter de Meyere en Joannes Baptiste Mestdag.

Kopen XIII tot XIX: een blok zaailand met een meers ten oosten daarvan, samen 11 gemeten groot, gebruikt door de voornoemde Joannes Baptiste Mestdag.

Koop XX: een partij zaailand, genaamd *den Beck*, gelegen bij de voorgaande partijen op de andere zijde van de straat, 425 roeden groot, gebruikt door dezelfde Joannes Baptiste Mestdag.

Kopen XXI tot XXIV: ca. 4 gemeten land, ten dele behuïsd, gelegen binnen Bachte aan de herberg *de Grote Kogge*; het land wordt gebruikt door Pieter van den Berghe fs. Guillielmi.

Kopen XXV tot XXXIII: zeven partijen zaailand en twee partijen meers, gelegen in Maria-Lerne op *den Lerne-Kouter* en in *Lerne-Meirsch*, samen meer dan 8 gemeten groot, alle gebruikt door Gabriël van der Plaetsen in Maria-Lerne.

Inlichtingen op het kantoor van Olivier Jan de Smedt in Gent (Sint-Pietersnieuwstraat).

Paul Huys, Drongen

VERWAARLOOSDE KAPEL IN DE IZEGEMSTRAAT VINKT KREEG OPNIEUW KLEUR: EEN STUKJE GESCHIEDENIS

Als een baken staat de veldkapel al sinds 1881 in het open landschap, op het einde van de Izegemstraat, nog net in Vinkt, naast de Zeverenbeek, bij de grens van Wontergem en Zeveren. Het waren Casianus Van de Castele en Nathalie Van Quathem, van de achterliggende hoeve, die in deze uithoek een kapel ter ere van O.L.V. van (Altijddurende) Bijstand B.V.O. bouwden. Het is een titel van Maria, die verwijst naar een Byzantijnse icoon met dezelfde naam. Het werd nadien een zeer populaire afbeelding. Van Cassianus Van de Castele is een doodsprentje bekend, waaruit blijkt dat hij op 3 augustus 1803 werd geboren en overleed in Deinze op 24 april 1895.

Waarom hij op er op hoge leeftijd toe kwam om nog een kapel te bouwen aan de ingang van zijn hoeve is niet zo duidelijk. Soms had dit te maken met een bepaalde gebeurtenis op die plaats. Mogelijk meenden een aantal mensen op die uithoek van Vinkt dat ze te ver van de parochiekerk woonden om vaak naar de mis te gaan en was een dergelijk kapelletje een alternatief en een mogelijkheid een rozenkrans te bidden te ere van de O.L.V. Zeker in de meimaand, de Mariamaand, gebeurde dit toen vaak. Dergelijke kapellen staan vaak aan een kruispunt van wegen of aan de oprit van de eigenaar. Tussen 1870 en 1895 zijn er in Vinkt niet minder dan vijf kapellen gebouwd die men kan betreden.

In 1929 werden hoeve en kapel aangekocht door Desiré Saelens. Oudere Grammenaars herinneren zich nog dat ze als kind in de lagere school jaarlijks op bedevaart gingen naar de veldkapel.

Er staan in de Izegemstraat, op het grondgebied van Zeveren, nog andere kapellen. De straat was een onderdeel van een eertijds belangrijke middeleeuwse handels- en bedevaartsweg tussen Antwerpen en Ieper (later naar Izegem).

Opvallend is dat de kapel door het Vrij Technisch Instituut (VTI) van Deinze als model werd gekozen voor de bouw van een identiek exemplaar in Bachte Grot.

In de jaren negentig zag het er slecht uit. De kapel, trouwens sinds 2014 opgenomen in de Vlaamse inventaris onroerend erfgoed, was door vanda-

len vernield en leeggeroofd. Dit is overigens de toestand van een hele reeks kapellen in de streek. Andere exemplaren worden nog steeds gekoesterd en onderhouden door de eigenaar of de lokale gemeenschap.

Wat bleef er over?

De neogotische kapel in Vinkt heeft een zadeldak met Boomse pannen en bekroond met een bekronend smeedijzeren kruis. De spitsboogvensters in de zijgevels waren dichtgemetseld, maar zijn nu terug geopend.

De voorgevel bestaat uit een spitsboogdeur (nu hoofdzakelijk in glas). De beide licht uitstekende pilasters naast de deuropening zijn versierd met een baksteenverband in visgraatvorm en worden halfweg doorbroken door een horizontaal geplaatste visgraatvorm van bakstenen van een donkergrijze soort. De pilasters zelf zijn bekroond met vooruitstekende roziger baksteentjes als kapiteel. De spitsboog van de deuropening heeft een driuplijst in smalle baksteentjes die de boogvorm volgt.

In de geveltop, onder de dakranden op de zijkanten en aan de voorzijde is een bakstenen aflijnende muizentand aangebracht en een arduinen ruitvormige steen, waar de namen van de opdrachtgevers vermeld staan.

Vrijwilligers namen het heft in handen

Astrid Demonie, weduwe van André Saelens, kreeg rond nieuwjaar 2015 de idee om de kapel te renoveren. "De restauratie is mijn eindwerk. Als ik dat tot een goed einde breng, kan ik gelukkig sterven", vertelde Astrid in Het Laatste Nieuws van 30 juni jl.

In februari 2015 besliste het stadsbestuur nieuwe riolering aan te leggen en de grond rond de kapel te verharderen met kasseien tot parkeerplaats. Dat is gebeurd.

Tal van vrijwilligers werkten mee aan dit project. Voor het voegwerk kon Astrid rekenen op de afdeling bouw van het VTI. Walter Desmet verzorgde het vloerwerk, Daniël Vercamer de beplaastring en Eddy Vervynck met de hulp van Jean-Paul Heyman de kleurrijke nieuwe glasramen. Marc Tack zorgde voor het nieuwe smeedijzeren hek en het kruis op het dak, Jozef Vanneste herschilderde het geheel en Mieke Vanroose herstelde het resterende O.L.V.-beeld. Astrid kreeg ook enkele indrukwekkende beelden cadeau, die nu op het altaar prijken.

De heropening en inwijding door deken Rudy Van Acker uit Deinze, opgeleusterd door de Koninklijke *Harmonie* 'Eendracht & Verbroedering' van Vinkt, gebeurde op 20 augustus 2015 in aanwezigheid van meer dan 200 belangstellenden.

Stefaan De Groote, Bachte-Maria-Leerne

Geraadpleegde bronnen

BAUTERS L., DEVOOGHT E., GEKIERE C., VERHEYE J., Kapelletje in de Izegemstraat (Vinkt) gerestaureerd, in *Contactblad van de Kring voor Geschiedenis en Kunst van Deinze en de Leiestreek*, 35ste jaargang nr. 3, tekst nr. 2574, blz. 4692-4695.

DE BOUVER R. en WOUTERS V., Het patrimonium van kapellen en kruisen te Deinze anno 1996, in *Jaarboek Kring voor Geschiedenis en Kunst van Deinze en de Leiestreek*, 1998, p. 327.

N.N., Inventaris kapellen in Deinze (www.deinze.be).

STATIUS A., Deze restauratie is mijn eindwerk, *Het Laatste Nieuws*, 30 juni 2015.

VERHELST J., De inventaris van het bouwkundig erfgoed.
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/geheel/6795>)

VERDWAALDE ARCHIVALIA?

INVENTARIS OUD ARCHIEF PAROCHIE EN HEERLIJKHEDEN LOTENHULLE

Het gemeentearchief van Aalter bezit strikt genomen enkel documenten uit de Nieuwste tijden, m.a.w. vanaf de Franse tijd en het ontstaan van de gemeenten als bestuurlijke entiteiten. Deze indeling stemde veelal overeen met de (vroegere) parochies met louter kerkelijke prerogatieven. Een parochie kon meerdere heerlijkheden omvatten (zoals in Lotenhulle), terwijl evenzeer een heerlijkheid zich over meerdere parochies kon uitstrekken (bv. Het Land van Nevele). In de eerste groep was dan doorgaans de schepenenbank van de belangrijkste heerlijkheid belast met het dagelijks bestuur van de parochie.¹ Concreet ging dit om de heerlijkheid Oudegoede, dat zelf een rechtstreeks leen was van het leenhof van Nevele.

Oude archiefbestanden

Bij een eerste (hernieuwde) aandacht voor het gemeentearchief in de tachtiger jaren van vorige eeuw, was mij opgevallen dat er in het Lootse archief van voor de gemeentefusies van 1 januari 1977 toch wel vrij veel zogenaamd *oud archief* was aan te treffen. Een herschikking was toen niet aan de orde, maar we maakten er Luc Stockman wel op attent, die enkele stukken aanwendde voor de *Geschiedenis van Lotenhulle*. Zelf maakten we een (onvolledig) overzicht van aanwezige staten van goed, maar we deden er voorts ook niets mee.

De toestand werd helemaal anders met opnieuw meer aandacht voor het gemeentearchief, in theorie vanaf 2011, maar in praktijk vanaf eind 2012. De dozen *oud archief* genoten voor een tweede maal onze aandacht. Deze voor Aalter blijken overwegend informatie uit de Franse en Hollandse periode te bevatten. Ging het om documenten waarmee de *klasseerders* van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten tientallen jaren geleden niet goed weg wisten? De summiere en rudimentaire inventaris van Lotenhulle daarentegen gaf aan dat onder het bewuste nummer 201.8 ook 18de-eeuws archief was ondergebracht. Dit gold ook voor Poeke.

¹ L. STOCKMAN, *Feodaal-administratieve structuur*, in F. BASTIAEN e.a., *Geschiedenis van Lotenhulle*, Aalter, 2006, p. 20.

Volgens de inventaris van het *fonds Lotenhulle modern* in het gemeentearchief gaat/ging het om documenten gedateerd tussen 1699 en 1829, verspreid over 13 dozen. In realiteit klimt de datering op tot omstreeks 1650. Vanaf de zevende doos duiken stukken op uit de Franse tijd. In principe waren ze puur chronologisch geklasseerd. Men baseerde zich hiervoor vermoedelijk op het registratiezegel en niet zozeer op de inhoud. Het ontbreken van data of een foutieve lezing zorgde dan ook al eens voor een chronologische *fout*. Van een organische samenhang was bijgevolg moeilijk sprake. Sommige stukken zaten wel samen en dit hoorde dan doorgaans ook zo.

We hebben er momenteel het raden naar hoe de archiefcollectie – de benaming *fonds* is hiervoor hoogstwaarschijnlijk niet gepast – groeide of was samengesteld. Bepaalde stukken, zoals enkele staten van goed, zijn zeker en vast dubbels (ze bevinden zich ook in het RAG, maar ze zijn ook daar of in het gemeentearchief nog eens dubbel). Andere lijken ons private stukken, zoals de ontvangstbewijzen die geen administratief nut hebben (bv. over betaalde huurgelden, die weliswaar eventueel aan bod komen in een rekening – al dan niet voorhanden). Of speelt griffier Jacob F. Mestdagh, naast anderen, hierin een rol? In de functie van *zaakwaarnemer*, adviseur? Want van sommige stukken ontgaat ons ook het verband met enige Lootse heerlijkheid (ook al cumuleerden de ambtenaren hun functie over meerderre² – ook in Ruiselede en Poeke? – en zouden ook schepenen dit hebben gedaan – wat dus zeker onderzoek vereist³). Er kwamen blijkbaar ook stuk-

² Dit gebeurde alvast voor Aalterse heerlijkheden, met evenzeer archiveringsproblemen tot gevolg. Zie J. BUNTINX, *Inventarissen. Land van de Woestijne en Heerlijkheid Woeste*, Brussel, 1957, p. 6. (Rijksarchief Gent, Inventarissen, nr. 32).

³ Door de meerdere heerlijkheden op Lotenhulle ontstond er mogelijks een administratief kluwen. Misschien kon iemand zelfs schepen zijn voor verschillende heerlijkheden, ofwel omdat hij er woonde of er belangen had. Van baljuw Augustin Van de Voorde wordt beweerd dat hij baljuw was van twee heerlijkheden, Oudegoede en het Dendermondsche: zie M.-L. DE CUYPER, *De familie Van de Voorde*, in *Vlaamse Stam*, jg. 37 (2001), nr. 2, p. 88. Feit is dat hij zeker baljuw was van de eerste heerlijkheid en overleed in de tweede: R. DEBBAUT, *De staten van goed van de parochie en schepenbanken van Lotenhulle*, z.p., 2012, p. 40. Maurits Roeygens lijkt zelfs betrokken bij drie heerlijkheden: F. BASTIAEN, *Sprokkels uit het rijke Aalterse archief. Bij de begrafenis van de Lootse burgemeester Maurits*

ken in door verwantschap met bv. een griffier; hem toegestuurd '*causa uxoris*', naast uittreksels waarvan we momenteel het belang niet kunnen achterhalen. Andere stukken bleven blijkbaar gewoon achter in het *wet- of gemeentehuis* van Lotenhulle. Dit was vermoedelijk zo met opnieuw een aantal staten van goed, waarvan elk spoor in het RAG ontbreekt.⁴

De stukken slaan overwegend op de heerlijkheid *het Dendermondse* en in tweede instantie op deze van *Oudegoede*.⁵ Vele kunnen interessant zijn voor genealogen: talrijke *wettelijke passeringen* (waaronder kopen/verkopen, testamenten, huwelijkscontracten, staten van goed enz.), naast leenverheffingen, parochierekeningen e.a. nuttig voor de lokale geschiedenis.

Daarnaast bevond zich in het *fonds Poeke modern* een doos met *Eigendommen 1737-1838*. Bij nazicht bleek de inhoud van een heel andere aard. Opnieuw bleek het voornamelijk om *wettelijke passeringen* te gaan, veelal van de (Lootse) heerlijkheden *Oudegoede* en *Het Dendermondse*. Opnieuw rijzen vragen over bewaring, verspreiding ... van oude archivalia. Van het Poekse archief van het Oud regime zijn er ondertussen al bewijzen dat het in de volgende decennia werd opgedeeld en verspreid geraakte, met alle gevolgen vandien voor de vorsers.⁶

Een nieuwe inventaris

Na het lezen van bovenstaande over de eigenaardige groei/samenstelling van deze bescheiden, mag het duidelijk zijn dat hierin structuur scheppen niet evident is, laat staan om de organische groei te reconstrueren (en voor zover hiervan sprake kan zijn). Gezien het amalgaam van veeleer losse

Roeygens, 1794, in *Land van de Woestijne*, jg. 36 (2013), nr. 2, p. 18-23 en nr. 4, p. 51-52.

⁴ F. BASTIAEN, Staten van goed Lotenhulle. Een aanvulling, in *De Levensboom*, jg. 26 (2013), nr. 3, p. 92-99.

⁵ Voor de heerlijke structuur van Lotenhulle verwijzen we naar het hoofdstuk *Feodaal-administratieve structuur* van L. STOCKMAN in *Geschiedenis van Lotenhulle*, Aalter, 2006, p. 15-59 en de kaart p. 23, alsook naar A. VERHOUSTRAETE, Over de heerlijkheden van Lotenhulle, in *Appeltjes van het Meetjesland*, jb. 9 (1958), p. 151-158.

⁶ F. BASTIAEN, Een verhaal achter de klappers op de Poekse parochieregisters, in *De Levensboom*, jg. 27 (2014), nr. 2, p. 50-54.

stukken – in totaal 585, gaande van één (soms onvolledig) vel, over aan elkaar genaaide bundels met bv. 10 akten tot volledige registers – opteerden we voor een arbitraire structuur volgens de aard van de stukken, vnl. gericht op de gebruiker/lezer (niet zelden genealogen). Waar dit nuttig leek, maakten we een tweede opdeling (zie verder). Documenten zoals bv. borgstellingen kregen geen afzonderlijke rubriek, maar brachten we onder bij het onderwerp waarmee ze in verband staan. In verband met onroerende goederen bleek dit ook al eens noodzakelijk, gezien we niet konden achterhalen waar precies het document werd opgemaakt of verleden. We volgden een gelijkaardige procedure met o.a. de bevestiging van staten van goed en de eedaflegging (vernieuwde) voogdij bij een dergelijke staat. Al deze documenten zijn ondergebracht bij *wezerij*, daar ze, in principe voortspruitend uit of afgeleid van de eigenlijke akten, ons niet veel bijbrengen, behalve over de procedure van het opmaken van staten van goed. In het oude klasement bevonden ze zich ook vaak in elkaars buurt, alhoewel het ook voorkwam dat enkel de randdocumenten werden teruggevonden (en dat ook de eigenlijke staat niet in het Rijksarchief is te vinden). Aldus werden meerdere stukken onder één inventarisnummer ondergebracht.

Gezien de scheidslijn *Oud regime – Moderne tijden* niet altijd goed te trekken is, door een komen en gaan van Fransen en Oostenrijkers, lieten we een rubriek *Franse bezetting* in, met uitlopers tot 1800. Sommige stukken zouden evengoed thuishoren in rubriek 2 over de parochie Lotenhulle. Maar het onderscheid leek ons temeer noodzakelijk, daar er ook stukken voor Poeke en Kanegem opdoken.

Met een aantal stukken wisten we als het ware helemaal geen raad, onder meer daar ze veeleer in een private sfeer thuishoorden. We brachten ze onder in een rubriek *Varia*, waar verscheidenheid troef is. Gelukkig konden we tal van documenten aan bepaalde families koppelen.

De titel van de inventaris is even arbitrair, maar verwijst naar de grootste gemene deler van de bestanden en de vrij complexe heerlijke structuur van de *prochie* Lotenhulle. Bovenstaande, korte duiding verklaart al voor een stukje de aanwezigheid van bepaalde stukken en de indeling van de inventaris, die hieronder wordt weergegeven.

Concreet

Alle stukken werden, voor zover mogelijk (soms gaat het om slechts fragmenten zonder enige concrete aanwijzing), beschreven. Nadien werden ze herschikt tot 151 nummers (zie hoger i.v.m. bv. wezerij), verdeeld over de volgende 8 rubrieken:

1. Algemene documenten
2. Parochie Lotenhulle
3. Lootse heerlijkheden en lenen
 1. Oudegoede
 2. Dendermondse
4. Vrijwillige rechtspraak (wettelijke passeringen)
 1. Wezerij (staten van goed, voogdij e.d.)
 2. Transacties onroerende goederen
 3. Gebruik onroerend goed (huur ...)
 4. *Rekeninge, bewys ende reliqua*
 5. Rentebrieven, schuldbekentenissen en hypotheken
 6. Private aangelegenheden (huwelijkscontracten ...)
 7. *Clachten en namptisementen*
5. Rechtspraak in geschillen
6. Vreemde parochies en heerlijkheden
7. Franse bezetting
8. Varia

Naar de gebruiksvriendelijkheid van historici en genealogen toe werden indices op familienamen en plaatsnamen toegevoegd. Vooral deze registers maken duidelijk dat deze inventaris niet alleen voor de geschiedenis van Lotenhulle of voor wie er voorouders heeft interessant kan zijn. Dit mag trouwens ook blijken uit de rubriek *Vreemde parochies en heerlijkheden*, die vooral van nut is voor Poeke en Ruiselede, naast Bellem en Schuurvelde (samen goed voor 27 stukken of 9 nummers). Onder de stukken voor de Lootse heerlijkheden Oudegoede en het Dendermondse bevinden zich talrijke leenverheffingen, waarvan vele op het grondgebied van de parochie Meigem. Deze plaatsnaam komt trouwens maar liefst 25 maal voor in de index. Maar ook Nevele komt er, inclusief de parochie, baronie enz., 20 maal in voor, naast Poeke (16), Vinkt (8), Hansbeke, Aalter, Landegem en veel andere.

In de familienamenindex komen ruim 330 familienamen voor, zelf vaak met meerdere varianten. Dit is het meest uitgesproken met de familie Ro(e)(y)gens/Roi(j)gens /Royens, die 9 vermeldingen kreeg. De families De Meyer(e), Coopman, Van Landeg(h)em, Van Hecke en Cardon komen elk meer dan 10 maal voor, naast de absolute uitblinkers Van Doorne (leverde een griffier), Van de Voorde (voornamen familie) en Mestdag (vooral als griffier). Andere namen lijken nu (in Lotenhulle) totaal verdwenen: Asperlinck, Merry, Laute, Mobe, De Castro, Duplain/Dupleyn en Duwin.

Tot slot willen we nog vermelden dat vooraan in de inventaris een verklarende woordenlijst is opgenomen. De inventaris is te raadplegen op www.aalter.be/archief (online inventarissen en klappers).

Filip Bastiaen

Herkomst afbeeldingen

Bollaert André: 7, 9, 11, 28, 56, 61.

Claeys Peter: 113.

De Logi Adelheid: 65, 66, 67, 68.

De Paepe Carlos: 60.

De Smet Walter: kaftfoto, 13, 55.

Familie Dhooge: 14,15.

Gazette van Gend: 80, 93, 107.

Hajtó Vera: 47, 48, 49, 50.

Kadoc Leuven: 51, 52.

Rutsaert Luc: 58.

Vermeirsch Renée: 59.